

~~Page 9-16~~

7860

S.A

ANATOMIA
MUNDINI, AD VETVSTIS-
SIMORVM, ERVNDENQVE ALL-
quot manu scriptorum, codicum fidem
collata, iustoq; suo ordini restituta,

Per Ioannem Dryandrum
Medicum professo-
rem Marpur-
gensem.

Adiectæ sunt, quarumcunq; partium corpo-
ris, adiuuum expressæ figuræ.

Ad sunt et scholia non indocta, quæ prolixorum com-
mentariorum uice esse possunt.

Marcel Pinto

Lead

MARPURGI, IN OFFICINA
Christiani Egenolphi,

ORNATISSIMO SPLENDIDIS.
SIMO QVE VIRO D. HIERONYMO

Glauberger, utriusq; Iuris Doctore doctissimo, pa-
tricio Francofortensi, amicissimo suo.

Ioannes Dryander medicus.

S. D.

XTARE hodie passim, qui medici-
næ eam, quæ dissectiones docet, ut o-
mnium lucidissimam, ita longe diffi-
cillimam, partem iuuent viros do-
ctos atq; medicarum rerum expertes,
cum uideam, nolui committere quin
& ego meam qualemcunq; operam,
et tanto mihi ab ineunte iam usq; ætate
studio adamato, adijcerem. Superi-

ori itaq; anno, Capitis humani, atq; aliquot corporis particu-
larum nudas Icones inter prelegendum cum auditorib. meis de-
monstrandi magis quam ostentandi ingenij gratia exhiberem,
easq; picturas studiosorum conatum mirum in modum iuuare
docti aliquot scripto indicarent, eiusq; generis similia à me per-
ficienda peterent, ueniebat in mentem mihi Mundini Ana-
tomiam puriorem quoquo modo redditam, non parum pro-
desse posse eorundem studiorum iniciatis. Itaq; ad repurgan-
dum, pristinoq; suo nitore partim restituendum, partim etiam
ad Galeni libros, atq; adeò uerioris experimenti rationem con-
ferendum, eo libentius accingor, quòd hunc authorem quan-
tumuis barbarum, optimo tamen atq; succincto ordine sin-
gula quæ de resectione dici queant, explicatius tradidisse uide-
am. Quam iam olim uiris in ea arte exercitatis unicam ratio-
nem fuisse puto, cur hunc librum, quantumuis lacerum, in o-
mnium scholarum tanta existimatione habendum duxerint,
ut Anatomie rudimèta nusquam rectius, quam ex hoc solenni-
ter professore libro petenda æstimarent. Fato itaq; propitio fa-
ctum esse reor, ut ducentis plus minus annis (tam uetustum enim
eum authorem esse constat) hic autor nunquam ex Academicarum
professione, ubi tamen morosissimè de disciplinis iudicari
solet, exploratus sit: Quam exactissimam fore commendationem.

libri puto, uidelicet, qui tãto in precio habitus sit tempore, propter insignem, sine dubio fructum, quo refertum esse librum oculata nimirum uidit antiquitas. Quòd si hodie sunt, qui nisi quod fucatum, atq; illecebris linguae, lectorem demulceat, in scholis recipiendum esse ducant, illis per me liberum erit, Alexandri Benedicti latinissimos de refectione libros, Io. Andernaci atq; Andreae à Lacuna, Item Vuesalienfis & reliquorum omnium eloquentissima commentaria admirari atq; amplectari, modò non negent hunc librum habere sua dona, suum genium, neq; linguae scabriciem nos tanto odio prosequemur ut si quae recte sint tradita, propter linguae uilitatem repudianda ducamus. Malè studio Astronomico, malè Cosmographico, malè reliquis omnibus liberalibus (quas uocant) artibus, exceptis pauculis, consuleretur, si propter tractationes, atque aliquid quando uersionis duritiam repudiandi sint earum artium libri, quorum fermè bona pars barbarie adeo inuoluta est, ut lectorem aliquando diuinatorem requirant. Accedit quòd Theophrastus omnis eruditionis, ad homines merè barbaros, ad Aegyptios, ad Arabes, factò quodam tam olim sit relatus, à quibus nobis foenerari quoquo modo datur hanc foelicitatem. Modò itaq; res nobis integrè consent, rerum ueritas non perturbetur, genuinus studiorum fructus non negetur, uerba non offendent. Ad Mundinum nostrum redeo, hunc si non sit aliud quod offendat, quàm quòd Barbara lingua sit conscriptus liber, incommodum tanti non faciendum esse puto, propter quod is liber studiosis è manibus excuti debeat. Videmus rãros quosdam libros, factò suo propitio, ad linguam quod attinet longe contemptiores, sententiarum tamen lepidissimo condimento splendidiore, interitum hæctenus nondum perpeffos, Qualis est Donati minoris puerilis illa grammatica traditio, Sphaerae Ioannis de sano Busco Astronomica institutio, atq; hæc Mundini rerum Anatomicarum introductio. Quos in quouis genere singularum iam enumeratarum artium libros turgidam sua eloquentia fastos intercidisse, his supersitibus putandum est: ut non absq; fatali quadam prædestinatione factum esse fateri cogamur, auctores Barbaros, explosis elegantibus, in scholis regnare. Fusius fortassis hæc, quàm par est, prosequor, non quòd Barbarie patrocinium, quo & linguae meae Barbariem defendam, faciam, uerum quòd iudicio libros, linguarum

quarum causa admitti aut explodi, & aurum atq; gemmas non
 uilius quod in terreo atque fictili uase, quam in splendida arca
 continere malint, uelim. Si quid linguæ barbaræ incommodi-
 ras ad sensum uerum authoris explicandum, obscurat, inter-
 pretis est, non morose damnare, sed candide explicare, atq; lo-
 cos locis collatos, restituere. Id quod nobis in Mundini com-
 mentario factum esse uides, ubi collatis omnibus quos habere
 potui, diuersis exemplarijs, certius quiddam quod ad authoris
 mentem explicandum faciebat excipiebam, tandem in docti
 cuiusdam dictata doctissima, quæ commentariorum prolixo-
 rum uice esse queant incidi, quæ Mundini lectionem aliquoties
 à Galeno, atque ab ipso experimento longius abesse demon-
 strant. Accedunt picturæ atq; particularum humani corporis
 deliniationes, quantum fieri per artificem sculptorem potuit,
 exactissimè elaboratæ, quibus omnibus obscuritatem autho-
 ris, si quam habet, elucidare, atq; ita studiosis librum commen-
 tariorem reddere coner: ut his Mundini scriptis, atq; ceu rudi-
 mentis commodior sit ad corporum ipsas dissectiones aditus,
 quas dissectiones nemo unquam fructu aliquo administrabit,
 qui non prius ex Anatomicis libris, uiam ad hoc studium fru-
 xerit: quemadmodum rursus nemo unquam commentarios A-
 natomicos recte atq; fructu aliquo intellexerit, qui non manum
 resectioni admoerit. Vtrumq; itaque coniunctum esse, quo
 nobis nobilissimæ artis familiaris fiat usus, uolo. Ad artis tan-
 dem contemptores, qui resectionis nullum in scholis uel fru-
 ctum uel locum faciant, esset, ut hic declinaret epistolæ huius
 oratio, nisi idem antea à me in Anatomix declamatione publi-
 ca, atq; fusius in libro de Anima Philip. Melanchtonis factura
 esse constet. Quare contra tam crassam atq; supinam ignoran-
 tiam, qua Anatomica contemnant non aliud, quam quod uul-
 go dicunt, retundendum puto &c. Scientiam non habere ini-
 micum nisi ignorantem: atq; contra negantem prima princi-
 pia, non esse disputandum, in quo numero tantum abest ut re-
 esse purem, Hieronyme suauissime, ut te eas arteis non solum
 mirari, sed excolere, quæ ad tuendam ualitudinem faciant, sci-
 am. Venit mihi in mentem, quòd aliquando te in Gallijs pro-
 pter dulcissimum Iuris prudentiæ fructum à doctissimo Docto-
 re Andrea Alciato publico tum professore Biturigibus asse-
 quendum, agente, malaq; ualitudine præditum, cum meo consi-

P R A E F A T I O.

Ita in amissa ualitudine reparanda uteris, quàm honorifice, quanto iudicio etiam de hisce artibus plerumque uerba feceras, ut hinc conijcere facile detur, quantum hodie usurum, atque etate magis prouecta, emendatiori reddito iudicio, tanto eas artis magis sis habiturus in pretio. Non enim uulgatam tu hic recipis (sat scio) sententiam, quæ ita artium facit discrimen, ut alias ab alijs plane faciant alienas: Nec Iurisprudentiæ studiosum Medicinæ studio opus habere dicunt. Id tam est uerum, quàm inculpara ualitudine non semper recte utiqueamus omnes. Aliud est esse artis professorem, aliud cognitionem artis habere. Non mox Medicum pronunciamus, si Anatomicæ fuerit gnarus. Sunt artes, quæ ut maximo hominum commodo noscuntur, ita deterrimo ualitudinis periculo ignorantur: Quales præceptiones conseruandæ ualitudinis esse constat, quæ nunquam rectius, quàm à partium corporis humani iusta cognitione peti queant. Perge itaque clarissime uir honesto te oblectari exercitio, uel legendo eos qui bene de Anatomia scripserunt auctores, uel ipse curabis, ut refectioni exhibendæ scilicet inseruis. Ego quocunque fieri potest modo,

honestissimum hunc tuum conatum iuuare studebo, eoque nomine hunc Mundini librum tui nominis auspicijs diuulgatum iri uolui, quo multis propensissimum tuum studium ad honestiores artis

innoscat, id quod æqui bonique consulas rogo. Vale in te

gerrime uir. Datæ ex

Academia Marpur-
giana 2. Calen.

Augusti.

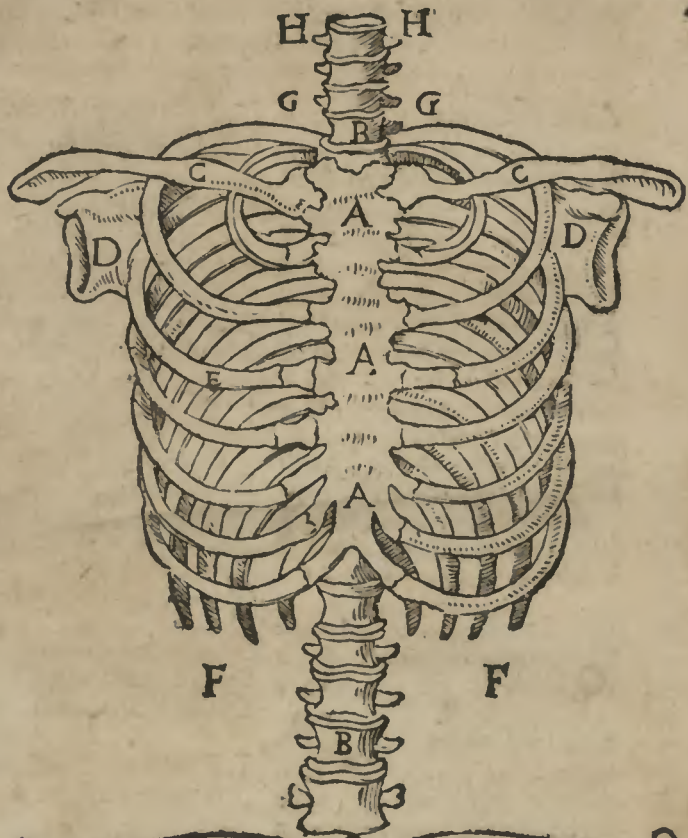
Anno

1 5 4 0.

INDEX

2

3

INEVITABILE FATVM

INDEX CAPITVM,

a, priorem, b, alteram chartæ
faciem notat.

	A.		nes.		
Auris anatomia.		59 a	Musculorum pectoris.		64 a
	B.		Myrach anatomia.		33 a
Brachij & manus anat.		60 b		O.	3 b
	C.		Oris anatomia.		41 b
Capitis anatomia.		45 b	Offis basilaris anat.		57 a
Cerebri anatomia.		51 a	Offium humani corporis di-		
Chistis fellis anatomia.		21 a	sio, ex Galeno præcipue col-		
Colon anatomia.		11 b	lecta.		55 b
Cordis anatomia.		36 b	Offium pectoris ana.		33 b
Cranei anatomia.		47 b		P.	
Cruris pedis anatomia.		62 a	Panniculorum pectoris, scilicet		
	D.		mediastini, pleure, & dia-		
Didimi anatomia.		27 b	phragmatis anat.		35 b
Duarum caruncularum ana-			Pulmonis anatomia.		39 b
tomia.		56 a	Renum emulgentium an.		22 a
Duodeni anatomia.		13 b		S.	
Duræ & piæ matris ana.		50 b	Siphac anatomia.		9 a
	E.		Spermatis uasorum in mulie-		
Epatis anatomia.		19 a	re anatomia.		24 b
Epiglottis anatomia.		44 b	Spondilium anat.		59 b
Eucharus		14 a	Splenis anatomia.		17 b
	I.		Stomachi anatomia.		14 a
Ieiuni anatomia.		13 b		T.	
Ileon anatomia.		13 b	Testiculorum & uasorum sper-		
Intestini secti anat.		11 b	matis anatomia.		28 b
Intestinatorum anat.		11 a		V.	
	L.		Venarum guidem ana.		41 a
Linguæ anatomia.		45 b	Ventris inferioris ana.		2 a
	M.		Ventris medij, in quo mem-		
Mammillarum ana.		32 b	bra spiritualia continentur		
Matricis anatomia.		26 a	anatomia.		32 a
Meri & tracheæ ueng.		43 b	Vesicæ anatomia.		29 a
Mesenterium.		14 a	Virgæ anatomia.		29 b
Monoculi anatomia		13 a		Z.	
Musculorum demonstratio-			Zirbi anatomia.		10 b
					DE

VIA ut ait Gal. 7. ther. metho. aucto. Platonis, opus in aliqua scientia uel arte traditur tribus de causis. Primo, ut quis satisfaciat amicis. Secundo ut quis exercetur utilissimo exercitio, quod est per intellectum. Tertio ut remediatur obliuioni, quæ est ex senectute. Hinc est

Causa operis.

quoddam his tribus de causis motus, proposui meis scholaribus quoddam opus in medicina componere: & quæ a cognitio partium subiecti in medicina (quod est corpus humanum, quæ loca dispositionum appellantur) est una partium scientiæ medicinæ, ut dicit Auerois primo. sui colliget. capitulo de diffinitione medicinæ, hinc est quod inter cætera uobis cognitionem corporis humani partium eius quæ ex anatomia inlurgit, proposui tradere: non hic obseruans stilum altum, sed magis secundum manulem operationem.

a) Mundinus hic non bene citat Galeni auctoritatem, quod alix plures sint cause scribendorum librorum, uidelicet gloriæ cupiditas, mandatū uel decretū alicuius principis &c. uerum Gal. fatetur se propter aliquam trium causarum, quas Plato referebat, suos commentarios fecisse, maxime tamen, ad succurrendum obliuioni, quæ ex senectutis uitio proouent.

b) Auerois. i. colliget. in principio. Et Galenus idem. j. de locis adfectis. Partes corporis humani, loca appellant antiqui.

DE TOTO.

ITVATO itaq; corpore, uel homine mortuo per decollationem, uel suspensionem supino: primo noticiam totius debemus habere: secundo partium. Nam cum omnis nostra cognitio incipiat à notioribus nobis, & quæ sunt confusa, notiora sunt, & totum confusus sit partibus, maxime à cognitione totius incipiemus. Circa totum autem, quod primum debemus cognoscere, est in quo homo habet differentiam ab animalibus alijs. Habet autem differentiam in tribus: scilicet in figura uel situ partium in moribus, siue artibus, & in partibus quibusdam. In figura, nam stature est erectæ & hanc habuit propter quatuor causas. nam corpus humanum primo habet inter cætera animalia materiam leuissimam, spirituosam & aëream: & ideo ad superiora eleuabilem. Secundo, inter cætera eiusdem quantitatatis calorem habet amplorem, cuius

Homo differt ab alijs animalibus tripliciter.

est semper ad superiora eleuare. Tertio, formam habet perfectissimam, quæ cum angelis & intelligentijs, quæ regunt totum uniuersum, communicat: & ideo sursum eius, secundum sursum uniuersi debet esse. Quarto, ratione finis eius, fuit figuræ & staturæ erectæ: quia ipse finaliter ordinatur ad intelligere, ad quod deseruiunt sensus: & maximè sensus uisus, ut apparet in proximo methaphisicæ: & ideo in ipso uisus debuit situari, & cerebrum se per consequens caput situ tali quòd posset maximè diuersa sensibilia apprehendere: & quia ad plura uisibilia se extendit, quando situatur in alto, quòd apparet: quia custodientes ciuitates, ut possint à longè bene uidere, statuunt sua spectacula in locis altis, ut in turribus, & huiusmodi: ut dicit Gale. in nono de iuuamentis membrorum. & propter hoc ipse sibi dicit, & Auicenna Autoritate Galeni tertio cano. in princ. quòd necessitas in creando caput superius in homine, non fuit propter cerebrum, neque propter aures, neque propter os, neque propter nares, sed propter oculos propter causam dictam, & sic ex parte omnium quatuor causarum apparet, quòd homo fuit staturæ erectæ, propter quod uocatur ἀνθρωπος, id est, planta reuersa, & microcosmus, id est, minor mundus, quia sursum & deorsum habet sicut uniuersum & mundus: & hæc est prima differentia. Secunda est ex moribus, uel ex arte, mores enim inter cætera animalia, habet magis mansuetos, nam est animal politicum, id est, ciuile, arte omni à natura caret. Non enim habet artem insitam à natura, ut aranea, & apes, & huiusmodi, & hoc ut percipiat omnem artem, si enim haberet aliquam insitam à sua natura, omnia alia careret arte, ut dicit Galenus primo de iuuamentis membrorum. Differt tertio ab alijs, in partibus. Non habet enim partes multas extrinsecas, quas habent alia animalia datas à natura, nam non habet partes quæ à natura sunt quibusdam animalibus datæ, ut arma ad defendendum, sicut sunt cornua, rostra, ungues longi, & istis talibus caruit, quia habet organum organorum, quod est manus: quibus potest sibi parare omne genus armorum ad defensionem, ut etiam dicit Galen. primo de iuuamentis: & ideo caruit à natura illis: ut omnia possit habere. Caruit etiam illis partibus quæ sunt pelles pilosæ, & pennosæ, siue squamosæ propter eandem causam: & etiam quia non habet materiam superfluam multum: nec etiam terrestrem, quæ materia est illarum partium,

Cur caput superius in corpore partem occupet.

Secundo differt homo in moribus & arte.

Tertio differt homo ab alijs in partibus.

Arma.

partium: catuit etiam cauda extrinseca propter eandem causam: etiam cum sit staturæ erectæ, quietem operatur sedendo, cauda autem sessionem prohibet; & hoc sufficiat de Anatomia totius.

DE ANATOMIA VENTRIS inferioris.

De partibus autem licet sint duplices, consimiles uidelicet, & compositæ. De simplicibus non ponam distinctam anatomiam, quia earum anatomia non perfectè apparet in corpore inciso, sed magis in liquefacto in gurgitibus aquarum: sed ponendo anatomiam membrorum organicorum, de consimilibus loquar, secundum, quod consimile aliquod in aliquo membro organico dominatur, ut de carne in anatomia coxæ, & de ossibus in anatomia dorsi & pedum, & de nervis in anatomia cerebri & nuchæ. De membris autem officialibus scien- dum est, quòd in qua pluribus ipsorum quantum ad anatomiam factam in mortuis, sex sunt uidentia, ut dicit commemoror Alexandrinus in commento libri sectarum, scilicet, quæ ipsorum sit positio, quæ sit eorum substantia, & per consequens, & quæ sit compositio eorum, quantitas, numerus, figura. & continuitas eorum. Sed quantum ad anatomiam ipsorum factam in uiuis sunt considerata duo, quæ etiam in anatomia mortuorum. possunt apparere quodammodo. Primum est quæ sint uerba ipsius, & operationes. Secundum est, quæ sunt ægritudines, quæ in ipso possunt contingere: & si curam aliquam appropriatam habeant quæ sit illa ostendatur.

Ponit anatomiam membrorum officia- lium, & non simplicium.

Sex sunt in mem- bro officiali ui- denda.

a) Error est, neque enim nervus est membrum simplex, quod componitur ex multis.

Diuisio autem & numerus partium corporis est: quia partes quædam sunt, quæ extrema, uel extremitates dicuntur: quædam uero intrinsecæ & profundæ. & illarum quædam sunt, quæ immediate ordinantur ad conseruationem speciei. quædam im- mediate ad conseruationem indiuidui. Prima sunt mēbra genitalia. Secunda sunt membra quæ in uentribus continentur.

Nota diuisionem corporis.

Tres autē sunt uentres in corpore nostro, superior, qui continet membra animata ut caput, Inferior, qui continet membra naturalia, Medius qui continet spiritalia membra. Primo tamen incipiam ab anatomia uentris inferioris, Primo, quia il-

Numerus uentri- um.

Primo die, inquit
Galenus.

Haec membra fetida sunt, & ideo ut ista primitus abijciantur, ab eis incipiendum est. Et incipiam prius ab anatomia totius, tanquam à notiori, quia omnis nostra cognitio & speculatio, si etiam consistat ex manuali operatione à notioribus nobis incipit. Totum autem cum sit posterius natura, est notius, & ideo à toto prius incipiendum est.

a) Imo Galenus 5. anatom. dicit Anatomiam musculorum esse difficilem, neque una vice posse separari, quod etiam Mundinus indicat, non posse inueniri musculos incidendo, sed per desiccationem.

Primum autem, quod est uidere de hoc uentre, est substantia & complexio eius: quia positio ipsius satis est nota: quia fuit positus infra alios uentres propter imperfectionem eorum membrorum, quæ continentur in hoc uentre, quia quanto membrum minus participat de nobilitate & perfectione, tanto locum magis obtinet infimum in genere membrorum, sicut est in mundo in genere entium.

a) Ratio nulla est. Ignis enim in loco est nobiliore quam homo qui est nobilis. Item cor secundum Aristoticum, nec membrum nobilissimum. Item epas nobilius pulmone.

Item tum quia continet membra deputata ad continendum, & expurgandum feces & superfluitates graues, quæ tendunt deorsum: & specialiter quæ sunt acceptæ per sursum. Est itaque eius substantia carnosæ & pelliculosæ: carnosæ tamen magis, & ex hoc apparet, quod complexionis calidæ est & humidæ. Et causa quare fuit huiusmodi uenter carnosus, & pelliculosus, & non ossifusus est, quia hic uenter habet continere membra, quæ sunt interitunda apta inflationi propter assumptionem cibi, ut stomachus: uel propter retentionem, & repletionem ex fecibus: uel ex aquositate uel hydropisis: uel uentositatibus, uel propter impregnationem, ut matrix: & ideo debet quandoque intumescere. Si ergo uenter esset ossifusus, non posset intumescere.

a) Imo natura debuit hoc potius prohiberi ne aceruantur superfluitates, propter quod si hanc naturam fecit, ne uentositates congregaretur in intestinis.

Secundum quod oportet uidere, est numerus suarum partium, quantitas, & figura. Partes autem eius sunt duplices scilicet intrinsecæ & extrinsecæ. Extrinsecæ quædam sunt directæ, quædam collaterales. Directæ sunt partes, quæ dicuntur correspondere ori stomachi, & est in qua sentitur os, uel cartilago epiglottæ.

sago epiglottalis, quæ alio nomine uocatur malum granatum, de quo suo loco apparebit.

a) Sic heringrube, apponuntur ei emplastra & linimenta pro confortatione oris stomachi, quanquam sint qui spondili opposito adhibeant in dorso.

Secundo est pars stomachalis, quæ est supra umbilicum, scilicet distans ab umbilico per 4. ^b digitos.

b) Huic loco confortantia fundi stomachi opponimus. Quod si feces sunt induratae, huic loco opponimus mollientia.

Tertio est pars umbilicalis, & est ubi est umbilicus, cum quo fit alligatio foetus in matrice cum uenis matricis, & propterea in intrinsicis apparet uena quædam, quæ continuatur cum ipso & pertranlit per ^a gibbum epatis in chilum: ista tamen priuata est sanguine, quia frustrata est post partum à propria operatione, & propterea continue euanescit, & ideo minor apparet in senibus quàm in iuuenibus, sicut etiam euanescit arteria, quæ cum prædicta uena descendit ad umbilicum foetus, & quando est in ventre foetus descendit inferius, & peruenit ad arteriam a horei iuxta spondilos renum, & illorum, ut infra dicitur: & quando excarnas mirach prope umbilicum, considera hanc arteriam, quæ est ad modum nerui uel chordæ.

Pars stomachalis & umbilicalis.

a) Contra Gal, 15. Ut il. cap. 4. uult hanc uenam terminari ad concatum epatis portæ & non ad connexum, uti per eam facilius mundetur a cholera, neque est una uena, sed sunt duæ uenæ, Una a dextris, altera a sinistris, & cum procedunt ad epas, terminantur in unam uenam, & sunt etiam duæ arteriæ, quæ terminantur non ad cor, sed ad arteriam magnam.

Quarto est pars quæ uocatur ^b fumen infra umbilicum per 4. digitos, & est pars in qua uenæ quædam terminantur ad cutim, per quas pueri in matrice existentes emittunt aquositate, & ideo, ut dicit Auicenna, tales uenæ & talis pars notior est, in non natis quàm in perfectis: & ego hoc demonstraui multotiens, quia in perfectis frustratur à tali operatione.

Suminis pars.

b) Error ex uerbo Auicennæ, qui fumen pro umbilico usurpat, ubi de aseto loquitur.

Quinto est pars quæ uocatur pecten, in qua existunt membra generalia. partes uero laterales sunt duæ, hypochondria & illa, & est hypochondrium sinistrum, ubi est splen: & dextrum ubi est epas, & ilium sinistrum & ilium dextrum similiter.

Pecten.

Hypochoondrii.

M V N D I N I
DE ANATOMIA MYRACH.

Myrach componitur ex quinque partibus.

a
b

Cutis duplex.

Pinguedo.

Panniculus carnosus.

Musculi ventris duo.

IS uisis, partes magis intrinsecas sic discernas: Ipsarum enim quædam sunt continentæ, quædam contentæ. Continentes communi nomine nuncupantur mirach. Mirach autem componitur ex quinque partibus^a, scilicet ex cute, pinguedine, panniculo carnosob, musculis, & chordis eorum, & ex siphac. Cum rasorio igitur incide protrahendo à scuto oris sto machi directe usque ad ossa pectinis, leuiter incidendo cutim, quæ est duplex, quædam est sicut corium, scilicet illa quæ est exterius: & si deperditur potest restaurari. Alia est uera cutis, quæ est alba immediate sequens corium, & est spermarica: ideo si deperdat, non potest restaurari. Postea iuxta umbilicum secundum latitudinem incidas protrahendo à dextris & sinistris usque addorsum: postea excoria & habebis primo cutim. Sed in mulieribus caue propter uenam quæ in eis à matrice ad mammillas uenit per mirach transiens, ut infra dicitur: postquam statim apparet pinguedo, maior tamen in porco quam in homine. Post eam locatus est panniculus carnosus: qui non est nerueus ut alij, neque carneus ut musculus: sed permixtus ex carne, neruo & panniculo. Post eum sunt chordæ & musculi. Musculi sunt 3, sicut dicit Gal. 6. de iuuamentis capi. penul. Nam sunt transuersales duo superiores: unus à dextris, alter à sinistris, & ambo oriuntur à superioribus iuxta costas, & desinunt in chordas circa ossa pectinis, sic quod dextra tendit inferius ad sinistrum: & sinistra ad dextrum.

a) Imo quatuor.

b) Imo cordis musculorum, Non cognouis Mundinus, quid sis hoc membrum quod panniculum dicit carnosum.

In hac

CB

I

M V N D I N I

In hac precedente figura, resectionis initium a ventre in quo intestina a deoq; inter
vana uiscera continentur, fieri uides. Dissectam autem in medio uentris, ad formam
crucis, uides cuticulam quaque uersum excoriatam, id quod signa $\Delta\Delta\Delta\Delta$. qua-
tuor capitibus corij adfixa demonstrant. Præterea in eadem interna detrahitur cu-
ticulæ parte, conglutinatum atque concretum, Panniculum carnosum imaginari
licet.

BB. Literæ in utroque latere musculos priores uentris obliquos descendentes, in-
dicant, unum a dextris, alium a sinistris. Quorum pars magis carnosæ apparet in late-
ribus utrinque.

CC. Chordæ sunt atque extremitates priorum musculorum supra longitudinales
musculos concretæ.

D. Lînea est coctus omnium musculorum per medium uentrem atque circa umbilic-
um ducta. Notaturis, chordas esse duarum pellicularum, hanc supra, illam infra ap-
parere.

Et per oppositum sunt procedentes inferiores ad superio-
ra, quorum ortus est ab ossibus pectinis & anchæ, & desinunt in
cordas ad locum ubi finiunt costæ, ita quod chordæ eorum cru-
ciant se adinuicem ad modum istius figuræ x.

AAAA. In

CB

C

A N A T O M I A

AAAA. In præmissa effigie cutis excoxiata est.

BB. Ductus musculorum oblique ascendentium, alter a dextris alter a sinistris, pro
cedit.

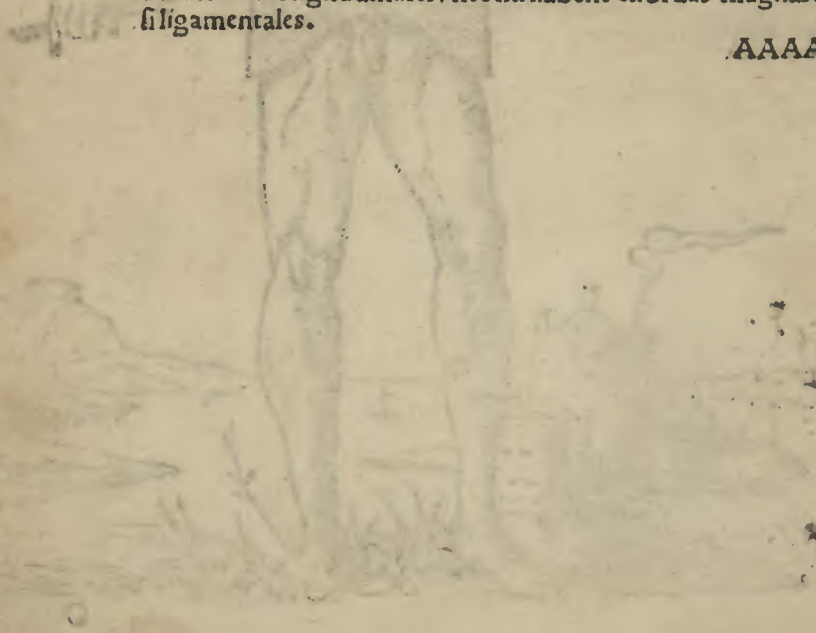
CC. Chordæ sunt atque partes panniculares ascendentium musculorum.

D. Linea est atque coitio musculorum.

Nota quod musculi ascendentes cum descendentibus sese mutuo intersecant, si
quod descendentes sunt super ascendentes. Et totus unus ex prædictis musculis de-
scendentibus (supra positus in alia figura) cum chorda sua, superequitat oblique mus-
sculum unum ex istis ascendentibus oblique, & faciunt simul figuram .X. græcæ lite-
ræ, Et istorum musculorum pars carnea est a lateribus, chordæ vero eorum sunt in ven-
tris medio, quæ sunt etiam duarum pellicularum, & habent unam pelliculam tantum
superequitantem musculos longos. Alia vero pellicula est infra musculos longos, quæ
adheret chordis Latitudinalium musculorum: Et istæ chordæ etiam terminantur in li-
nea D. quæ est in medio ventris.

Longitudinales. Duo sunt longitudinales, quorum fila procedunt secundum
longum à clipeo oris stomachi usque ad ossa pectinis, ideo
uocati sunt longitudinales; nec isti habent chordas magnas nisi
filigamentales.

AAAA.

AAA. In hac effigie pel-
sicia ventris est.

BB. Priores ascendentes
sunt musculi.

CC. Amotis longitudina-
lis duobus musculus pellicu-
laris tenuis et corda, ob-
liquorum ascendentium mu-
sculorum cernitur. Longi-
tudinales musculi loco suo mo-
ti, sunt illi duo, qui intra co-
xas dependent.

In hac figura, uides duos musculos longos, denudatos a chordis musculorum obliquorum. Qui muscoli longi sunt supra chordas musculorum latitudinalium: & quilibet musculus habet duas diuisiones nerveas seu ligamentales, se per latus tendentes, scilicet unam super umbilicum, & aliam infra, ut uides, & ita quilibet musculus longus uidetur diuisus in tres partes, seu in tres musculos.

In hac

In hac sequenti Figura habes binos musculos latos, supra quos erant musculi longi, & obliqui, quos amotos iam uides. Carnea autem pars latorum musculorum per lineas B B. significatur. Neruea uero pars uel chordæ eorum, sunt in medio uentris per C C. lineas explicatæ. Et sunt ex duabus pelliculis compositæ, scilicet secundæ sub & supra, suntque alligatæ cum panniculo siphach. Magisque isti musculi in uentris superiori quam inferiori parte sunt.

Ultimo post istos sunt latitudinales, quorum fila procedunt per latum: unus dexter; alter sinister; & ortus & apparentia eorum est magis iuxta dorsum a uersus superius; & isti cum longitudinalibus, perueniunt se intersecantes se ad angulos rectos.

Latitudinales musculi.

d) Error, quia magis deorsum tendunt.

C -

M V N D I N I

Hæc præcedens figura, epilocus esse videtur, omnium triū generum, antedictorum musculorum. In sinistro latere descendentes atq; ascenlentes transuersos musculos, sese interficere uides, eiusmodi formæ, & correspondentem partem dextram esse animo concipere licet.

In dextro uero Figuræ latere, habes unum Musculum longum, sub quo Latitudinalis unus apparet, cuius pars carnea solū carnitur occultata, utruca parte uel chorda eius a substantia longi musculi. Et huius lateris correspondentem aliam partem, similem fere imaginari licet.

Hic est numerus: & quantitas: & positio, & substantia, & figura, & colligantia, & continuitas horum musculorum.

Comune musculorum iuuamentum.

Iuuamentum eorum est duplex, scilicet commune & proprium. Comune etiam est duplex, principale & secundarium.

Principale est ut constituentes substantiam ipsius mirach, membra intrinseca tueantur à nocementis extrinsecis, & caliditas eorum reuerberetur ad intra. Secundarium iuuamentum est

ut adiuuent ad expulsionem eorum, quæ à superioribus expelluntur, & ut ad expulsionem foetus, & foetum etiam cum mirach adiuuent, ut supra dicit Galen. eodem s. iuuamentum speciale est, quia musculi longitudinales sunt facti ad attrahendum principaliter, & secundario ad expellendum, & quia hæc operatio maxime in intestinis requiritur, ideo isti musculi fuerunt magni, expulsionem autem operantur per contractionem uillorum suorum, quibus contractis comprimunt membra,

Musculorum opus, gratia diaphragmatis.

quæ continent, & per consequens expellunt, quod continentur in eis. Item hoc faciunt gratia diaphragmatis, cum quo continentur, quod descendens ad partem posteriorem deorsum, causa fit, quod intestina & membra quæ continentur sint quasi inter duas manus, & ideo quando isti musculi contrahuntur &

comprimuntur à diaphragmate quod illa membra exprimunt, quod in eis continentur, sicut res contenta inter duas manus expellitur per compressionem manuum ad inuicem, quod latius declarabitur infra in anat. diaphragmatis, Musculi uero latitudinales sunt facti ad expellendum principaliter, & propter hoc maxime & immediatius approximantur intestinis, & quia expulsionem faciunt propter compressionem partis à qua debet fieri expulsio, & expulsio debet fieri à superioribus ad inferiora, hinc est quod isti musculi fuerunt magis positi superius quàm inferius. Transuersales uero positi fuerunt, ad retinendum, retentio enim fit per uillos transuersales 3. de uirtutibus naturalibus,

Musculorum latitudinalium opus est expellere.

Transuersales musculi.

quæ continentur, sicut res contenta inter duas manus expellitur per compressionem manuum ad inuicem, quod latius declarabitur infra in anat. diaphragmatis, Musculi uero latitudinales sunt facti ad expellendum principaliter, & propter hoc maxime & immediatius approximantur intestinis, & quia expulsionem faciunt propter compressionem partis à qua debet fieri expulsio, & expulsio debet fieri à superioribus ad inferiora, hinc est quod isti musculi fuerunt magis positi superius quàm inferius. Transuersales uero positi fuerunt, ad retinendum, retentio enim fit per uillos transuersales 3. de uirtutibus naturalibus,

quæ continentur, sicut res contenta inter duas manus expellitur per compressionem manuum ad inuicem, quod latius declarabitur infra in anat. diaphragmatis, Musculi uero latitudinales sunt facti ad expellendum principaliter, & propter hoc maxime & immediatius approximantur intestinis, & quia expulsionem faciunt propter compressionem partis à qua debet fieri expulsio, & expulsio debet fieri à superioribus ad inferiora, hinc est quod isti musculi fuerunt magis positi superius quàm inferius. Transuersales uero positi fuerunt, ad retinendum, retentio enim fit per uillos transuersales 3. de uirtutibus naturalibus,

quæ continentur, sicut res contenta inter duas manus expellitur per compressionem manuum ad inuicem, quod latius declarabitur infra in anat. diaphragmatis, Musculi uero latitudinales sunt facti ad expellendum principaliter, & propter hoc maxime & immediatius approximantur intestinis, & quia expulsionem faciunt propter compressionem partis à qua debet fieri expulsio, & expulsio debet fieri à superioribus ad inferiora, hinc est quod isti musculi fuerunt magis positi superius quàm inferius. Transuersales uero positi fuerunt, ad retinendum, retentio enim fit per uillos transuersales 3. de uirtutibus naturalibus,

quæ continentur, sicut res contenta inter duas manus expellitur per compressionem manuum ad inuicem, quod latius declarabitur infra in anat. diaphragmatis, Musculi uero latitudinales sunt facti ad expellendum principaliter, & propter hoc maxime & immediatius approximantur intestinis, & quia expulsionem faciunt propter compressionem partis à qua debet fieri expulsio, & expulsio debet fieri à superioribus ad inferiora, hinc est quod isti musculi fuerunt magis positi superius quàm inferius. Transuersales uero positi fuerunt, ad retinendum, retentio enim fit per uillos transuersales 3. de uirtutibus naturalibus,

quæ continentur, sicut res contenta inter duas manus expellitur per compressionem manuum ad inuicem, quod latius declarabitur infra in anat. diaphragmatis, Musculi uero latitudinales sunt facti ad expellendum principaliter, & propter hoc maxime & immediatius approximantur intestinis, & quia expulsionem faciunt propter compressionem partis à qua debet fieri expulsio, & expulsio debet fieri à superioribus ad inferiora, hinc est quod isti musculi fuerunt magis positi superius quàm inferius. Transuersales uero positi fuerunt, ad retinendum, retentio enim fit per uillos transuersales 3. de uirtutibus naturalibus,

quæ continentur, sicut res contenta inter duas manus expellitur per compressionem manuum ad inuicem, quod latius declarabitur infra in anat. diaphragmatis, Musculi uero latitudinales sunt facti ad expellendum principaliter, & propter hoc maxime & immediatius approximantur intestinis, & quia expulsionem faciunt propter compressionem partis à qua debet fieri expulsio, & expulsio debet fieri à superioribus ad inferiora, hinc est quod isti musculi fuerunt magis positi superius quàm inferius. Transuersales uero positi fuerunt, ad retinendum, retentio enim fit per uillos transuersales 3. de uirtutibus naturalibus,

naturalibus,

naturalibus, & quia retentionem oportebat fieri ne reascenderet superfluitas ad locum superiorem, unde uenit, & ne citò descenderet, sed contineretur ut totum iuuariuum exuccetur: ideo non fuerunt tantum duo transuersales superiores, sed & inferiores: sed quia maior requiritur retentio ne regrediatur superius quàm quòd descendat inferius: ideo maiores fuerunt transuersales superiores quàm inferiores: & etiam ad hoc facit diaphragma ut postea dicitur.

Retentio quomodo fiat.

2) Errat, quia omnes sunt facti ad expellendum, de util. partium, cap. 14. lib. 5. Galenus.

DE ANATOMIA SIPHAC.

LEVATIS autem & abscissis his musculis apparet siphac: melius tamen est ut isti musculi in una parte referuentur propter illud quod oportet postea uidere de extractione aquæ ab hydro-pico: & istuc siphac est panniculus subtilissimus & ualde durus: & iste fuit factus ut prohiberetur, ne musculi comprimerent membrana naturalia cum ea contineret: & propter hoc fuit nerueus, ut posset dilatari & constringi quando illa dilatantur: fuit subtilis, ne ea aggrauaret: fuit durus, ne facilliter rumperetur, nam ex eius fractura accidit passio quæ dicitur ruptura, seu crepatura, intumescit enim hoc mirach cum rumpitur hoc siphac. Sunt etiam eius alia duo iuuamenta quæ ponit Auicenna in libro de animalibus capitulo de Anatomia stomachi, scilicet ut per cōcoctionem eius uersus dorsum cum alligatur expellat quod in stomacho & intestinis & in matrice continetur, & hoc facit simul cum dyaphragmate, cū quo continetur, ut postea patebit. Aliud adiuuamentum est, ut alliget intestina dorso & ut uniuersaliter ab ipso oriatur panniculi omnium aliorum membrorum in eo contentorum. Alia utilitas secundum Gal. 5. de iuuamentis est quia prohibet intestina à ruptura, quando instantur à uentositate. Et ex his patet, quæ sit substantia mirach & complexio eius, apparet quæ sit oppositio eius, quæ sit quantitas & numerus partium ipsius, & etiam apparent, quæ sint iuuamenta ipsius. Restat ergo uidere de passionibus eius, potest autem uenter patet omne genus ægritudinis, scilicet malam cōplexionem, malam compositionem, &

Ægritudinis

M V N D I N I

Solutionem continuitatis, de cura malæ complexionis nihil dicam: quia nihil habet proprium in sui curatione, quod ex anatomia pendeat. mala autem compositio, quæ est tumor præter naturam in ipso, est duplex. quædam est apostemans, & quædam non. Prima non habet aliquod præcipuum nisi quod in eruptione eius si erumpat ad intus & extra, hæc est peior quam si ad intus tantum, uel ad extra tantum: Et causa patet, quia natura non habet supra quod se fundet in consolidando uulnus. Mala autem compositio, quæ non est apostematosa, est inflatio uentris quæ accidit in hydropisi asclite uel timpanite. Nam in asclite aquositas continetur in concauitate uentris inter intestina & siphac: sicut in timpanite uentositas continetur, & facit mitach intumescere. In curatione autem eius debes procedere cum his quæ ponunt autores. Modus autem qui maxime dependet ex anatomia, est extractio aquositatis per incisionem. Modus autem est: ut partem mitach, quam nunc incidisti, reducas super intestina, ita quod stet sicut in uluo: & postea in hydropico situato supino, debes cutim uentris trahere superius, & postea habere unum rasorium, & perforate usque ad siphach, ita quod etiam incidas siphach, & tunc statim debes habere cannulam & ponere in foramine, & extrahere de aquositate quantum sustinet patiens. Semper tamen sis memor quod melius est infra subsistere, quam exquisitissime euacuare. & specialiter in hydropicis, propter debilitatem uirtutis. Postea dimitte cutim, quia redibit ad locum proprium, & cooperiet uulnus, & aqua non amplius exhibit. Et quando uis extrahere plus de aqua, retrahere cutim ipsam, sicut primo. &c. Istud tamen uulnus non facias nisi à lateribus, non in medio. Primo quia uulnus factum in medio non ita faciliter consolidatur, propter siphach esset grossius & solidius ibi quam in lateribus. Secundo, quia propter chordas musculorum uulnus est paratum adducere spasmus. Tertio, quia aqua melius egreditur: quia grauis est tendere deorsum. Si uero uenter patiatur solutionem continuitatis: tunc ista solutio aut est penetrans usque ad profundum, aut non: si non, tunc non est cura difficilis. si sic, aut per uulnus egreditur aliquid ex contentis aut non. si sic, tunc illud quod egreditur aut est zirbus adipinus, aut aliquid interiorum: si zirbus, tunc debet sui cum serico filo, aut ligari in cutem quantum potest; & postea abscindi, quia totum quod de ipso contangit

Apostema in uentre.

Hydrops.

Modus extrahendi aquositatem ex uentre.

Modus incisionis

locus incisionis.

ubi siphac sit grossius.

a

Cura solutionis uentris.

Consolidatio zirbi.

contangit aer corrumpitur: & si intromittatur, putrefit, & putrefacit alias partes, & ideo debet ligari, postea abscindi: & postea illud reintromitti, & filum dimitti extra, & dimittere labium apertum, quia natura consolidabit zirbum. & expellet illud quod cum filo est alligatum: & hoc facto debes consolidare uulnus. Si uero illud quod est egressum, est intestinum, tunc aut intestinum est uulneratum, aut non. si non est læsum, & neque alia substantia est ei inuoluta: quam citius potest, debet intromitti. si uero alia substantia ut puluis uel sanguis est annexa, debet lauari cum aqua calida & reintromitti: si uero propter moram uentositas sit in eo inclusa, & ex hoc intumescat & non possit reintromitti: tunc cataplasma resolutum, uel spongia madefacta in decoctione resolutiua debet superponi & detumescit, & reintromittetur. si autem non possit detumesceri, nec intromitti: tunc dilatetur uulnus mirach, donec intestinum reintromittatur. Si autem intestinum fuerit incisum, tunc si ipsum sit ex grossis intestinis debent labia eius sui cum serico, sicut aliorum membrorum. si uero sit ex subtilibus intestinis, tunc non sustinet sutionem, nisi sit profunda ualde, & talis impedit operationem eius, propter quod melius est ut retineantur coniuncta labia uulneris, cum capitibus formicarum magnarum. Debent enim labia intestini coniungi, & debes habere formicas magnas & facere quod mordeant labia coniuncta uulneris, & abscinde caput statim & sic facere donec labia stent coniuncta: & tunc reintromitte intestinum ut prius. hoc facto ad solutionem uentris curandam redi. & illud uulnus curatur cum reductione labiorum in unum, & reducta retinentur in unum, sutione facta cum serico, hoc modo. Nam in prima sutione debet accipi totum mirach ex una parte: ex opposita uero parte debet dimitti siphach, & reliquum de mirach debet assumi. & in alia sutione totum mirach in parte, in qua dimissum fuit siphach, debet assumi: & ex alia parte siphach debet demitti: & sic consequenter ad hoc ut labium siphach contungatur & reducatur labio membri carnisiformis, ut fiat certior & firmitor consolidatio uulneris. Et eodem modo curatur uulnus, hoc si per ipsum nihil sit egressum. Et hoc de Anatomia mirach, quod erat membrum con-

Intestinum si
tromissio.Modus sutionis
testina.

Formicæ

Modus sutionis
siphach.

a) Ino est grossius circa stomachum & uesicam.

b) Scilicet ut plurimum, ut in commento Aphor. Galenus.

b) Sinigricec aut liueat. Gal. sexto therapeut. cap. 4.

c) Scilicet in qua insit aliquid stipticitatis ad confortandum. apud Gal. 6. method. 4. uinum austerum.

DE ANATOMIA Zirbi.

RESTAT uidere nunc de Anatomia membrorum contentorum. Hæc autem membra numero sunt decem. Primum quod occurrit est zirbus. Secundum intestina. Tertium est stomachus. Quartum splen. Quintum est epar. Sextum mensenterium. Septimum renes. Octauum uesica. Nonum testiculi & uasa spermatica uel matrix in muliere. Decimum est uirga cum collo uesicæ. Et primo de anatomia zirbi quæ atrahitur ex dictis Gal. 7. de iuuamentis. Primum autem quod oportet uidere est locus eius: locus enim eius in homine est, quia cooperit ab anteriori parte stomachum & omnia intestina: licet non cooperiat in alijs omnia intestina: & hoc fuit quia homo inter cætera animalia eiusdem quantitatis, est debilioris uirtutis digestiue: & etiam quia intestina nociuis exterioribus magis sunt disposita, propter ceterum ipsius subtiliorem esse & minus pilosam. Ex his etiam potest patere secundum scilicet, quod sit iuuamentum eius. Iuuamentum enim ipsius est, confortare principaliter digestionem stomachi & intestinorum: reuerberando calorem ad stomachum. Et propterea dicit Gal. in 5. de interioribus, quod quidam miles fuit in bello in uentre uulneratus, cui epiploon, id est, zirbus fuit abscissus: tamen ex uulnere sanatus est: & quod escam tamen non potuit postea digerere bene. Ex his etiam consequenter patet tertium inquirendum de ipso scilicet de substantia eius: substantia eius non fuit simplex: sed fuit composita, & fabricata ex substantijs, quæ habent calefacere, & propterea hic fuit compositus ex triplici substantia, ut ponit Galenus quinto de iuuamentis membrorum. scilicet ex panniculis duobus subtilibus, & ex adipe seposa, ex arterijs & uenis. Ex panniculis primo

Locus zirbi.

Iuuamenta.

Substantia.

niculis primo, ut ipsi panniculi continerent alia: & etiam quia iste zirbus debebat esse extensibilis, & lenis, & densus, ut caliditatem reuerberaret, ad hoc autem potest substantia pellicularis magis quam aliqua alia. Secundo in ipso fuit adeps, quæ calefacit, cum sit ualde propinqua in potentia ad caliditatem.

Tertio arteriæ & uenæ quæ multum calefaciunt. Ex his etiam patent alia duo, scilicet, quis sit numerus partium eius: & etiam quæ sit colligantia eius, nam habet colligantiam ad membra, ad quæ terminatur, ut stomachum, & splenem, & intestina: & specialiter colon, propter causam quæ dicitur, habet etiam colligantiam ad membra, à quibus oritur, oritur enim ex panniculo carnosio qui alligatus est dorso iuxta diaphragma, & causa quare ab illo oritur est, quia ad locum illū terminantur duæ extremitates panniculi siphac, quæ debent inuestire zirbum. Secundo quia ibi sunt magnæ uenæ & arteriæ, à quibus iuxta stomachum oriuntur paruæ uenæ, & arteriæ contextentes zirbum. Tertio, quia est ibi mesenterium seposum, à quo oritur adeps seposa, replens uacuitates illius contexturæ. Quæ autem sit ægritudo istius declaranda per enatomiam, patet ex his, quæ dicta sunt supra.

Numerus partiu.

Ortus zirbi.

DE ANATOMIA

Intestinorum.

FLEVATO zirbo, quantum ad partem quæ cooperit intestina & non plus, ut non moueas alia membra à suo loco: statim apparent intestina, circa quæ, primo notabis positionem & numerum. Fuerunt enim plura inuoluta, & reuoluta, & non fuerunt unum intestinum rectum, propter duo. Primo, quia raro, quòd in quibusdam brutis tantum sit unum intestinum recte procedens: in homine autem, & alijs animalibus perfectis, fuerunt reuoluta: ut diutius cibus in stomacho contineretur: & in intestinis, quia si non contineretur, oporteret quòd animal esset in continua acceptione cibi: & continua assellatione, & continuatio ista impediret occupationem in alijs perfectioribus. Secunda causa fuit: quia si totum intestinum fuisset unum rectum, non quolibet pars cibi fuisset contacta à superficie intestini: & ideo non exuccasset.

Positio & numerus intestinorum.

Quare sint plura intestina.

Anatome intestini
recti.

intestinum totam humiditatem contentam in cibo & chilo. Ut igitur nihil remaneret de cibo intactum ab intestinis: & ut tota humiditas exuccaretur, ordinavit natura ipsa esse inuoluta. Ex hoc statim apparet tibi, quòd sunt plura numero, quia sex: tria subtilia seu gracilia, & tria grossa.

DE ANATOMIA IN-
testini recti.

INCIPIENDVM tamen ab ultimo, quod uocatur rectum, uel longum, cuius extremitas est orificium, quod uocatur anus: Sed ut anatomia aliorum non destruat, ligare oportet illud intestinum circa medium eius in duabus partibus: & in medio ligaturæ incidere, & inferiorem partem dimittere, & cum superiori excarnando ascendere extremitate.

Meseraicæ uenæ.

Et nota circa illud, intestinum multitudinem uenarum meseraicarum, quæ ueniunt ad sugendum, si quid de humiditate in chilo, uel superfluitate remansit. Et istud intestinum iuxta alia finit: ubi incipit Intestinum, a quod colon nominandum est. Quod ideo dicitur colon, quia plura habet colla, uel cameras, in quibus sterco figuram accipit, & in ipso retinetur propter has cellulas.

a) Ascendendo in sinistro latere per medium uentrem directe sub hypochondrijs & dextro latere descendendo.

DE ANATOMIA COLON.

IRCA quod intestinum colon primo debes considerare locum, quia multum circa renem sinistrum locatur & inuoluitur, & hæc est causa, quare eius dolor ex parte loci non distinguitur a dolore renali. Postea uerò ascendens, b & cooperiens splenem, incipit c circa exteriora declinare uersus partem dextram, & cooperit stomachum, & propter cooperituram, quam facit supra stomachum, accidit, quòd quando superfluita descendit in hoc intestinum, quod stomachus ei comparatur, & dolor, & rugitus tunc temporis apparet circa sto-

Compressio stom-
chi.

Ergutatio.

machum

Stomachum: & tunc homo statim desiderat assellare, & assellat, quod non contingeret si in stomacho essent humores, qui facerent hunc rugitum & dolorem. Et ex hoc patet, quare accidit his, qui purgantur syncopis, quando appetunt assellare, & est quia humores in intestino hoc continentur, qui debent euacuari, & tunc illi humores existentes in illo intestino, alterant stomachum, & os eius, & ex alteratione oris stomachi sequitur syncopis.

Cum reuera in eo lo sit.

Colo.

- a) Quare & Galenus in seipso decipiebatur.
- b) In sinistrolatere.
- c) Scilicet per medium ventrem procedens immediate infra costas.

Sed dubitabit aliquis rationabiliter de loco istius intestini: quia cum sit de grossis, debet esse inferius, & non supra alia, cuius oppositum apparet. Dicendum quod illud intestinum fuit locatum superius iuxta, uel prope stomachum propter tria.

Dubium est eorum sit superius, est sit unum de intestinis.

Primo, quia illud ignobilius est omnibus gracilibus, & ideo a sub mirach inter omnia gracilia debuit esse positum exterius. Secundo, quia illud intestinum continet feces, & aliquando indurantur illi, & de se priuatae sunt omni humiditate, & caliditate naturali, ut à membris uicinis ad iuuaretur, ordinauit natura, ut locaretur immediate supra stomachum, ut cooperiretur à zirbo, à quo & stomachus cooperitur, qui zirbus b ipsum humectat & calefacit: c & propterea apparet, quod non est aliud quod intestinum cum quo ita alligatus sit zirbus, sicut cum colon. Tertia causa huius locationis est, quia illud intestinum proprie est factum ad continendum d & expellendum feces, sed magis ad expellendum, & inter alia intestina, ad ipsum proprie debuit peruenire colera, que habet expulsiuam stimulare: modo per hoc, quod sic locatum est, colera ad ipsius substantiam peruenit, præter illam quæ ad concauitatem intestinorum peruenit, nam supra ipsum in parte dextra existit pennula tertia epatis, in qua est chistis fellis, cum quo colligatur, & hoc apparet, ad sensum: & propterea tale intestinum in tali loco apparet citrinum, & amarum in gustu. Et nota, circa hoc mirabilem operam naturæ.

b
c
Cholere fixus ad intestinum colorem.
d

- a) Contrarium arguit situs epatis, quod est prope mirach, neq; tamen ideo ignobilius.
- b) Scilicet ad ipinum.

c) Verum est in partibus duris & panniculosis. Gale. 16. Vtil. cap. 2. Ergo rugine & gurgulione in ventre existenti utilissime clistira adhibentur.

d) Hoc est falsissimum. Gale. 3. uirtutum naturalium.

Solutio obiectio-
nis.

Ad illud quod obijcitur, soluitur: quia intestina non iudican-
tur superiora ratione loci, sed ratione colligantiæ, quam ha-
bent cum stomacho, uel fundo stomachi, modo intestina gra-
cilia ratione talis colligantiæ sunt superiora alijs. Et ex loco i-
stius intestini superioris apparet causa quare in dolore colico,
dolor augetur tempore assumptionis cibi: quia tunc istud inte-
stinum comprimitur à cibo, sed in tempore famis non, sed in-
tenditur dolor renalis, & hoc est unum ex signis distinctiuis in-
ter unum dolorem & alterum.

Signa distinctiua
inter colicum &
renalem dolorem.

a) Secundum Auicennam. Galenus autem alia ponit certiora.

Et ex loco & colligantia dicti intestini apparent nobis duo,
unū utile in cognitione, & aliud in opere. In cognitione, primo
quando colica fit, passio incipit in parte sinistra & in illa magis
molestat, tum quia intestinum illud frigidius est ibi, cum non
contangatur à chisti fellis. Secundo, quia in maiori quantitate
est locatum circa renem sinistrum, & est ibi etiam strictius, ta-
men illa colica, quæ fit in parte sinistra, non tam diu molestat,
tum quia fit à causis facilioribus, tum quia causa eius est in loco
uiciniore ad expulsionem. Et nota hoc quod per experientiam
uidi multotiens.

Colica incipit in si-
nistrum.

Locum in.
Situs clistere.

Quantum ad opus uerò confert, primo, quia in colica ea,
quæ administrantur exterius, debent magis applicari circa hy-
pochondrium sinistrum quam dextrum, licet utrobique conse-
rant. Secundo, quia quando fit clistere, melius est, ut corpus de-
clinat uersus dexterum^a, ut intestinum colon non comprimatur
ab alijs intestinis^b, postea in iecto clisteri, uertat se super la-
tus sinistrum, & ibi per aliquod tempus moretur, & postea pau-
latim super dextrum, sicut in expulsionem, quæ debet fieri per
portionem administratam per partem superiorem, e contra quæ
do incipit mouere: Hæc de loco & colligantiacijs.

a) Imo uersus sinistrum. Error. & fistula clisteris quoq; uersus sinistram dirigatur.

b) Imo, id est unum intestinum supra, a quo non potest multum comprimi.

Substantia colon.

Substantiam uero eius tertio consideres grossam & solidam,
& propterea uentositatem generatam in eo, multo tempore
continet, quæ fortissimum interdum in eo generat dolorem,
qui cum

gulcum fiet in substantia grossa & solida, apparet ac si intestinum rebello perforaretur, & ideo etiam in hoc assimilatur dolor hic dolor renali. Quarto, considerare debes figuram eius, & formam quæ apparet ex dictis, cellulosum enim est intestinum, & in cellulis illis, quia uia & transitus multum obliquatur, fit causa moræ superfluitatum in eo, propter quam illæ figuram recipiunt ad modum cellularum, & ideo sterco figuram habet quam scis, quæ magis apparet in stercore retento & exiccato, ut in febribus & alijs ægri tudinibus in quibus eijciuntur squibalæ, & humores phlegmatici retinentur, & sunt materia cucurbitini, nam in concauitate cellularum est humor phlegmaticus multus, qui est sufficiens materia ad generandum uermes, sed si inter unam cellulam & aliam contineatur paucus humor, quinon sit sufficiens materia, ad generandum uermes, est tamen sufficiens ad generandum panniculum continuantem unum uermem generatum in una cellula, cum altero generato in alia. Operatio autem & iuuamentum & ægri tudis istius patent ex prædictis.

Figura colon.

Locus.

DE ANATOMIA
Monoculi.

HOC autem intestinum continuatum est in parte superiori cum monoculo, siue cæco, quod dicitur monoculum, non quia non habeat nisi unum orificium, per quod adtrahat & expellat, quia hoc est impossibile, sed quia habet orificia duo, unum per quod attrahit, aliud per quod expellit. Illud autem per quod expellit non est sicut in alijs opposite locatum contra primum, sed ambo locata sunt iuxta se inuicem, & infra hæc orificia pendet lacuna huius intestini ad modum sacci, & ideo alio nomine saccus uocatur. Et sic apparet eius figura, & colligantia, & locus etiam, quia locatus est in latere dextro super uel iuxta terminum anche, siue sciæ, & infra renem dextrum. Substantia eius est eadem cum substantia colon. Aegritudinem patitur etiam similem ei. Iuuamentum est ut pars succi, quæ uenit ad ipsum, in eo retineatur & reuoluitur, & ut reuerberet uel descensum prohibeat citum ipsius succi ab intestinis superioribus, & ista intestina superiora sunt gracilia, & sunt tria.

Monoculum intestinum.

Duo orificia monoculi.

Intestina gracilia

ANATOMIA DE ANATOMIA ILEON.

De anatomia ileo.

AM huic intestino continuatur Intestinum ileon, quod circa ilia locationem & situm habet & reuolutionem. Et in isto fit passio iliaca, in qua est dolor uehemēs circa ilia, & sic apparet locus, colligantia, & passio. Et substantia eius, quę quia subtilior est, ideo gracile uocatur, sicut propter primam causam uocatur ileon. Iuuamentum eius est, quia est factum ut contineat succum, ut quod utile est possit exuccari, & ideo multum inuolutum est, & ad ipsum perueniunt plures uenę, a mesenterice, quām ad aliquod aliud intestinum, & ab eis & mesenterio debes cum excarnare, & quando ad partem eius superiorem iuxta stomachum peruenisti, tunc inuenies quod circa partem sinistram ad spondiles declinat, & ualde est incarnatum cum mesenterio, ideo cum cautela incide, ne frangas aliquid.

Iliaca passio.

a) Falsum est, quia ad ieiunium plures uenę perueniunt.

DE ANATOMIA IEIUNI.

T post incisionem inuenies ieiunum intestinū, quod taliter uocatur, quia ad plurimum reperitur uacuum in bene dispositis. Et causa suę uacuitatis est duplex, scilicet rectitudo eius, a nam rectum est, sicut intestinum ultimum. Secunda causa est multitudo colerę, quę uenit ad ipsum a chisti fellis, per canalem, qui continuatur cum intestino duodeno, cum quo illud immediate continuatur.

Rectitudo ieiunij.

a) Imo est inuolutum, Non est uera ratio. Galenus ponit aliam causam v. util. ca. 42

DE ANATOMIA DVODENI.

T dicitur primum illud intestinum, & uocatum est duodenum, quia eius longitudo ut in pluribus est 12. digitorum, & ad hoc intestinum peruenit cannalis quidam a chisti fellis, & ideo caue quando excarnas, ne istud canale incidas, sed incide intestinum duodenum bene inferius, & liga. Et tunc incipiendo, sicut incipiunt auctores, habes sex intestina. Primum est duodenum. Secundum ieiunum. Tertium ileon, & ista sunt gracilia & superiora. Quartum est monoculum siue cæcum. Quintum est colon. Et sextum est rectum.

V. de uti. ca. 7.

Numero intestini.

DE EVCHARO SEV MESENTERIO. Hæc

AEC omnia intestina uidebis esse inuoluta continuata & alligata dorso ut alligata sunt omnia uiscera, per quoddam membrum, quod uocatur eucharus, uel mesenterium à meseraicis quæ in ipso sunt dispersæ uocatur: uulgares Bononienses uocant eum, interiglio, quasi interiora tenens.

Substantia:

Carnes glandosæ multæ in mesenterio.

Istud membrum substantiam habet compositam ex uenis, arterijs, panniculis & ligamentis, ut prædicta membra possit ligare, & ex substantia leposâ pingui, ut dura membra, qualia sunt spondiles, cum mollibus, qualia sunt intestina. & alia uiscera sine medio non coniungantur, & ut molle, à duro non patiantur. Reliquas autem uacuitates, quæ sunt in hoc, replent substantiæ glandosæ, quæ multæ sunt in hoc membro, & hoc est unum iuamentum carniû glandosarum quæ sunt in hoc membro.

Aliud iuamentum est, ut sustentent uenas meseraicas, quæ in hoc sunt dispersæ, sicut non est longinquum, quòd istæ carnes nõ sint factæ ad generandum humiditatem, qua in intestinorum feces humectatur, ut lubricent eorû ab intestinis: & ideo uidemus, quòd steruus liquidus emittitur, dato quòd cibaria sumuntur dura, maxima tamē pars carnis glandosæ est in parte superiori, & grossa, in qua congregatur melancholia frequenter propter propinquitatem huius carnis ad splenem egritudo, ex qua causatur melancholia mirachia dicta: Hoc factò, eleua mesenterium, uel dimitte,

Melancholia mirachia.

donec feceris anatomiam uenarum portæ, & uenarum quæ perueniunt ad stomachum & ad splenem, ad quam uidendam & aliorum membrorum. infla stomachum, cū cannula per portenarium, & liga fortiter duodenum absconde & intestina, fac autem incisionem infra locum, ad quem peruenit cannalis à chisti felis ad intestina, ut supra diximus.

DE ANATOMIA STOMACHI.

Vllo de intestinis, uideas & procedas ad tertium membrum, puta stomachum, de quo uidere debes illas 6. quæ de alio.

Primo. n. pernotabis locum eius seu situm cum sit cella cibi stomachus, & circa locum nota primo ubi eius, secundo situm. V. bius est quia cum sit cella cibi stomachus, ut dicit Gal. 5. De iuamentis membrorum ca. 2. & ibi habetur eorum, quod dicitur de stomacho, & dictum est de intestinis & habetur ab Halysæ. suæ theor. cæ dispositionis regalæ ca. 25. Est ergo locus eius in medio corporis superioris & inferioris dextri & sinistri, & anterioris & posterioris.

Locus stomachi.

Quare stomachus non iuxta os sit positus.

M V N D I N I

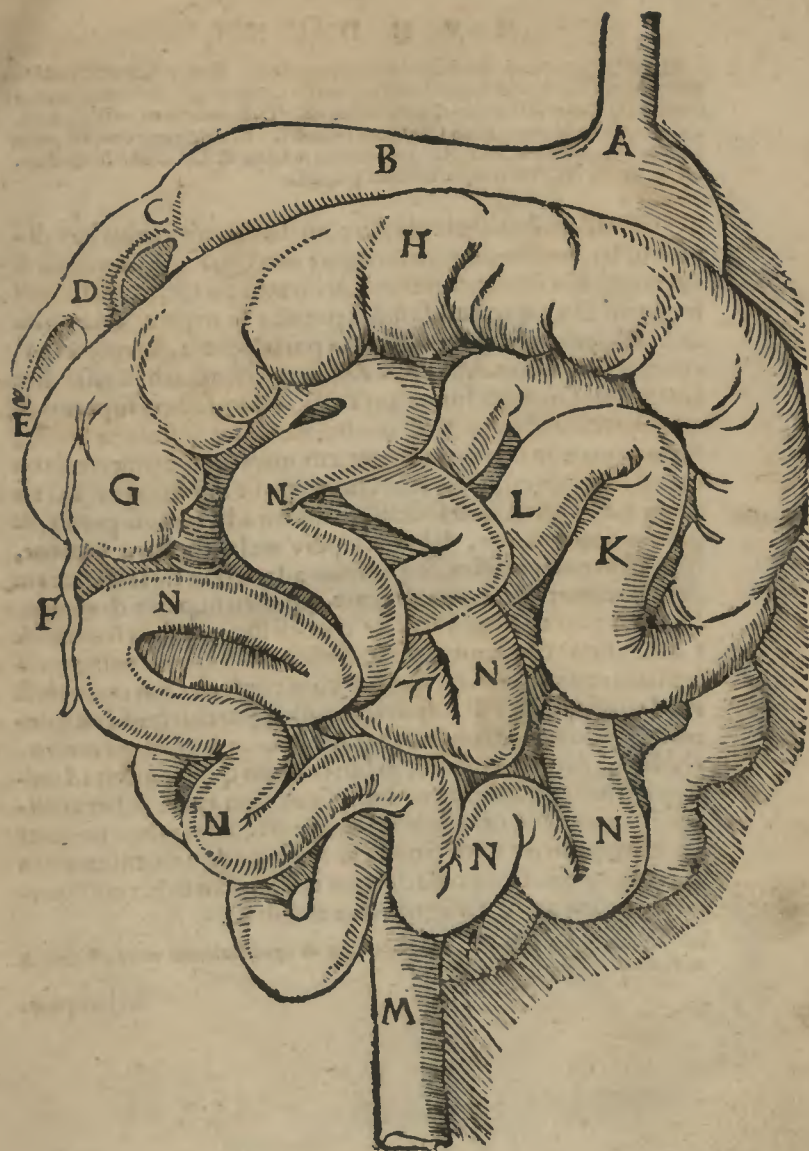
& ideo uides, quòd stomachus superius habet cor, mediante diaphragmate, inferius mesenterium & intestina. A dextris habet epar, quo apprehenditur v. suis pennulis, sicut manus quæ apprehendit caput v. digitis. A sinistris habet splenem, quo calescit mediantibus arterijs. A parte anteriori zirbum. A posteriori, musculos dorsi, & uenam magnam, & arteriam, quæ transit supra dorsum, ut postea uidebis, & ideo locus eius in medio est, quia est sicut cella cibi communis omnibus. Sed tu hic dubitabis, quare stomachus non fuit positus iuxta os. Dico quòd causa fuit duplex. Vna, quia iuxta os debent esse membra anhelitus propter attractionem aëris. Secundo, quia membra secum receptiua debent esse continuata cum stomacho. Talia autem infra diaphragma debent esse contenta, & ideo non fuit prope os.

Situs stomachi.

Situs autem eius est, quia licet sit locatus supra dorsum, pars tamen eius superior declinat ad locum sinistrum, inferior uerò ad dextrum. Et causa istius situatiōis fuit propter causas, quæ dicentur in anatomia epatis, nam epar debuit esse in latere dextro eleuatum in alto, & cum sit magnum, totam concauitatem dextre partis superiorem occupauit: splen autem non, & ideo in dextro non potuit pars superior stomachi collocari, sed in sinistro. Pars ergo inferior debuit ad partem dextram declinare, quia in parte sinistra inferiori, iuxta renes, est intestinum colon grossum multum, inuolutum multis inuolutionibus, & occupat magnum locum. Sed in parte dextra inferiori sunt intestina gracilia, & subtilia, quæ modicum & paruum occupant locum, ideo stomachus, quantum ad partem inferiorem debet declinare ad partem dextram, ut repleat concouitatem ibi existentem, & cedat locum colon.

a) Qu. d. Stomachus cedit locum colo, quod est falsum, neq̄ enim ignobiliori cedit nobilius membrum, sed contra.

Figura

M V N D I N I

Figura hæc præcedens intestinorum situm exprimit. A. superior uentriculi os, ubi cibus atque potus laxiori cavitati interius committitur. B. Media pars uentriculi. C. Ima uentriculi pars, portenarius est. D. E. meatus ex uetricula fetis, quæ aliquoties in uentriculum Cholerae infunder. F. Additamentum est grossi intestini in monocolon. G. H. I. monocolum indicat. K. L. Coloa. M. Rectum. N. N. N. N. &c. sunt reliqua intestina gracilia.

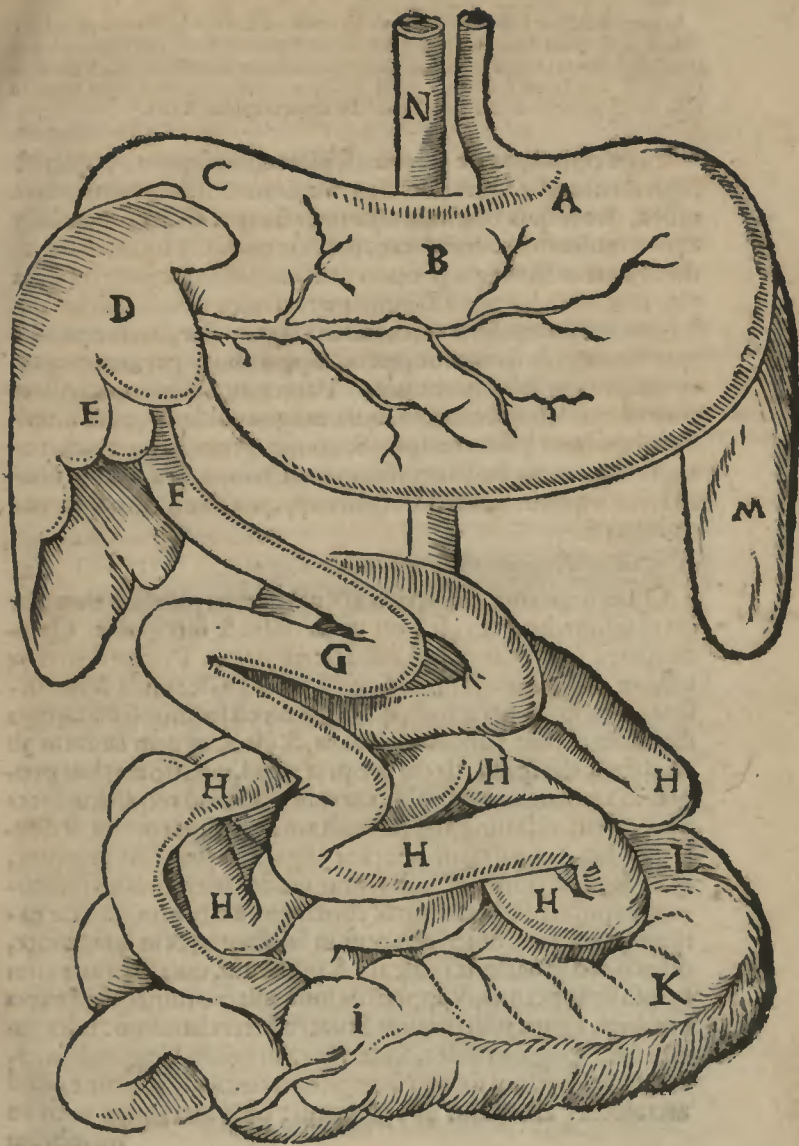
Cyrestio:

Colligantia:

Possit hic mihi aliquis obijcere, cui forsan obscurus hæc dixisse uideri possim, atq; interrogare me. Quã, inquires, causam adfers, quare stomachus non fuit locatus directè supra spondiles dorsi? Dico quod causa huius potuit esse triplex. Vna causa dicta est, scilicet ut cederet e pati in parte dextra, & repletet uacuitatem in sinistra. Alia causa fuit, quia si stomachus esset directè locatus supra dorsum, tunc orificia duo, scilicet superius & inferius essent directæ & ideo in homine cum sit staturæ erectæ, stomachus non bene contineret cibum, sed descenderet ab eo statim cibus, ut ergo hoc non contingat sic fuit situatus. Tertia causa huius fuit, quod scilicet quantum ad os eius superius, & partem superiorem, debet recipere melancholiam à splene, quæ est in parte sinistra, & quantum ad partem eius inferiorem debet incipere cholerae ab epate, quod est in parte dextra. Ex his apparet a primũ scilicet quis est locus & situs stomachi, Colligantia: consequenter apparebit melius: quia colligantiam habet cum splene, cum epate, cum corde, & cum cerebro: & illud consequenter declarabitur: quia apparebit quod cũ splene habet colligantiam propter uenas quæ apportant melancholiam ad os stomachi: & propter uenas quæ ueniunt ad sinistram stomachi ad nutriendum: sicut cum epate habet colligantiam ratione uenarum reliquarum: cum cerebro propter neruum qui uenit ad os stomachi & expanditur maxime circa partem superiorem stomachi: cum corde uero habet colligantiam ratione arteriæ magnæ, quæ est sub eo.

a) Hæc causæ improbantur, illa autem quæ est apud Galenum unica est causa & adæquata.

In hac præ-

In hac præcedente Figura Stomachus ab intestinis liberatus, liberius uideri potest. A B C. ipsum stomachi corpus ubi dorso alligatur indicat. D. Epar. M. dextra. M. Lienem in sinistra, stomacho connexa membra significat. E. Vesiculam fellis. F. Intestinum Ieiunum. G H. Reliqua gracilia exprimit, quo usque ad I K. crassa peruentum fuerit intestina. N. Stipes est uenæ Aorti.

Ex his potest patere tertium scilicet cuius figuræ sit: quia est figuræ rotundæ: quia talis figura maximè est à nocuentis remota. Item quia omnium aliarum est capacissima, stomachus autem multa debet continere: sed non perfecte figuræ rotundæ: sed arcualis magis, propter causam dictam, quia pars superior eius est declinans ad sinistrum: inferior uerò ad dextrum ad modum cucurbitæ^a retortæ uel saracenicæ, uerum omnia quæ dicentur de stomacho, melius apparebunt per anat omnia membrorum subsequentiū. Patet etiam quartum, scilicet quæ sit quantitas stomachi, quia magna ualde est, cum interdum oporteat ipsum recipere & continere magnam quantitatem cibi, uerum quòd non semper est in magnitudine sui ultima, sed æquatur quantitati contenti, quia extensibilis & corrugabilis est.

a) Cucurbitæ enim marinæ rotundæ sunt.

Quinto autem uideas partes & numerum partium eius. Partes eius sunt duplices, scilicet uniuersales & integrales. Quædam uerò sunt quantitatiuæ & determinatæ. Primæ sunt duæ tunicæ eius, prima & intrinseca est neruosa, secunda & intrinseca est carnosâ, uerum est, quòd prima est spissior secūda, quia illa debet primo continere cibum, & Ideo, ut non lædatur ab eo, debuit esse spissa. Item propter aliud, quia stomachus propter illam tunicam est ualde extensibilis, quod requiritur interdum ut extendatur, propter multam quantitatem cibi, sed exterior licet requiratur propter digestionem, fuit subtilior, quia digestio stomachi^a adiuuatur ualde à membris uicinis circumstantibus, sed extensio & continentia cibi non. Et istæ tunicæ non solum diuersificantur in substantia, & in quantitate, & loco, sed situatone tunicarū & uillorum, quia in prima cum in ipsa sit appetitus, & appetitus immediate ordinetur ad extrahendum. Igitur uilli fuerunt situati ad attrahendum: tales autem sunt longitudinales, & ideo in ea sunt uilli longitudinales, & quia attractioni statim cōiungitur retentio, quia omne quod attrahitur, attrahitur ut retineatur; quia attrahitur ut in eo

membrum

Figura stomachi.
4. de util. part.
cap. 7. 2. 8.
Qualitas stomachi. Auicenn. 13. tertij cap. 35:

Tunicæ stomachi.

membrum uoluptetur: hinc est quòd in hac tunica fuerunt positi uilli transuersales, qui deseruiunt retentioni. uerū est quòd uilli sunt in parte non interiori sed exteriori illius tunicæ: in secunda uerò cum ipsa ordinetur ad digestionem, & digestioni deseruiat: ex consequenti expulsio, quia ei subsequitur, ideo uilli longitudinales fuerunt positi in secunda tunica expulsionis seruietes. Et ex hoc apparet quare intrinseca tunica fuit neruosa, & carnosam non fuit propter uillos longitudinales qui debent esse in intrinseca, quæ est uel debet esse principium appetitus.

a) Error secundum Galenum in utraque ratione Mundini.

Item alia causa est, propter quam tunicæ stomachi sunt sic situatæ, quæ est ista, scilicet quia intrinseca est ordinata ad sentiendum, extrinseca ad dirigendum & alterandum. Nunc autem sensatio melior fit quando sensibili immediate occurrit sensus uel membrum sentiens, alteratio uerò potest esse per medium & digestio, & hoc est quod ponit expresse Auicem. capitulo de membris. primo canonum seu prima, ubi dicit sic. Et natura quidem intrinsecam tunicam, scilicet stomachi fecit neruosam & extrinsecam carnosam. Potest nanque digerentis operatio ad id, quod digestum est in potentia, sine occurso peruenire: sentiens uerò id, quod sentitur, non potest sentire: nisi obuiando ei sensibile, scilicet sensui tactus. Aliæ uerò sunt partes eius quantitatiuæ & determinatæ, ut pars superior, & orificium eius inferius, quod dicitur portanarium: pars superior angustior est secundum naturam parte inferiori: quia in inferiori debet fieri digestio & cibus debet contineri: in superiori non. Orificia tamen harum partium conueniunt & differunt: quia ambo posita sunt à lateribus stomachi, & non sunt posita uel facta in ultima eminentia partis superioris uel inferioris. Sed pars inferior stomachi descendit magis quàm portanarium uel pilorum ut cibus non descendat: sed contineatur in ea ut in bursa quadam, sicut superior supereminet orificio superiori eius, ut quando stomacho repleto homo inclinaretur, non ascendat cibus ad meri & os, & specialiter quando multum repletur stomachus. Et ex hoc potest uideri, quare ex superflua quantitate cibi diaphragma comprimitur & cibus non egreditur. Item conueniunt quia ambo orificia sunt in stomacho in locubi continuatur uel alligatur dorso, nam os stomachi est recte in principio suæ alligationis, dorso alligatum, & propterea alli-

Os stomachi alligatur dorso.

gatum est os stomachi ad spondilem, ubi finitur diaphragma, & ista est tertiadecima spondilis, eo quia in duodecima est costa ultima mendosa, ad quam terminatur diaphragma. Ex hoc apparet tibi quod quando uis alterare exterius, confortare, uel aliter operari circa os stomachi, quod optimum est in dorso circa duodecimam & tertiadecimam spondilem, hoc facere, specialiter quando prædicta impugnantur ab epate uel splene, dummodo arteria aorti non impediatur, quæ in dorso est. Sequentibus autem spondilibus, quæ uocantur spondiles renum, alligatur stomachus usq; ad portanarium, tunc uerò alia pars inferior à spondilibus quod ligatur uersus sinistrum, & ideo conueniunt illa duo orificia. Differunt quia superius orificium, quod uocatur os stomachi, est magis latum quàm inferius portanarium, & hoc fuit quia per os stomachi aliquando cibus grossæ substantiæ & duræ debet descendere, & indigestus: & ideo debuit esse latum: sed per orificium inferius, tantum res subtilata & digesta & liquida debet egredi: & ideo nõ fuit ita latum: & hæc de partibus eius. Ex quibus apparet sextum quod debet inquiri de stomacho, scilicet quæ sit substantia eius: quia apparet quod cum tunica neruosa sit maior in eo quod substantiæ neruosæ est à dominio. Et ex hoc apparet septimum quod complexio eius sit frigida & sicca. Octauum apparet quæ sit operatio uel iuuamentum: quia duplex, unum ad appetendum cibum pro toto per tunicam intrinsecam. alterum ad præparandum cibum ad nutrimentum totius & per tunicam extrinsecam carnosam & membra coadiuuantia. Ex his potes uidere nonnum inquirendum quod ægritudines potest pati omnium generum quibus possunt compati principaliter omnia membra principalia: ut epas, cor, & cerebrum: & ex consequenti, totum corpus: curatio tamen earum ex anatomia propria non plus dependet quàm aliarum: & hæc de stomacho.

Substantia.

Complexio.

Operatio & iuuamentum stomachi.

Ægritudines.

DE ANATOMIA SPLENIS.

PLENIS Anatomiam perfecte uidere non potes, nisi abscindas costas aliquas mendosas ex latere sinistro quas non perfecte eleues, sed ut sufficit operi tuo, quibus abscissis locus splenis tibi apparet, quia parieti sinistro stomachi adhæret ad concauum eius, quantum uerò ad conuexum, alligatur dorso &

gatur dorso & siphac, panniculis subtilissimis ortis à siphac:
 Apparet etiam, quòd locus eius non est ita in alto sicut locus
 epatis. Figura eius est quadrangularis: quia in homine est qua
 si ad modum quadranguli, propter figuram stomachi, cuius con-
 cauitatem circumstantem in parte sinistra habet splen replere.
 Vide etiam quantitatem eius: quia in homine proportionalis
 satis est in quantitate, respectu aliorum membrorum. Colli-
 gantia uerò eius est: quia colligantiam habet ad cor, epar, me-
 senterium, cerebrum, & stomachum. Colligantiam uerò habet
 ad omnia ista membra (præter cor) per uenam, quæ uenit à
 porta epatis ad splenem, quæ colligantia apparet: nam si ex-
 carnando procedas: uidebis quod à uena concaua epatis per-
 uenit uena una magna ad splenem, à qua descendit unus ramus
 in medio transitus eius inferius ad mesenterium, ad ipsum nu-
 triendum, & portat sanguinem aquosorem & humidiosem.
 Postea quando ista uena appropinquat spleni, iterum unus ra-
 mus ramificatur ab ea, quæ uadit ad nutriendum partem infe-
 rioris sinistræ stomachi: postea uerò peruenit ad splenem &
 concauitatem eius, & in eius concauitate ramificatur in duos
 ramos, scilicet inferiorem & superiorem. Inferior descendit in-
 ferius ad nutriendum zirbum, quantum ad partem sinistræ.
 Sed superior transiens per concauitatem splenis, ramificatur
 in duos. Quorum unus peruenit ad partem sinistræ superio-
 rem stomachi, ad nutriendum superiora. Alter uerò peruenit
 circa orificium stomachi ad portandum melancholiam, quæ
 promulgendo profluit ad os stomachi, ut incitet appetitum:
 sanguis uerò qui remanet in splene, ipsum nutrit. Et ex hoc ap-
 paret tibi, cum quibus membris habeat colligantiam splen,
 quia cum epate mediante uena. Colligantiam autem habet
 cum corde per arterias quæ ad ipsum ueniunt ab arteria aorti,
 quæ in dorso est infra diaphragma, à quibus arteriis stomachus
 multum calefit in latere sinistro, uel à splene ratione istarum
 arteriarum. Et hæc fuit una causa, quare arteriæ multæ, & ma-
 gnæ ueniunt ad splenem. Alia causa fuit, ut, calore arteriarum
 sanguis grossus, qui nutriturus est splenem, subtiliatur & dige-
 ratur, quia splen habet substantiam raram, in qua humorem
 grossum & melancholicum recipere debet. Ex his apparet
 tibi unum aliud quod debes uidere de splene, scilicet quæ sit sub-
 stantia eius, quia substantia eius est rara & spongiosa.

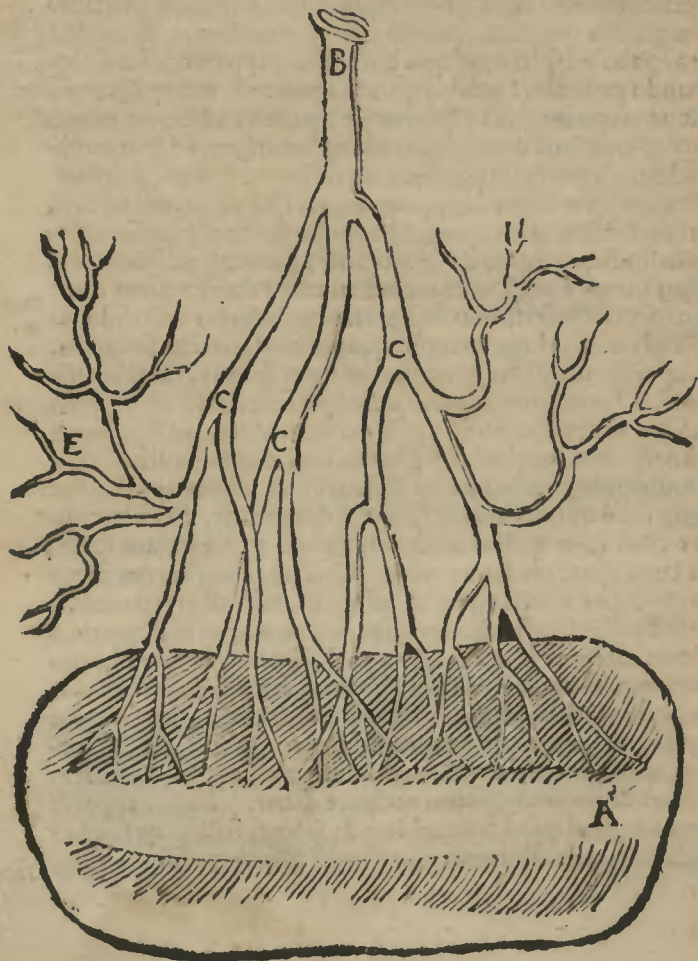
Quantitas splenis.

Cum quibus mem-
bris colligantiam
habeat. Vide 15.
fin. tertij cap. 2.
tract. i.Duo rami in sple-
ne.Substantia splenis
quæ.

Complexio.

Luamentum.

aliud etiam apparet, scilicet cuius cōplexionis sit, quia in com-
 paratione ad cutim, calidæ & humidæ, & licet essentialiter sit
 frigidæ & siccæ propter nutrimentum. luamentum patet. Et
 ex his tibi apparet quòd cū recipiat & contineat humorē me-
 lancholicum grossum, ineptum ad euacuationem, quòd fre-
 quenter repletur & oppilatur, & apostematur, & resoluentia
 tunc fortia multū resoluunt substantiā eius, si sint fortia, & da-
 to quòd ratione humorum competant, & hoc de splene.

A. Corpus lienis est. B. Trucus uenę ex caua. CCC. Rami sunt in substantiam lienis transcentes. E. Venę ad stomachi os pertingentes per melancholiam de ferenda.

DE ANATOMIA EPATIS.

PAR manifeste uidetur esse locatum in dextro latere amplectens stomachum, superius eleuatum ualde. Et nõ decipiat te, quòd in animali mortuo locatur multum sub costis, quia non est sic, cum sit sub diaphragmate, & diaphragma extremis costarum coniungitur. Sed hoc contingit, quia membra spiritalia multum euauerunt, & ideo uacuitatem eorum replet epar comprimendo diaphragma: & ideo debes ^a trahere inferius, & animal siue corpus eleuare & mirach^a. Considera secundo ^a quantitatem eius maximam in homine cum sit animal humidum & calidum. Tertio respicias partes eius, quorum quaedam sunt intrinsecę integrales, quaedam uerò extrinsecę magis. In trinsecę integrales sunt quinque pinnulę eius, & licet in homine non sint separatę semper adinuicem, & quelibet illarum pinnularum est composita ex uenis diuisis, & dispersis per eas ad modum retis, cuius retis uacuitates repletę sunt carne uel sanguine, quę est propria substantia epatis, quia est sanguis coagulatus, & in his uenis continetur chylus, qui diuisus ad minima, secundum minima alteratur & contingitur ab epate totaliter, & ideo fit ut quasi epar totum, contineat chylum totum. Et hoc ordinauit natura ut melior & perfectior fieret conuersio chily in sanguinem, quia alteratio, quę fit secundum minima perfectior est. Sed tu dices, quare natura non sic ordinauit in stomacho, sed in stomacho posuit concauitatem unam? Dico quòd hoc fecit, quia in stomacho perfecta decoctio non debet fieri sicut in epate.

Epar amplexatur stomachum.

Dubium, & eius solutio.

^a) Galenus 6. de aggress. anat. idem scribit.

^a) Hęc ratio Galeni est.

Item qua in stomacho ^a assumuntur cibaria durę & grossę substantię, quę non possunt per strictissimas uias penetrare, sed ad epar substantia tantum liquida dicitur peruenire, & ista decoctio etli fiat in toto epate, maxime tamen fit in parte superiori, & propterea pars illa solidior & magis compacta est.

^a Colligantia epatis

^a) Ratio illa falsissima.

Partes eius extrinsecæ sunt partes eius quibus mediatisbus habet cum alijs colligantiam, nam cum corde habes colligantiam per uenam chylum, quæ oritur à gibbosa parte epatis, & per arterias (ut uidebis in anatomia cordis) & uena chylus habet colligantiam ad diaphragma, cui suspenditur, & ad spondiles siue dorsum cui alligatur per panniculum eius.

Panniculus epatis

Panniculus eius autem est duplex, scilicet cooperiens, circumuoluens, & suspendens. Primus est suam substantiam uelans. Secundus est suspendens ipsum superius ad diaphragma. Ex primo patitur quandoque dolorem extensiuum. Per secundum patitur dolorem aggratiuum, à materia aggrauante.

Orta ab epate.
Venæ egredientes
ab epate sunt octo

Quædam uerò sunt partes, quæ sunt ortæ ab eo, & istæ sunt duplices, scilicet uenæ & cannalis chylus felleus: de cannali hoc postea uidebitur. Venæ autem sunt duplices, scilicet chylus, que oritur à gibbositate epatis, & concaua siue porta, quæ oritur à concauitate epatis: de anatomia chylus postea uidebitur. Portæ autem sunt quinque ramus intrantes epatis, sicut sunt quinque pinnulæ epatis iam dictæ. Egredientes uerò extra epatis, sunt octo, duæ parue, in quibus non labores ad discernendum, quia sufficit tibi sequentes discernat: aliarum autem sex.

Prima, uadit ad dextrum stomachi, ad nutriendum tunicam exteriorem stomachi, & specialiter partem inferiorem.

Secunda, uadit ad splenem, cuius anatomiam uidi iam in anatomia splenis, & ista est ualde magna & discernibilis.

a) Par deorsum in panereo.

Tertia, tendit ad latus sinistrum, & uadit ad intestinum rectum ad exugendam à cibo humiditatem, si quid remansit inuariui.

Quarta, uadit ad superiorem partem dextram stomachi, ad nutriendum ipsam in opposito eius, quæ ueniebat ad splenem ad latus sinistrum.

Quinta pars diuiditur, quia una pars uadit ad dextram partem zirbi, ad nutriendum zirbum in opposito illius, quæ ueniebat à splene ad nutriendum latus sinistrum zirbi. Alia pars, uadit ad colon, ad sugendum quod est in ipso, & ad nutriendum ipsum, & in parte dextræ cum colon maxime continuatur zirbus.

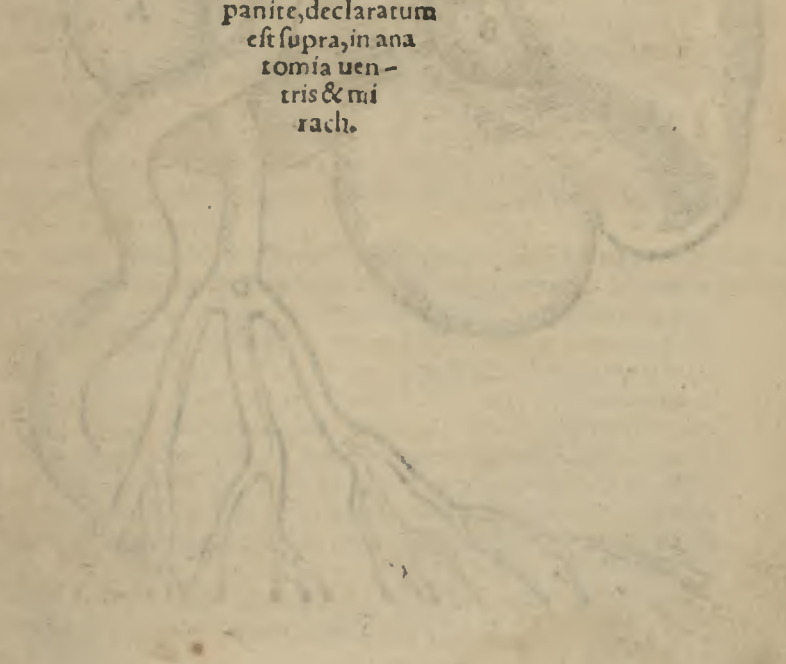
Sexta uero pars uadit ad ieiunum, & reliquum eius diuiditur per intestina gracilia, scilicet sic non usque ad cæcum, & in isto sunt

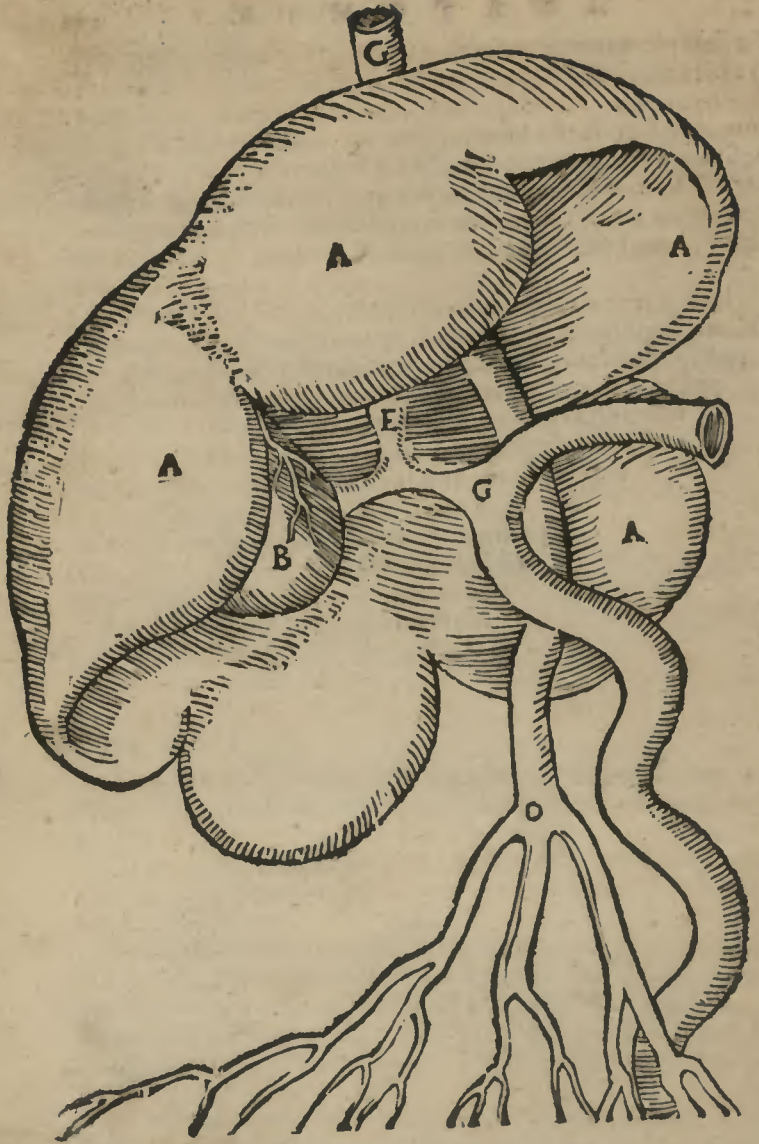
Ita sunt plures uenæ meseraicæ, quàm in alio aliquo, & propterea iste ramus tibi ualde erit manifestus, & hoc de tertio uidentur circa epar. Aliud quod debes uidere esse forma uel figura eius, nam figuræ esse lunaris, quia concauitatem habet & gibbositatem, propter quod apostema factum in gibbo eius, debet esse figuræ lunaris, apparet etiam substantia eius, quia à dominio in eo, est caro propria, quæ est sicut sanguis coagulatus, & ideo est etiam caro eius calida & humida.

Forma & figura epatis.

Iuuamentum & operatio eius patet, quia operatio eius est chilum sanguificare, & quia hydrops est proprium nocuumtum sanguificationis, ideo dico quod hydrops est propria passio epatis. Quomodo autem a quositas uel uentrositas hæc perueniat ad totum, ut in pofarcha fatis patet: quia per uenas. Quomodo autem perueniat ad concauitatem uentris, ut in ascite, & tympanite, declaratum est supra, in anatomia uentris & mirach.

Hydrops quomodo perueniat ad totum.

AAAA. Epatis sunt fibræ seu pinnulæ. B. Vescicula fellis est. C. E. Vena
 portæ est, cuius situs rectus, non curuus esse debet, corrigatur error pictoris. D. G.
 Vena portæ Iecorisq; manus est.

DE ANATOMIA

Chistis fellis.

HISTIS fellis locus est in concauo epatis, in
 pennula eius media^a. Et causa hæc eius fuit,
 quia choleram, quam continet, debet transmi-
 ttere ad intestina, propter causam dictam superi-
 us, nunc autem agilius coleram hanc transmit-
 tit ad intestina, quam si esset locata in g bbo epatis. Item nisi
 sic esset, tunc non contangeret intestinum colon, propter iuu-
 mentum superius dictum.

Causa portæ est
 stis fellis, in suo
 loco.
 Dubium & eius
 responsio.

a) Maiori, secundum Galenum G. aggress. anato.

Sed tu dices, quomodo ergo uerificatur dictum Gale. 5. de su-
 uamento membrorum ca. 3. quod purgatiuum cholerae est in lo-
 co medio uenarum, quæ portant sanguinem ab epate: & uena
 rum inferiorum, quæ atrahunt & adducunt chilum ad epa.

Dicendum quod illud dictum ueritatem habet de loco col-
 li chistis fellis. quia initium colli est in medio epatis, ut potes ui-
 dere ad sensum, & debuit ibi esse initium sui ortus, cum in me-
 dio epatis compleatur digestio humorum: ergo ibi debet san-
 guis depurari à superfluitatibus omnibus, & ideo collum chistis
 fellis ibi debuit habere ortum, licet bursa siue uesica chistis sit lo-
 cata ut dictum est.

Aliud quod debes uidere est numerus partium eius quos di-
 scernes eleuando chistim fellis à parte inferiori quas discernes
 eleuando chistim fellis à parte superiori, & tunc manifeste ui-
 des, quod habet duplicem partem, scilicet uesicam continetem
 & collum deferentem & deportantem, & illud collum, usq; ad di-
 stantiam quandam est unum, & postea bifurcatur. Et unus ramus
 eius penetrat in epa ad medium sui (uel melius) oritur à medio
 loco epatis, ad atrahendum choleram ab epate. Alter magnus
 ramus uadit ad intestinum duodenum (ut uidisti superius) & i-
 ste bifurcatur, quia ab ipso paruus ramus ramificatur, qui ua-
 dit ad fundum stomachi ad confortandum digestiuam, & iste su-
 it paruus ut expulsiuam superflue non stimulare, & istud est ue-
 rum ut in pluribus. In aliquibus uero iste ramus est maior eo^a
 qui uadit ad intestinum prædictum.

Colligantia Aus-
 cen. 15. tertij.

2) Et isti sunt infelices. Vide Gale. 2. Tech. 2. complex;

Solutio dubitatio-
nis de uescica fel-
lis.

Et ex his ad sensum potes uidere solutionem cuiusdam du-
bitationis, quæ consuevit fieri tertio de uirtutibus naturalibus
cap. 13. ubi Gale. dicit quod per idem collum chistis fellis attra-
hit coleram & expellit, quia uidetur quod tunc expellat ad me-
brum & locum à quo attraxit. Dicendum quod illud est idem
collum usq; ad quandam distantiam, postea uerò bifurcatur.

Et ex his apparet tibi quæ sit colligantia chistis fellis, quia col-
ligantiam^a habet cum epate, intestinis & stomacho. Item habet
colligantiam ratione uenarum, arteriarum & neruorum cum
alijs, eoq; ad ipsum præter dictum canale perueniunt ue-
næ & arteriæ, quas potes uidere ad sensum, ad ipsum nutrien-
dum; quia ex eo non nutritur quod peruenit ad concuitatem e-
tus, secundum Gale. sexto de iuuamentis membrorum sicut ad
ipsum perueniunt nerui, quibus mediantibus habet sensum.

a) Galenus 5. utili. cap. 9. docet neruos & arterias uix esse uisibiles, uena autem
fatis manifesta est.

Et ex his apparet tertium, scilicet quis numerus partium e-
ius, Et quartum, quæ sit quantitas eius. Quintum quæ sit figura
eius, quia figuræ oblongæ cum rotunditate.

Substantia.
Iuuamentum.

Substantia eius est pellicularis. Iuuamentum eius patet ex
dictis, quia factus est ad attrahe ndum cholera rubeam, & su-
perfluam ab epate: ad expellendum eam ad intestina, ut dictum
est.

Triples oppilatio
chistis fellis.

Et ex his potes uidere quæ sunt infirmitates, quæ ab ipso pos-
sunt contingere, & sunt ualde nocentes, quia sunt oppilatiões.
Ista autem oppilatio potest esse duplex, quia uel est oppilatio fa-
cta in collo eius comuni, uel in aliquo ramorum eius.

Si sit oppilatio in collo eius communi, tunc cum cholera non
expurgetur ab epate, cum sanguine permiscetur per totum cor-
pus, & si ipsa sit subtilis cholera & corpus sit aprum ad febres,
est aussa febrilium putridarum cholericarum, si uerò etiam sit
grossa, causa erit icteritis, & tunc egestiones poterunt esse col-
raty, sed tamen magis & minus de colera transit ad intestina.

Idem Auic. loco
alligato.

Interdum tamen est, quod oppilatio tantum est in canali,
qui peruenit ad intestina, & tunc cholera attrahetur ad chistim
fellis, & non potest ex pelli ad intestina, quia cannalis clausus
est, & tunc putrefit. & generabit febrem tertianam uel continu-
am, & egestiones non erunt tinctæ, sed urina sic.

Quandoq;

Quandoq; uero erit oppilatio in cannali qui peruenit ad epar, & tunc egestio non erit tincta neque ad chistim attrahetur cholera, & ideo in eo non continebitur, & per consequens non putrefiet in loco præcipuo, & ideo cholericam generat ictericiam, uel febrem continuam.

Et notabene has opilationes, quia multum tibi ualent ad curam, & multotiens contingunt. Et ex his habes anatomiam perfectam epatis. Et his expeditis potes eleuare splenem & abscindere epa, sed non ex toto, sed circa zirbum eius, ubi est origo uenæ chilis, dimitte quandam partem, ut alia uideas, quæ referuauimus ad posteriora de epate & uena illa: si stomachum autem dimittas, sed eleua mesenterium, quia eius anatomiam uidisti in anatomia intestinorum.

Vide conchi. disse.
rentia nona, de
complex.

DE ANATOMIA DVARUM emulgentium renum.

VIBVS omnibus eleuatis tibi apparebit uen^a magna, quæ est ramus chilis descendens, & arteria magna, quæ est ramus aorti descendens. Et quando ista uena chilis est in directo renum, ramificantur ab eo duæ uenæ, quæ uocantur emulgentes, quarum una uadit ad renem dextrum, & altera ad sinistrum, orificia tamē istarum non sunt in directo, sed unum est alius & superius altero, & hoc ne unus ren impediatur: aliter in attrahendo: superius autem, ut in pluribus est orificium uenæ, quæ peruenit ad renem dextrum: inferius uerò eius quæ peruenit ad renem sinistrum, & licet aliquando sit e contrario. Et causa illius fuit, quia ut in pluribus ren dexter debet esse magis eleuatus ad superiora sinistro, & hoc quia calidus est eleuare, ipse autem calidior est sinistro: item quia monoculum intestinum erat locatum in dextra parte sub rene. Item epa erat eleuatum superius, splen uerò in latere sinistro magis descendebat, sed si aliquid, epa esset magnum, monoculum esset paruum, colon uerò in parte sinistra esset eleuatum, & pars siue ren sinister esset calidior dextro, & esset contrario modo, hoc tamen rarò est.

Venemulgentes

De seu eius uide
pulsura apud Gal.
6. de iuuame. ca. 3.
& 4. de util. part.
ca. 6. Ari. 3. de par.
lib. cap. 8.

Quælibet harum emulgentium uadit ad renis concauitatem, & ideo debes unam earum excarnare, & melius est quod excarnes leuiter illam, quæ uenit ad renem dextrum, propter cauam quæ dicitur, & in ea ponas tentam, & uidebis quod ad cauam uenit, & concauitatem renis uenit, cuius renis iam apparet tibi locus, quia locus eius est quasi iuxta epar.

a) Visum est contrarium in anatomia anno 29. & 30. Idem testatus est Curtius se ante annum in quadam ostendisse anatomia.

b) Imo non decuit nobilitius cedere ignobiliori.

c) Aristoteles in 3. parti. cap. 9. dicit renem dextrum calidior, dextra enim esse calidiora, quod quidem Auerrois ita putauit intelligendum, quod pars dextra est calidior, quia est fortior, ideo debuit ei dari locus altior ut possit fortius operari.

Quare renes non fuerunt iuxta uesicam.

Sed tu dic. quare non fuit inferius iuxta uesicam: Dico quod causa huius fuit, ut bene attraheret a quositate ab epate, quando enim membrum attrahens est prope illud a quo debet attrahere, attractio est melior.

Colligantia.

Colligantia eius cum epate etiam apparet, quia magnam uenam recipit ab epate, mediante uena chili, ut per uenam illam, a quositate urinalem, quæ a modo est superflua corpori, postquam sanguis egressus est, epar attrahat & expellat: sed cum hac a quositate attrahitur etiam sanguis, quia secundum Gal. 6. de iuuuentis capite. 3. de uisceribus. ad membra aliqua, ad quæ attrahitur superfluitas aliqua per cannalem latum, simul cum superfluitate iuuuatium, scilicet sanguis, & hæc est causa, quare ad splenem & renem, simul cum superfluo proprio unicuique attrahitur sanguis. Sed ad utramque uesicam, sellis scilicet & urinae pura superfluitas attrahitur sine sanguine. Et ex hoc apparet tibi, quod si urina ad renes peruenit cum sanguine mixta, & ad uesicam depurata & separata a sanguine: ergo oportet, quod in renibus depuretur & coletur. Colatur autem, quia ad concauitatem peruenit renem, quam uidere debes sciendo renem in parte gibbosa eius, non concava, & per longum protrahere, usque quo concauitatem uideas, tunc statim apparet tibi quidam panniculus, siue pannus rarus, & iste est uena emulgens rarsa facta ad modum colatorij, & per porositates has potest urina transire, sanguis autem non, & ideo colatur urina & distillatur inferius in rene ad orificium, cui continuatur potus uritides, qui descendit inferius, usque ad uesicam, & urina per ipsum descendit ad uesicam, & ex hoc apparet tibi, quod habet colligantiam

Quomodo mundi
ficatur urina a san-
guine in renibus
Gale. 3 uirumtum
naturalium, & A-
uic. rectij. 16.

colligantiam cum uesica: sicut habet colligantiam per arteriam, quæ ad ipsum peruenit, cum corde & cum cerebro: ratione neruorum, qui perueniunt à nucha, ad texendum panniculum eius, quo mediante sentit, & sanguis remanet in rene & attrahitur ad substantiam eius, & nutrit renem. Ex his apparet scilicet quis numerus eius partium, quia primò numerus discretus est, quòd sunt duo, dexter & sinister. Et causa una fuit, ut si nocumentum accidit uni, operatio perficiatur per alterum. Causa secunda fuit, ut totam superfluitatem aquosam, quæ multa est, plus quàm aliqua alia secundæ digestiõnis, bene & complete possent attrahere: & ex hoc apparet, quòd non fuit tantum unus, sicut unus splen, & una chistis fellis. Sed tu diceres, quare non fuit unus magnus potens attrahere totam aquositatem. Ad hoc dicit Gal. loco præallegato, quòd si esset tantum unus magnus, tunc corpus humanum erectum non esset æquum in lateribus, sed inæquale, quod uerendum & enorme est, & ex his apparent iuamenta renum. Numerus autem partium patet, quia habet substantiam propriam & concauitatem & panniculum & colatorium. Nota etiam quantitatem & figuram, nam figuræ est oblongæ, ut in ipso distincta forent duo orificia prædicta. Apparet & quinto, quæ sit substantia eius, quia carnosa & solida multum, ut ab aquositate mordacitua non lædatur & soluat. Apparent etiam iuamenta renum. Et ex his notes quòd in renibus ex quolibet genere ægritudinis accidit difficilis ægritudo. Primo ex morbo complexionali: ut ex superflua caliditate, diabetes: quæ secundum Gal. 6. de interioribus, assimilatur lientericæ stomachi: quia tota aquositas subitò attrahitur & expellitur sine digestione à renibus.

Patitur etiam morbum complexionalem proprium: & specialiter in numero, ut arenas, & lapidem & pilos. lapides autem & arenas, & pili generantur ut plurimum ex eadem materia, & in eodem loco, nam materia eorum omnium sunt humores grossi, qui condensantur & inspissantur à caliditate renum: & interdum est, quòd parum inspissantur, & tunc fiunt pili, qui generantur, subtiles & longi, quia materia illa per porum aliquem strictum paulatim expellitur, & continuata sicut à poris acutis expellitur, paulatim & continue materia pili & capilli: & quando ista materia plus exiccatur & aduritur, generatur arena, quæ aggregata generat lapidem: & hic lapis est rubeus,

Quare non fuit unus ren magnus.

Cur bini renos.

Solutio Auicent. 18. tertij cap. 1.

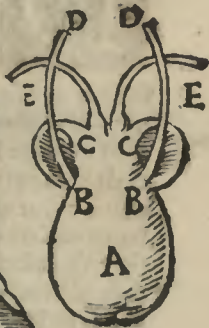
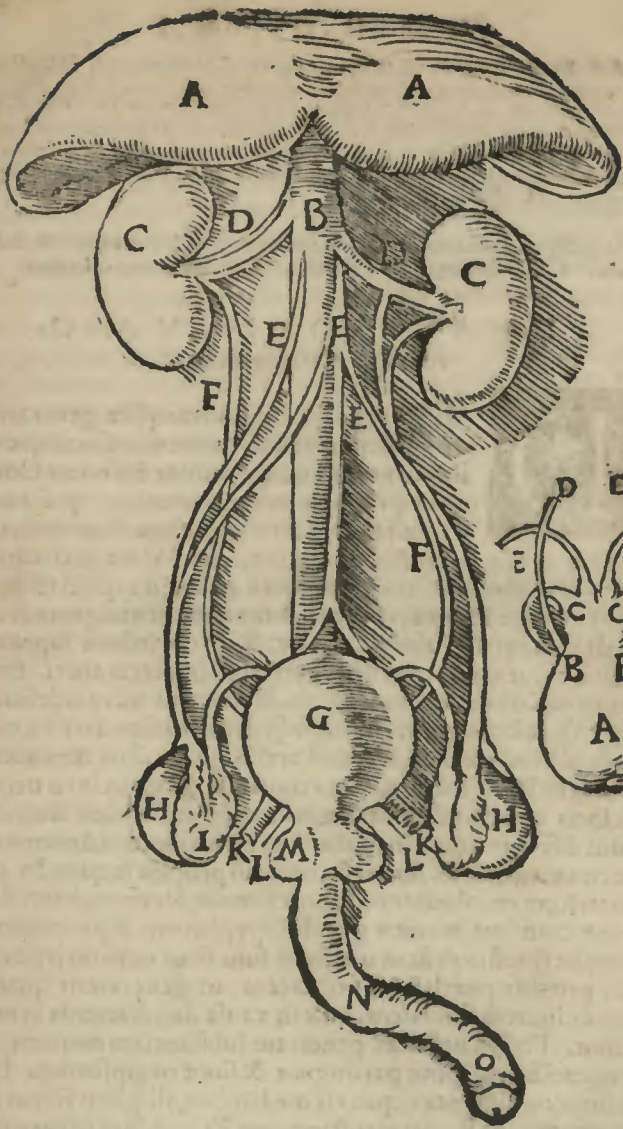
Morbi renum & uicij.

quia ren est rubeus: & iste lapis si sit ita magnus quod non possit egredi per porum uritidem: uel non frangatur: difficillimæ & quasi impossibilis est curæ: quia non nisi per incisionem, & qua penitus caueas, si uerò sit paruus uel frangibilis: difficulter curatur, & expellitur cum fortissimis doloribus: cum transeat per membra ualde sensibilia: & ingrediatur per cauernositates uesicæ, quæ sunt ita strictæ, sed fortitudine uirtutis aperiuntur & dilatantur: & non est longinquum quod aliquando scindantur.

Patiuntur etiam renes solutionem continuitatis, quantum ad uenam eorum, ex qua accidit fluxus sanguinis cum urina. Et nota quod hæc solutio huius uenæ, quæ est causa huius fluxus sanguinis, proprie debet intelligi, quod sit facta, & quod fiat in parte, in qua uena illa est subtilior & rarior: & hæc pars est pars panniculi colatorij: ut apparuit tibi ad sensum. Et ideo, quando illa soluitur, cum deberet sanguinem prohibere descendere, non prohibetur: ideo sanguis egreditur cum urina, & sit mictus sanguinis: uerum est quod dicunt alij, quod illud est ex uena soluta supra renes: & dicunt quod causa est, tunc quia uena debilitatur in continendo: led tunc ne primum dictum, quia rationabilius est, & sensui magis concordat. Patitur etiam egritudine compositam, ut apostema, & tunc in eo dolor infixus propter substantiam suam solidam, aggrauatius, ac si lapis esset in loco fixus, & in dolore hoc multum communicat cum colica, sed differentia distinctiua ipsorum dicta est supra. His completis, non eleues

renes, sed dimittas propter uasa spermatica, ut uideas ortum eorum, quorum & etiam testiculo: in mulieris anatomia præmittitur anatomie uesicæ, ut melius uideantur, dato quod uesica sit membrum renibus continuatum.

Tacetis & non rupta uena exit sanguis non purus quidem, sed cum urina mixtus.

M V N D I N I

AA. Epatis substantia. **B.** Venæ caux pars. **CC.** Renes sunt. **DD.** Venæ al-
 bę renales, per quas serosior sanguinis pars ad renes deducitur. **EEE.** Venę semi-
 nariz, sanguinem qui in genituram uertendus est, ad testes deferunt. **FF.** Vritres,
 a renibus urina in uesicam mittunt. **G.** Vesica est. **HH.** Testiculi. **II.** Epidi-
 dimis testium inuolutum. **KK.** Stripites uenæ caux, ad crura permeantes.
LL. Arterię aortę pars, ad crura. **M.** Glandulosę partes ubi semen in uirgam in-
 funditur. **N.** Mentula.

In hac figura, uesicę connexę partes eernuntur. **A.** Vesica est. **B B.** Influxus
 urinx. **CC.** Parostag. **DD.** Vritres. **EE.** seminis uasa deferentia.

DE ANATOMIA VASO- rum spermatis in muliere.

DEBES ergo scire, quod membra generationis
 in uiris & mulieribus conueniunt in alioquo: & in
 aliquo non: imo in aliquibus differunt. Conue-
 niunt primo in uasis spermaticis (quantum ad
 ortum eorum) quia secundum Auicennā, 3. cañ.
 fen. 20. & fen. 21. de Anatomia matricis. Vasa spermatica in
 uiris & mulieribus oriuntur iuxta renes, ita quod uasa, quę
 sunt in parte sinistra, ortum habent à uena emulgente sinistra:
 & dextra ortum habent à dextra: & ortum habent supra renes
 uel infra, uenę à uena chilia: & arterię ab arteria aorti. Et quia
 hæ uenę habent ortum à corde, & epate, ut infra uidebis, po-
 tes cognoscere, quomodo uasa spermatica sunt decisa à corde,
 quia non immediate, sed mediate: & hoc in uiris & mulieribus
 potes uidere. Licet autem conueniat magis in loco originis:
 in locis autem, ad quę terminantur, in mulieribus & uiris mul-
 tum differunt: quia in mulieribus terminantur ad matricem in
 loco exteriori, ubi sunt testiculi: imò proprie loquendo, extra
 matricem reuoluuntur & contexuntur, & concauitates & tex-
 turę carnis minutis glandosis replentur, & propterea non
 sunt uerè testiculi sicut uiri, imò sunt sicut testiculi leporis, fa-
 cti propter prædictam utilitatem, ut generarent quandam
 humiditatem saliualem, quę sit causa delectationis in mulie-
 ribus. Postea uasa hæc penetrant substantiam matricis, & ad
 concauitatem ipsius pertingunt, & fiunt ora ipsorum. Et uo-
 cantur cotildones^a, quia eis mediãibus, alligatur foetus matri-
 ci, per quę fit fluxus mēstruorum. Et quędam perueniunt ad
 os matricis neruosum, ad portandum humiditatem saliualem
 iam dictam.

Vasa oriuntur iux-
 ta renes.

Testiculi mulie-
 rum.

Causa delectatio-
 nis mulierum.

Cotildones.

lam dictam, Et ab his uenis ramificantur, uel oriuntur uenæ
 duæ à quolibet latere. una, quæ in mirach penetrat, ascendit,
 & quanto plus ascendit, minus occultatur, & extra iuxta cu-
 tim; magis approximatur, donec perueniat ad mammillas, &
 ideo in mulieribus quando facis anatomicam mirach, has uenas
 considera, & conserua usque ad hunc locum, & hoc in muliere.
 Quoniam in porca, uel alio animali habente mammillas in mi-
 rach, istæ uenæ oriuntur à matrice, & manifestantur in mirach.
 Et præter has uenas, ascendit à profundo pectoris iuxta siue
 indirecto pomi granati, una uena, quæ uenit ad mammillas, ad
 decoquendum sanguinem, quæ debet conuerti in lac, & non
 uidetur nisi una, & in porcis prægnantibus ualde apparet, &
 tunc apparebit tibi colligantia matricis & mammillarum, per
 uenas illas. Quare appositio uentosæ ad mammillas restrin-
 git menstruorum fluxum.

Venæ ad mam-
 millas ascendunt.

Nota in mulieribus
 anatomis.

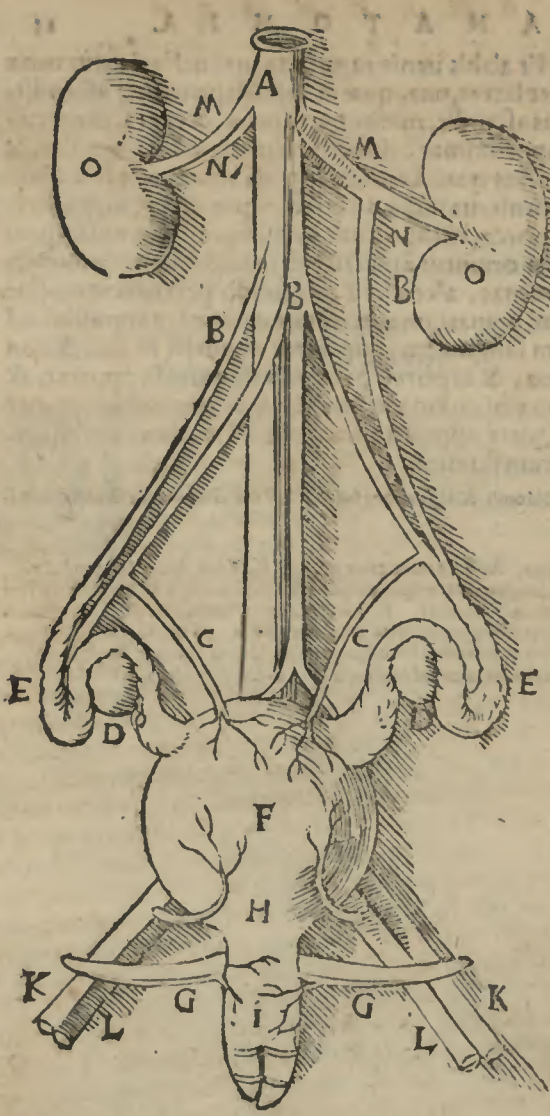
Vena a pectore ad
 mammillas.

Colligantia.

a) Illud de Cotilidonibus & alligacione foetus est, Vide Galenum de Anato. matri-
 ois, & 14. util.

In sequenti Figura, A. Pars uenæ caux est. B B. Venæ feminales candidæ.
 C. Venæ uterum amplexantes, a quibus utero & foetui quoque nutrimentum dari pu-
 tant. D. Testiculi mulieris sunt. E. Inuolucrum ex seminarijs uenis, & arterijs
 constans. F. Matrix, siue uterus, uesicæ non ab similibus. G G. Cornua matricis.
 H. Orificium siue osculum matricis interius est. I. Vrinæ foramen ex uesica est.
 K K. Venæ caux truncus in crura inplantatus. L L. Arterix aortæ truncus est.

H

ANATOMIA. 10
DE ANATOMIA MATRICIS.

Fut continetur hic sermo, si facis anatomiam in muliere, debes post uasa spermarica uidere anatomiam matricis eius, sicut in alijs membris, uideas primo locum, & colligantiam, secundo

Sex in omnibus uidenda.

figuram, tertio quantitatem, quarto substantiam quinto numerum partium eius, sexto inuamenta & nocumenta eius. Locum eius uidebis, quia est sita in concauitate alcharim, & est concauitas illa circumdata spondilibus alans. & caudæ à parte posteriori, & à parte anteriori à parte, quæ dicitur pecten siue foemur, quia ipsa immediate locata est inter intestinum rectum, quod est sicut culcitra eius ex parte posteriori, & uesica ex parte anteriori, & specialiter quantum ad collum eius, quia eius collo superuenit collum uesicæ, licet concauitas eius altior sit concauitate uesicæ: inter dextrum autem & sinistrum posita est in medio directe.

Alcharim.

Deinde uide colligantiam eius quæ maxima est quia habet colligantiam quasi cū omnibus membris superioribus, quia cum corde, & epate medianibus uenis & arterijs, cum cerebro, ratione neruorum multorum, & per consequens cum stomacho, ratione utrorumque, cum membris, quæ sunt in medio, ut cū diaphragmate, renibus & mirach, quia mediantibus his cum prædictis colligatur, & specialiter cū mammillis, ut dixi, licet etiam cum eis sit colligantia mediantibus alijs uenis quæ oriuntur à uena chiliafcente, quæ oriuntur sub furcula, ut infra dicitur. Colligata etiam est cum membris inferioribus uti uesica per collum eius. Colligata est etiam anchis^b & functuris ambabus scie, per duo ligamenta grossa & fortia, alligantia matricem ad anchas, quæ iuxta matricem sunt grossa & lata, iuxta anchas subtilia, procedentia sicut cornua à capite animalis, & ideo uocata sunt cornua matricis.

Cornua matricis.

a) Hoc ad rem nihil facit. Nam hoc modo omnia membra cum illis colligantur. Vide Gale. porius de uarijs colligantia modis.

b) De hoc nihil quisquam uterum meminit.

Figura eius est quadrangularis, cum quadam rotunditate, Figur. habens collum longum in parte inferiori. Et huius figuræ causa fuit exigentia loci, & utilitas siue necessitas a propter quam a fuit creata, quæ postea dicitur, quia per talem figuram habet di

Alij istas septem
cellulas negant.

functionum septem cellularum ^b quæ dicuntur inferius.

a) Nihil est, quid enim prohibeat hic rotunditatem, cum & intestinum rectum & vesica sint rotunda.

b) Ratio philosopho indigna, nec enim sunt septem cellulae, sed duae tantum, videlicet mamillae duae, ut Gale.

Quantitas

Tertio uideas de quantitate eius, quantitas eius propria mediocris est, secundum quantitatem vesicae: uariatur tamen ratione aliorum, quia maioratur uel minoratur ratione coitus, quia mulier quæ fecundauit, maiorem matricem habet quam sterilis. Secundo ratione coitus, quia mulier uicens coitu, maiorem habet matricem uirgine, uel continente: ut accidit uiris in membro pudendo: eo quod operatio magnificat membrum, secundum Gale. 6. de interioribus. Tertio ratione ætatis: quia iuuenis maiorem habet puella. Quarto ratione complexionis & habitudinis totius, ista potest colligere, 3. cañ. fen. 21. cap. præal. Et propter istas 4. causas mulier, quam anatomizauit anno præterito scilicet 1315. anno Christi Ianuarij mense, maiorem duplo habebat matricem quam illa quam anatomizauit eodem anno, de mense Martij. Potuit esse etiam quinta causa quam ibi ponit Auicenna, scilicet quia prima erat menstruada: & tempore menstruationis impinguatur & ingrossatur ma-

Coitus auget mē-
brum.

Dux mulieres dil-
sectæ a Mundino.

a) trix, diuersificatur etiam matrix in quantitate ratione generationis, quoniam matrix animalis plurium generatiui maior est, quam matrix unius generatiui: & propterea maior centies erat matrix porcæ, quam anatomizauit, 1316. quam unquam uiderim in foemina humana, potuit tamen alia esse causa: quia erat prægnans, & in utero habebat 13. porcellos: & in ea monstrauit anatomiam foetus suæ prægnantis:

Porcæ matrix.

a) Sanguineæ enim maioris sanguinis copia tendunt & implent matricem.

Substantia.

a) Quarto uideas substantiam eius: quæ est neruosa & pelliculosa, ut possit dilatari ad foetum continendum, & ideo est frigida & sicca complexionis, est etiam substantia eius spissa multum, quæ subtiliatur in dilatatione necessaria.

a) Non est ad sensum uerum.

Quinto uidere debes numerum partium eius, ipsa enim habet partes exteriores & intrinsecas. Exteriores sunt lateracius, quibus sunt

sunt alligati testiculi, uasa feminaria iam dicta, & cornua eius, & collum, cuius extremitas est uulua, & circa collum nota, quod ipsum est longum in quantitate palmi ut uirga, latum & dilatabile, & ideo pelliculosum rugosum, rugas habens ad modum sanguifugarum, ut titillatio ei ex uirga in coitu conringat. Et in extremitate eius, in parte superiori uel anteriori est foramen colli uesicę intra uuluā, per 2. uel 3. digitos. Et in extremitate uulug, sunt duę pelliculę se leuantes & declinantes supra orificium prædictum, ut prohibeant ingressum aëris & rerum extranearum in collum matricis uel uesicę, sicut pellicula præputij tuetur ueretrum, & ideo uocate a *Avi.* loco præalligato, præputia matricis.

Collum matricis uulua est.

Duę pelliculę in extremitate uulug

a) *Πτερυγία* id est alæ. Gal. in introd. medicl.

Partes intrinsecas uidere potes, scindendo eam per medium & tunc uidebis os eius & concauitatem eius, os eius est neruosum multum, factum ad modum oris catuli nuper nati, uel ut proprius loquar, ad modum oris tinctę antiquę, & in superficie eius in uirginibus est uelamentum uelamine, quod in uiolatis rumpitur, & ideo sanguinatur.

Os matricis.

Velamen pudicit.

Concauitas uerō eius habet septem cellulas tres in parte dextra, & tres in parte sinistra, & unam in summitate uel medio eius, & istę cellulę non sunt nisi quędam concauitates in matrice existentes, in quibus potest sperma coagulari cum mensuro & contineri, & alligari orificijs uenarum.

Error mundini de septem cellulis.

Ex his omnibus apparent iuuamenta matricis, quia principaliter est facta propter conceptionem & per consequens, ut totum corpus superfluo sanguine indigesto purgetur, & hoc in homine, quia alia animalia mensurorum fluxum non patiuntur, quia tales superfluitates cōsumuntur in eis in pellem, pilos, ungues, rostra, pennas, & huiusmodi, homo autem caruit istis.

Iuuamenta.

Solus homo mensurua patitur.

Ex his patet quod multis passionibus est submissa, & multa membra per compassionem eidem compatuntur: quę sint passionibus ei propriis, accidentia, causę & curę, longinquum esset narrare & extra propriam intentionem, sed quę re in locis præallegatis approprietatis ut in 3. cañ. fen. 21. a Serapio. Rasi & alijs: Quę eidem passionibus existunt, sunt tot quot

Egritudines matricis.

sunt membra, quibus est colligata. Quæ sint illa dictum est iam, & uidisti: unum tamen ex anatomia potes perpèdere, quod posuit Gal. 6. de interioribus cap. 4. quod suffocatio matricis non sit, quia matrix corporaliter moueatur usq; ad collum, gulam, uel pulmonem, quia hoc est impossibile, sed hoc contingit siue accidit, quia ipsa non potens expellere uapores per partes inferiores, propter aliquam causam, mouetur & constringitur in parte inferiori, ut expellat ad superiora, & si isti uapores per colligantiam iam dictam perueniant ad stomachum, per compassionem ad arteriam aortæ faciunt singultum, & eructationem frequenter, & tunc mulieres dicunt quod habent matricem in stomacho. Si uerò hi uapores perueniant ad pulmonem, & impediant operationem eius uel diaphragmatis, scilicet anhelitum, dicunt mulieres quod habent matricem in gula quia gula siue trachea arteria est ordinata ad operationem anhelitus immediate. Si uerò illi uapores perueniant ad cor, quod raro contingit, suffocationem cum sincopi patiuntur & dicunt tunc mulieres, quod matrix ad earum cor peruenit, uerum est, quod hæc suffocatio sit per compassionem ad diaphragma, propter alligationem, quam habet matrix ad diaphragma & lumbos, non enim ipsa peruenit ad hæc membra, sed uapor. Quomodo autem possit, & per quas uias, peruenire ad ipsa, potuisti uidere quæ sit curatio. Et uin quibus queras ab auctoribus, quia anatomia in his principiter dat noticiam locorum.

Nota de suffocatio-
one matricis.

Vapores sunt cau-
sa suffocationis
matricis.

Singultus.

Asthma.

Sincopæ ex suffo-
catione matricis.

DE ANATOMIA

Didimi.

T iam narraui anatomiam matricis & uasorum spermaticorum mulieris, & uisa est conuententia ipsorum in uiris & mulieribus, quantum ad originem, sed differentia est, quia in uiris testiculi sunt extra, sicut sunt in quolibet animalium, quod debet esse morosum in coitu, sicut sunt omnia quadrupedia præter ericium. Vasa hæc spermatica intra mirach non terminantur, sed egrediuntur mirach, & testiculi suspenduntur duobus suspensoriis. Et quia membra nobilia, ut sint tuta à nocementis extrinsecis, debent esse uelata panniculis, ista uasa in siphach non contenta uelata sunt panniculo orto à siphach, qui nominatur didimus,

critius.

A N A T O M I A.

tur didimus: cuius orificium est in fine illorum clausum secundum naturam existens: in processu uero eius, secundum quantitatē uasorum dilatatum existit, in fine eius dilatatur ad quantitatē testiculorum, & in parte illa uocatur bursa testiculorum, siue oscheum. Et sic apparet tibi figura istius didimi & quantitas & numerus partium eius & substantia, & posuio siue colligantia. Apparet etiam iuuamentum eius, quia factus est ad continendum & custodiendum testiculos & uasa spermatica uenientia ad os. Aegritudo eius specialis, cuius cognitio & cura declaratur ex anatomia, est dilatatio orificij eius præter naturam, quæ causa est, ut illa quæ intra siphac continentur, descendat in osceum, & talis defectus dicitur hernia, & quia id quod descendere potest, & uentositas, uel intestinum. Hernia triplex est e uentosa, aquosa, & intestinalis. Carnosa uero non castratur ex descensu alicuius. Curantur autem hæc passiones, per constrictiua emplastra & ligationes, secundum quod ponunt auctores. Sed alia quæ est intestinalis specialiter, quando iam præcessit, chirurgiæ proprie curatur, & modum uideas. Quia supinatur homo, & intestina reintromittuntur, siue ad proprium locum reducuntur, postea testiculus ducitur superius directe, donec sit in loco altiori, in quo possit esse, & illum locum signa, quia tunc est super osse femoris, & in loco illo debet fieri incisio uel perforatio, & non supra locum illum, quia tunc perforaretur mirach & aliquod intestinum. Non debet etiam fieri infra locum illum, qui remaneret post consolidationem illam eminentia magna præter naturam. In signato loco debet fieri perforatio, & ista fit à quibusdam cum rasorio, & citius expediunt, & uadunt circumcirca excarnando didimum & testiculum ab osceo, & postea ligant in parte superiori, & abscindunt didimum & uasa spermatica cum testiculo, & consolidant postea, & ista cura citò fit. Quidam sunt qui solum excarnant didimum, & non testiculum & suunt & ligant in parte superiori, & apponunt medicamina fortiter constrictiua, & sic dimittunt. Vel sic ista perforatio cum pharmaco caustico, rûpente & adurente cutim in a loco illo: postea ponunt arsenicum sublimatum quod corrodit, causticat, & constringit adurendo, & continuo partes didimi corruptas extrahunt, postea uero consolidant.

b
Figura.
Quantitas.

Aegritudo didimorum quæ sit.

Alij non triplicem sed quintuplicem faciunt.

c
Curatio.

Cura intestinalis.

Modus curandi rupturam per incisionem.

Percauteria.

(a) Aristot.

M V N D I N I

- a) Aristot. 1. generatione cap. 4. Galenus 14. utilit. cap. 12. causas positus scilicet
- b) Errat, quia Didimus non est serotum.
- c) Est & alia zirbalis, aliquando est & ex plenitudine bursæ alia hernia.
- d) Quæ cura etiam in putris aliquando confert.

DE ANATOMIA TESTICV- lorum & uasorum spermativ.

Duplicia sunt uasa spermatica.

FXPEDITO didimo, debes uidere, id quod ponunt auctores, scilicet quod uasa spermatica sunt duplicia, scilicet præparantia & deferentia. Præparantia sunt, quæ descendunt à locis prædictis scilicet ad testiculos, & circa partem superiorem testiculorum inuoluuntur, & quasi saccum ibi faciunt, non enim substantiam testiculorum ingrediuntur, & ista uasa sunt uenosa & neruosa. Alia uerò sunt quæ istis continuantur, neruosa magis, & quanto plus ascendunt à testiculis tanto magis sunt neruosa, & ascendunt usque ad locum ossis fæmoris, ubi incipit didimus egredi, & tunc profundantur interius iuxta loca uesicæ, uel colli eius, & tandem procedunt usque ad uirgam, & ad meatum uirgæ perueniunt in loco, qui est in foramine ossis fæmoris, & tunc per meatus, qui sunt ibi duo, sicut uasa spermatica sunt duo, emittunt sperma, quod apportauerunt à testiculis, quod ab eis generatum fuit in uasis alijs, & illud sperma uomunt in cannale uirgæ, uirga uerò postea extrâ mittit. Verum est, quod illa foramina non bene poteris uidere, nisi quando anatomizas uirgam. Et ex his tibi de uasis spermaticis & testiculis hominis, figura apparet & substantia, quia testiculi sunt glandosi. Apparet quantitas, numerus, positio, & colligantia. Apparet etiam iuuamentum eorum. Et ex his apparet ægritudo, quia quando inciduntur uel a postemantur, uel oppilantur uasa, uel alia de causa materia spermativ, non peruenit ad locum sum & tunc, cessat coitus, sicut interdum propter oppositas causas fit emissio spermativ inuolutaria, & maximè contingit propter spasmodum, uel mollificationem prædictorum uasorum.

Figura.

Quantitas.

Ægritudines.

DE ANATOMIA

Vesicæ.

HIS completis eleua renes, & uade excarnando unum porum uritidem uel ambos, & uidebis quod terminatur ad uesicam iuxta medium eius & non est perforans uesicam directe uno foramine magno, sed foraminib. paruis, & obliquis, à lateralibus procedentibus inter tunicam & tunicam, uel intra tunicam & coopertorium, & hoc fuit factum, ut quando impletur uesica urina, urina non rediret ad renes, imò quanto plus impletur tãto magis foramina illa clauduntur, quia paries unius tunice ad parietem alterius siue coopertoriũ applicatur. Scinde ergo uesicam, & uidebis magnam eius concauitatem, quæ neruosa est. Videbis etiam collum carnosum & musculosum, ut temporib. determinatis, quando oportet & homo uult expellat urinam, & quando est necessarium, retineat. Et quia musculosum est eius collum, si incidatur uesica in collo eius, potest consolidari: si in fundo, non. Collum autem eius per foratũ est foramine paruo, per quod emittit urinam ad cannalem uirgæ ut uidebere.

Bx Aut. 10. ca. 3.
dux tunice uesicæ.

Vesica.

a) Vnde apud Galenum capi. 11. Additum asta mingendum propter resolutionem carnis glandosæ, quæ habet porum illius per quem transit urina.

Et sic ipsius uesicæ apparet quantitas, locus siue colligantia, numerus, substantia, & iuuamentum. Aegritudines potest pati omnium modorum, unam tamen patitur, quæ dicitur lithiasis. Nam in concauitate eius potest generari lapis ex humoribus mucilaginosi congregatis in ea, & condensatis caliditate superflua, & hic lapis curatur cum dissoluentibus ipsum uel per incisionem. Nam hic lapis, debite situato homine, ne possit se mouere sedendo debet cum digito posito per anum, & cum manu alia posita supra fœmur, conduci ad collum uesicæ, & conductus ibi retineri, propterea debet fieri incisio in loco colli, & cum traiectorio uiolenter extrahi, & hoc, si lapis est magnus. Si uero est paruus, quod possit per cannalem uirgæ extrahi, debet per compressionem factam cum digitis ex collo uesicæ conduci usque ad uirgam, & si non egreditur cum traiectorio paruo, debet extrahi.

Aegritudines.

Incisio lapidis.

Paruus lapis per uirgam absq; scissura extrahitur.

M V N D I N I
DE ANATOMIA
Virgæ.

Error.

Gal. 4. util. ca. 13.

a
b

Maiores uenæ &
arteriæ in toto cor
porc.

Erectio uirgæ:

LTIM Ouerò est uirga continua cum collo ue
ficæ carnofo, continuata multis ligamentis &
chordis, quæ oriuntur ab osse pectinis cum mul
tis neruis ortis a nucha, & ideo ualde a fenfibilis
b est & extenfibilis. Continuata est etiam cum
maximis uenis & arterijs, ortis à uena descendente, & arteria
in loco ubi bifurcatur ad duas anchas. Quia ad uirgam & lin
guam ueniunt maiores uenæ & arteriæ quàm ad aliquod ali
ud membrum eiusdem quantitatit. Et ideo in locis perineo,
qui est locus intra anum & pudenda, inuolutæ sunt istæ uenæ &
arteriæ, & sunt magnæ, ibi est locus, siue principium uirgæ, &
propter hoc hæ uenæ sunt sicut radices uirgæ, & propter istas
uirga est tota carnofa, & suæ cauernofitates replentur uento
fitate generata in prædictis arterijs, & quando uentofitate re
plentur, erigitur uirga.

a) Contra hæc Galenus 15. util. cap. 1. 2.

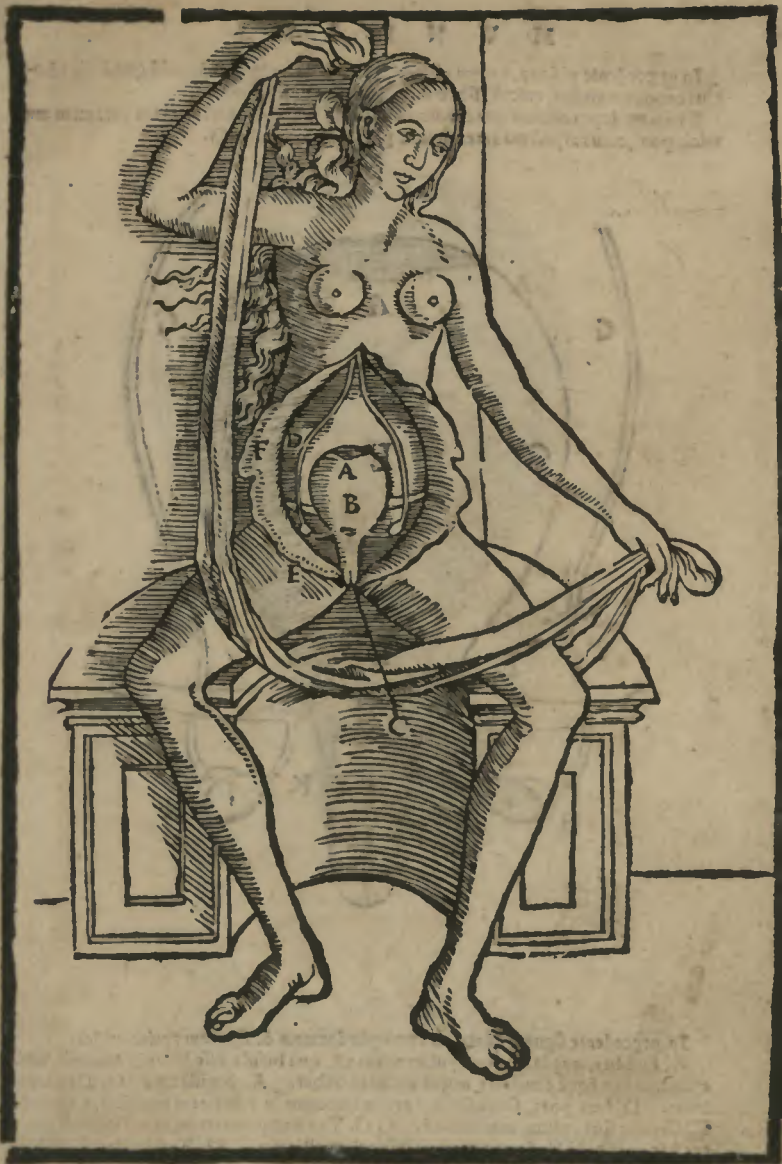
b) Maxime in glande propter defestationem coitus. Gal.

c) Imo propter substantiam ligamentalem uirgæ.

Quantitas uirgæ.

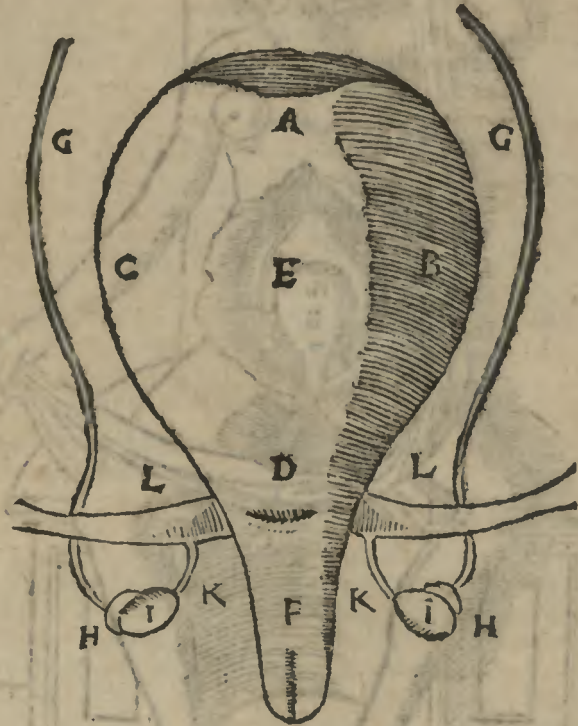
Præputium

Et ut melius anatomiam eius uideas, debes separare ossa foe
moris, & eleuare uirgam cum uelica & intestino recto, uel sine
illis, & uidere uirgam per longitudinem usque ad cannalem
eius, & tunc in principio eius apparebunt tibi duo foramina su
pradicta spermatis, apparebunt etiam cauernofitates eius. Et
ex his uide quantitatem eius, quia quantitas siue longitudo est
unius palmi, sicut longitudo colli matricis. Apparet substantia
eius, quia neruofa præter extremitatem eius, quæ uocatur præ
putium. Apparet etiam numerus partium eius. Apparet posi
tio & colligantia. Figura uerò est oblonga, quia uirga in homi
ne est absoluta, non applicata uentri, sicut in quadrupedibus.
Et causa huius fuit, quia homines in coeúdo non coniunguntur
secundum dorsalia, sed amplexendo. Et si cum uirga eleuasti in
testinum siue extremitatem intestini recti, cuius anatomiam
diximus supra, tunc cognosce in illo intestino siue extremitate
eius, quæ dicitur anus, musculos mouentes siue aperientes &
constrin-

M V N D I N I

In præcedente pictura, eadem quæ in priori indicantur figura, nisi quod hic liberius corpus matricis, rescissa sibi coherenti vesica videri potest. Præterea supra collum siue cervicem pudendi, vides os, siue interius foramen matricis poni, cuius aspectum antea vesicæ præsentia, non adivisit.

In præcedente figura, Matricis exemptæ formam & figuram aptius vides.

A. Fundus, quædam carnes tuberositas est, qua bifida esse Matrix videtur, reliquis nullas neque cavitates neque cellulas habet. A. Sinistrum. C. Dextrum latus. D. Ima pars, siue osculum atque introitus in cavitatem matricis, est locus. E. Cervix siue collum matricis est. GG. Venæ atque arteriæ, in testiculo derivantes sese sunt. HH. Sunt connexæ testiculis pelliculæ. II. Testiculi. KK. Venæ spermæ ad matricem circa cornua deferentes sunt.

In hac figura

In sequenti figura, passim oscula uenarū atque arteriarum dispersi uides, pro sanguine menstruo repurgando, qui per eas angustias in cauitatem matricis elabitur, aperta signa, arterias: clausa, uenas indicant.

DE ANATOMIA VENTRIS

medij, in quo membra spiritalia
continentur.

HIS expeditis, incipe excoriare uentrem medium usque
ad principium colli: quia usque ad principium capitis
sunt membra spiritalia. Et nota quod sicut primus, ita iste habet
duplices partes

Membra continen-
tia, & contenta.

duplices partes, scilicet partes continentes: & membra conten-
ta. Membra continentia, sunt membra pectoris. Et pectoris
sunt duplices partes, scilicet exteriores & intrinsecæ. Exterio-
rum quædam sunt directæ, quædam laterales. Directæ sunt,
siue uocantur, partes furculæ: & istæ sunt duæ, scilicet furcula
superior, & furcula inferior: siue pars furculæ. Laterales par-
tes uocantur latera pectoris: dextrum scilicet & sinistrum. In-
trinsecæ autem partes sunt quinque, scilicet, cutis, pinguedo:
(quæ notæ sunt) mammillæ, musculi, ossa, & cartilaginee.

DE ANATOMIA MAMMILLARVM.

Sanguis in lac con-
uertitur in mam-
millis.

Figura.

Papillæ.

Substantia.

Quantitas.

Numerus.

Locus.

Vnde generetur
lac.

Ammillarum primo uideas figuram: quia fi-
guram habent cucurbitæ, & rotundæ, quia de-
bent esse capaces sanguinis, qui debet conuerti
in lac. Item quia, ut ibi ponit Gale. 7. de v. p.
capitulo 22. & etiã octauo de iuuamentis mem-
brorum capitulo 4. sunt scutum cordis: ideo
debent habere figuram tutam à nocementis, talis autem est ro-
tunda. Habuerunt autem papillas ut fœtus nuper natus pos-
set sugere lac ex eis. Secundo uideas substantiam: quia ipsæ
habent carnem glandosam: quia sanguis superfluus bene deco-
ctus in eis debet conuerti in lac: & ista conuersio est per intri-
gidationem eius, & ideo carnem habuerunt glandosam. Ter-
tio uideas quantitatem, tamen primo scias quòd in muliere
maiores sunt quàm uiris: quia in muliere sunt factæ propter
duo. Vnum est ut lac generent, in uiro uerò non: & ideo in
muliere debent esse magnæ. Item in muliere factæ sunt ma-
gnæ, ut caliditatem, quam recipiunt à corde ad cor reducant
reuerberando: & hoc est magis necessarium in mulieribus, cum
minus habeant de calore circa cor quàm uiri. Quarto nota
numerum: quia duæ sunt in homine sicut in omni animali, quod
generat unum aut duo. in animalibus autem poligenis siue ge-
nerantibus multa, plures sunt mammillæ. Quinto, uide lo-
cum & colligantiam, & primo locum, nam in homine mammi-
llæ sunt situatæ in pectore: in alijs animalibus non. Et causa
quare in alijs animalibus non sunt situatæ in pectore, est una
quam dat Gal. c. præallegato. quia mammillæ sunt factæ pro-
pter generationem lactis. Lac autem generatur ex superfluita-
te sanguinis bene digesti, multa autem quantitas talis super-
flui in alijs

Nul in alijs animalibus tranſit in generationem cornuum, crurium, unguium, dentium, & huiusmodi. Aliam cauſam dat Ariſto. in lib. de partibus animalium, quia alia animalia habent aſcellas, ſiue ſoleas, id eſt, tibias anteriores ad inuicem complicatas: & ideo pectus habeat ſtriſtum: propter quod mammillæ in eorum pectoribus, non potuerunt collocari, & ideo illas habuerunt iuxta anchas poſteriores, ſi ſint animalia generatiua unum tantum: uel diſperſas per uentrem, ſi plura generent: ut porca & canis. Homo autem cum habeat pectus latum, habuit mammillas locatas in pectore: quia cum hoc habent iuuamenta. Nam lac debet in eis generari ex ſanguine ſubtiliato, & bene digeſto. Melior aut digeſtio fit in mammillis circa pectus, propter calorem exiſtente in eis fortiorem, quam in partibus alijs: & propter eandem cauſam natura ordinauit uenas, quæ ueniunt ad matricem: ut ibi dicit Gale. & procedere tortuoſe: ad hoc ut ſanguis continue ſubtilietur & bene digeratur. Secundum iuuamentum fuit: quia ſunt ſicut ſcutum cordis, & in homine cor bene debet tueri: quia eſt ſine pelle. Tercium iuuamentum eſt: quia caliditatem ſiue calorem recipiunt à membris ſpiritualibus, & receptum reuerberant ad ipſum ſicut ueſtimentum: ut ibi etiam ponit Gal. Et ex his apparet colligantia eorum, quia ipſæ colligatæ ſunt cum corde & epate, per uenam aſcendentem à qua iuxta furculam ramificantur rami, qui deſcendunt ſupra dorſum: & intra coſtas tendunt ad mammillas. Colligantur etiam cum matrice, mediantibus uenis, quæ aſcendunt à matrice ad mammillas, de quibus dictum eſt ſupra. Ex iuuamentis poteſ uidere noſcimenta.

Cur animalia reliqua aliter ſtrictas habeant mammillas et locatas.

Iuuamentis tribus.

Colligantia.

DE ANATOMIA MUSCULORUM PECTORIS.

POST mammillas^a ſunt muſculi. Muſculos autem omnes pectoris anatomia illa diſcernere non poteſ: licet tamen omnes non diſcernantur, tamen debeſ ſcire quòd iſtorum muſculorum quidam ſunt tantum dilatantes: & quidam dilatantes & conſtringentes. Dilatantes tantum ſunt duo muſculi diaphragmatis, qui ſunt in inferioribus pectoris.

^a Anatomia muſculorum pectoris petenda eſt ex Galeno lib. de Cauſis ſpiratioſis, ſed de motu pulmonis an à pectore, an à diaphragmate, diſſentio inter doctos in-

ter Aristo. 3. particul. cap. 6. Auerroim colliget. cap. 9. & inter Galentum ut supra

Musculi in collo.

Sunt etiam duo musculi in collo. Sed diaphragma dilatatur in parte inferiore, ubi est spaciositas magna: sed illi qui sunt in collo, dilatant concauitatem superiorem, quæ est parua. Sunt etiam musculi, qui sunt in dorso: ubi est origo costarum: incipiunt iuxta originem costæ primæ. Sunt etiam alij musculi a multi parui. Musculi uero^a qui sunt dilatantes & constringentes, sunt musculi qui inter costas sunt locati: quia inter quaslibet duas costas, sunt duo musculi: quorum unus habet uillos laterales: alius transuersales: post musculos sunt ossa.

a) Musculi pectoris 45. secundum Auicennam. 22. secundum Galentum, sed diuisi numerandi ratione.

DE ANATOMIA OSSIVM
pectoris.

Costæ 12.

SSA aut pectoris fuerunt plura, & non unum continuum, ut posset dilatari & constringi, nam debet esse in continuo motu. Ad motum localem & uoluntarium requiruntur musculi moventes, & requiruntur ossa, quæ sunt sustentaculum motionum, & hæc est causa una, quare iste uenter non fuit tantum musculosus ut primus, neque tantum ossuosus ut ultimus. Ista ergo ossa fuerunt duplicia, scilicet costæ & ossa thoracis. Costæ sunt 12. scilicet 7. ueræ, & quinque mendosæ: ueræ sunt, quæ cum ossibus thoracis sunt continuatæ ad cooperiendum & complendum pectus. Et causa quare una costa non attingat aliam in extremitatibus est illa, quæ dicta est, ut pectus possit melius dilatari & constringi.

Numerus costarum

Ossa thoracis septem.

Ossa autem thoracis sunt 7. continuata cum 7. costis ueris. Inter tamen ista & ossa & costas sunt cartilaginee continuantes unum cum alio.

Furcula pectoris.

Ex his autem^a ossibus cum cartilaginibus suis componitur unum membrum quod uocatur furcula pectoris: quia ad modum furcæ est bifurcata & figurata: & in extremitate eius directe, est quædam scutalis cartilago, uocata pomum granatum, facta ad custodiendum os stomachi.

Pomum granatum.

a) Eadem ratione essent cartilagineæ costæ nostri dorsi per totum, & non tantum in extremitatibus, alia ratio Gal. melior 7. utili. cap. 21.

A lateribus

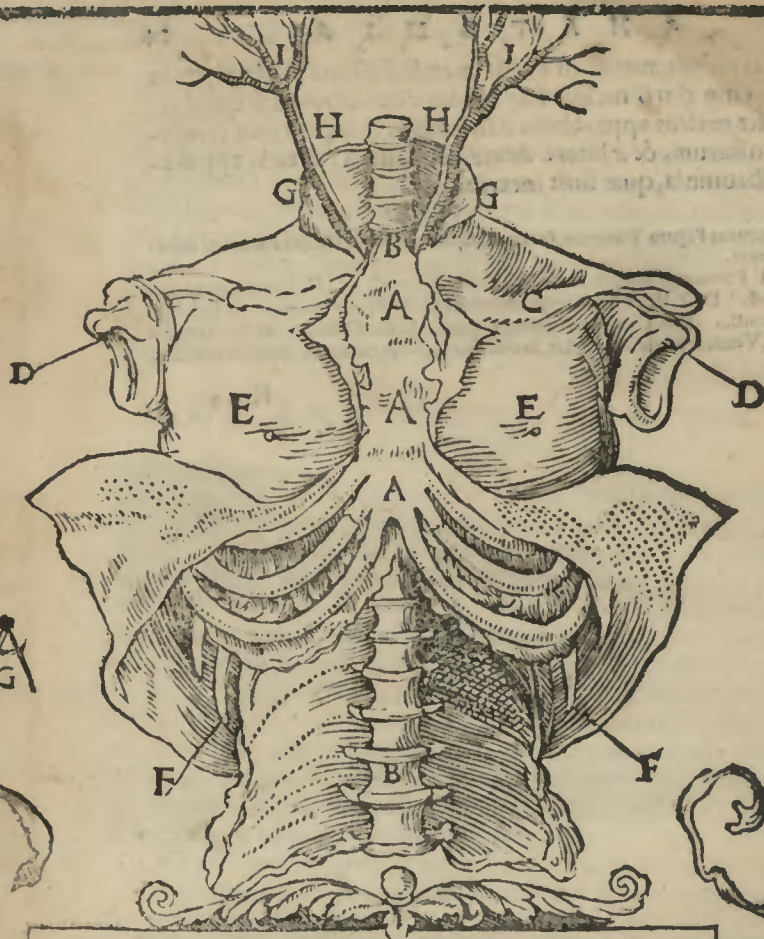
A lateribus autem in costis mendosis sunt cartilagines: ut mollis cum duro mellor fiat coniunctio: uerum est quod omnia ista mellus apparebunt si incidas pectus, ubi sunt reneritate costarum, & à latere dextro & sinistro, & tunc apparebunt tibi omnia, quæ sunt interius.

Hæc sequens Figura Thoracis, formam atque cavitatem, absque contentis membris insinuat.

A A A. Pomum granaticum est os. **B B.** Spina est dorsi. **C C.** Vtrumque os claviculare est. **D D.** Pectus siue receptaculum est globositatis brachij. **E E.** Vtraque mammilla. **F F.** Costarum seriem insinuat. **G G.** Collum. **H H.** Arterias colli. **I I.** Venas arterijs coniunctas, in collo ad caput prodeuntes, iugulares uocant, ostendit.

K 2

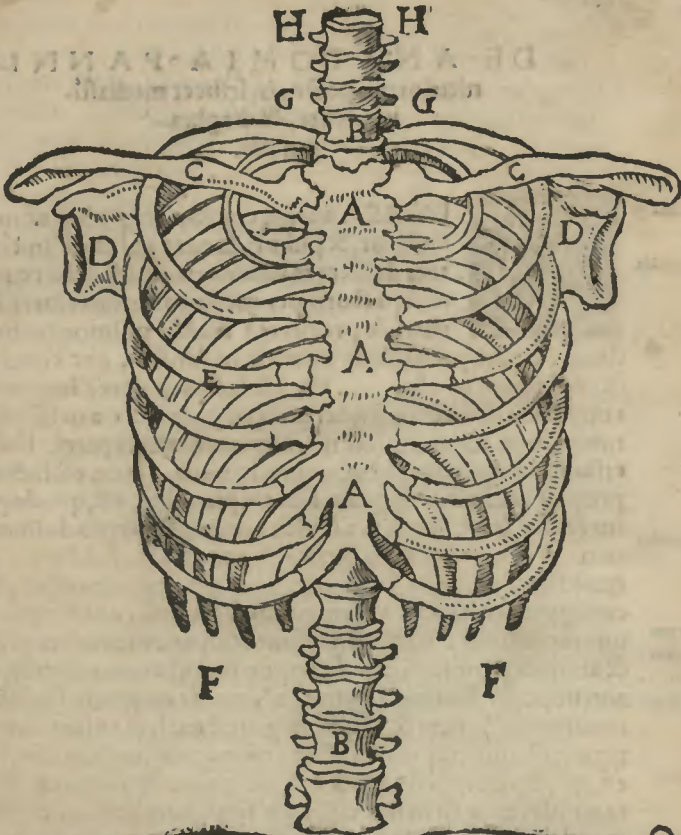

INFVITABILE FATVM

31537C

2

3

INEVITABILE FATVM

In precedenti figura thoracis singula ossa manifestius cernuntur, præcipue ad costas quod attinet. EE. costas ueras, FF. mendocis demonstrat, reliqua ex priorifigura patent.

DE ANATOMIA PANNICULORUM pectoris, scilicet mediastini, pleure, & diaphragmatis.

Træ panniculi.

Panniculus mediastinus.

EMBRÅ autem contenta in pectore sunt, pãniculi, cor, & pulmo, & orta ab his. Pãniculi sunt tres, scilicet mediastinus, qui diuidit concauitatem pectoris per medium ab anteriori ad posterius, & propterea diuidit pulmonem per medium, & iste panniculus non est nervosus, nec continuus, & uere unus, ut alij. Iste est factus propter iuuamentum commune, scilicet ut si nocua fuerit pars dextra uel sinistra pulmonis, non communicet nocumentum alteri parti. Factus est etiam, ut suspendat pulmonem ad pectus. Item est factus, ut si propter cannalem aliquam fiat empima, hoc est, quod aggregetur sanies in pectore, illa sanies non regurglet ad aliam partem.

Membrum

Panniculi pleuris.

Postea est pleura, pleura est panniculus substantia durus, quantitate magnis, cooperiens omnes costas interius, & ideo colligantiam habet cum omnibus membris contentis in concauitate pectoris. Iuuamenta sunt cooperire membra prædicta, & ab ipso panniculi prædictorum membrorum ortum habent, ut ponit Aui. sen. 1. primi cañ. cap. de membris. Passiones omnium modorum & generum potest pati, maxime tamen patitur passionem apostemosam, quæ uocatur pleuresis, uerum est, quod pleuresis duplex est, scilicet uera & non uera. Non uera est illa, quæ fit in musculis qui sunt inter costas, cuius acumen est uersus cutim extrinsecam. Vera uerò fit in hoc panniculo. Ex substantia eius potes uiderè, quod illud apostema ut plurimum est cholericum, propter quod ipsum consequitur febris acuta, febris consequitur ratione loci, quia propinquius & uicinius cordi fit febris ista acuta ratione humoris calidi.

Panniculi ortum habent a pleura. & cegritudines.

Duplex pleuresis.

Substantia. 2
Apostema cholericum.

25 Non est ad mentem Galeni. s. loco, cap 2.

Vide etiam quod ad tale apostema, propter sensibilitatem pãniculi

n̄culi consequitur dolor pungitiuus, & lateris, quia huic p̄n̄-
 culo magis attribuitur latera, quā pars anterior, sed pars an-
 terior magis appropriatur p̄n̄culo mediastino, & propterea do-
 lor consequens peripleumonā est anterior, iste est lateralis. Fit
 etiam quia comprimit pulmonem, & impedit dilatationem e-
 ius malitia anhelitus. Sed tussis sequitur, quia eminentia aposte-
 matis stimulat, & aliqua uirulentia, & erugo quæ emanat ab
 hoc apostemate, per porositates panniculi, & hæc est causa qua
 re in pleuresi fit screatus in principio rubeus, postea albus & sa-
 niosus secundum quod materia maturatur, & ideo apprens in
 principio subrubens inchoantem abbreviat, ut ponit Hipp. i. a-
 phorismorum, & causa est quia tunc significatur, quod materia
 est subtilis, panniculus est rarus, & uirtus est fortis. Quomo-
 do autem ista materia uirulenta & saniosa per pulmonem ex-
 pellatur & screatur, declarabitur in anatomia pulmonis.

Dundio in Duce.

Signa uere
+ t̄s.

Tertius panniculus est diaphragma, qui potest etiam dici mu-
 sculus, cuius situs in pectore est in fine pectoris & costarum, al-
 tius existens in parte anteriori, quā posteriori, nam quantum
 ad eius partem carnosam est continuatum cum cartilaginibus
 costarum mendosarum, & in parte posteriori cum spondili du-
 odecima, ex spondilibus renum. Et utilitas eius fuit ex situ eius,
 prima ut diuideret spiritualia à naturalibus, ne à cibo hora dige-
 stionis, & à fece uapores eleuati peruenirent ad membra spiritu-
 alia, quia impedirent mentem & rationem, & hoc satis apparet
 quia quando ægritudinem paritur, aut apostema, læditur tunc
 mens^a, & ideo alio nomine uocatum est metaphrenum, quia
 frenum est mētis, sicut uocatum est diazona ab Aristotele quia
 zona cingens per medium, non quod directe latitudinaliter
 cingat, sed oblique, ut dictum est, & cannale causa siue utilitas
 huius obliquitatis fuit illud, quod dictum est in cap. de anatomi-
 a mirach: quia ex hoc mirach comprimuntur hora expul-
 sionis superfluitates in intestinis, ac si essent inter assides torcu-
 laris cuiusdam.

Diaphragma.

Utilitas diaphrag-
matis.

Euphrens.

Diazona.

Quantum uerò ad partem mediameius, quæ est nervosa col-
 ligaturum est cum pulmone, ut ipsum moueat motu anhelitus,
 mediantibus neruis, qui ad ipsum ueniunt, à cerebro & nuca.
 Et ex hoc apparet, quare diuersificatum est diaphragma ab al-
 ijs musculis, quia alij musculi in loco, ubi ossibus applicantur,

Colligaturum.

sunt.

sunt chordosi & in alijs carnosii, diaphragma uerò est eòdè rarisò
 causa est, quia diaphragma principaliter habet mouere ^b pulmo-
 nem & non costas, nunc autem omnis musculus, quantum ad
 chordam eius, debet esse conelnuatus cum membro, quod de-
 bet mouere, & cum aliquo quàm tum ad partem eius carnosam,
 imo chordosam. Et ex his apparet, quæ sit figura eius, quia est ro-
 tunda oblonga. Apparet etiam quæ sit substantia eius, quia
 musculosa & chordosa. Apparet etiam quantitas eius. Iuu-
 amenta sunt tria, quæ declarata patent ex dictis. Primum est
 ut sit principium motus anhelitus. Secundum est, ut diuidat mē
 bra spiritalia & naturalia. Tertium est, ut iuuet intestina & mi-
 rach ad expellendum quæ in intestinis sunt contenta. Et ex se-
 cundo iuuamento apparet, quia ad apostema eius sequitur ali-
 enatio mentis, sicut ad phrenesim. Figuram distinctiuam per-
 quire à Galeno, de interioribus capite, de passionibus diaphra-
 gmatis.

Figura.

Iuuamenta.

- a) Imo est hoc propter neruorum osopiam, a cerebro ad diaphragma descendatis,
- b) Imo costas & pectus principaliter mouet, & non pulmonem.

DE ANATOMIA
 Cordis.

LEVATIS panniculis, tibi apparebit pulmo
 in medio cuius existit cor uelatum pinnulis pul-
 monis ut ab ipso aëre attracto refrigeretur, &
 calor & spiritus, qui in eo generatur, contempe-
 retur. Cuius cordis primo apparet situs & locus
 quia est in medio anterioris & posterioris, dextri & sinistri, quā-
 tum ad cuspidem eius, declinans uersus sinistrum, quantum ad
 radicem uerò eius, uersus dextrum, ut possit bene insufflare ca-
 lorem, & spiritum uersus dextram partem, quæ debet esse cali-
 dior sinistra, & est in medio superioris & inferioris, amoris extre-
 mis. Et sic fuit locatum, quia sicut princeps & prima radix om-
 nium membrorum.

Situs cordis & lo-
 cus.

Dextera calidior.
 Ratio Aristot.

Quantitas cordis
 in homine magna
 est.
 Ratio falsa.
 Figura.

Quæ sit colligantia eius, apparebit consequenter, sicut appa-
 rebit quantitas eius, quia non nimis magnum, neq; paruum, ma-
 ius tamen est in homine, quàm in alio aliquo animali eiusdem
 quantitatis, quia plus habet de calore in quanto, Figura etiam appa-
 re-

apparebit, quia est figura pincalis, uel quia huius figuræ debet esse omne, quod est excedentis caliditatis, quia propria figura primi calidi est figura pyramidalis. Est & alia ratio, distinctio uentriculorum eius & ororum ab ipso.

Numerus partiu.
Gal. 7. aggreg. Anatomia.
Substantia.

Quarto, debes uide re numerum partium eius, & ex hoc tibi continuo apparebit, quæ nam sit substantia eius, & complexio & iuumentum, Numerus autem partium eius est, quia partium eius quædam sunt ex substantia eius, quædam uero sunt extra substantiam eius:

Extra substantiam eius sunt capsula cordis, & orta ab eo que postea apparebunt, capsula eius neruea siue pellicularis est dilatata multum, facta in hunc scilicet usum, ut tueatur cor ab omnibus nociuis, & ne contingatur ab alijs membris in hora suæ expulsionis & causa quare non fuit continua cum corde: fuit ne cor in sumotu impediretur propter aggrauationem. Fuit etiam præter præscriptam, ad huc alia causa, ut contineret quandam aquositatem qua aquositate, & humecta retur cor & rora retur, ne propter superfluum & continuum eius motum exicca retur, & ideo semper in hac capsula reperitur aquositas, & ideo si exiccat hæc capsula uel priuatur tali aquositate, ad marasimum deuenit, sicut si sit superflua & in iectigationem & tremorem & cardiacam passionem cadit cor, ut ponit Gal. s. de interi oribus cap 2.

Error est.
Aqua cordis,

Intertit loci Geni.

Partes autem essentielles cordis quædam sunt extrinsecæ, & quædam intrinsecæ. Extrinsecæ sunt pinguedo, additamenta cordis, siue auriculæ cordis, & orta ab eo.

Essentiales partes cordis.

Essentiales extrinsecæ & intrinsecæ.

a) Supponit falsum, non enim propter finem fit.

Pinguedo fatis apparet in superficie exteriori cordis, propter finem potius, quam ex parte agentis, quia pinguedo generatur à frigido aut calido diminuto, cor autem est calidissimū, sed generata est propter finem, ut cor propter finem & continuū motum non exicceetur. Additamenta cordis sunt quædam partes pelliculares, aptæ ad dilatandum & constringendum, genitæ ad hoc ut quando in corde nostro generatur multum de sanguine, uel spiritu in uentriculo sinistro dilatetur, ut conrineant sanguinem multum, uel spiritum multum, quæ interdum generatur.

Pinguedo.

Additamenta cordis.

Solutio questio-
nis.
Ratio falsis.

Magna habentia
corda, sunt timida
animalia.
Et hæc ratio con-
traria Galeno.

Ventriculus dex-
ter.

Duo orificia dex-
tri ventriculi
cordis.

Orificia cordis

Nota, uena chilia
habet principium
a corde.

Sed tu obijctes, sicut obijcit Galenus, loco præallogato, **Quæ** re natura non fecit cor ita magnum, quòd posset continere om-
nem multitudinem sanguinis & spiritus, sed fecit illa addita-
menta: Dico quòd causa fuit, quia si cor fuisset ualde magnum
esset causa debilitatis uirtutum, propter dispersionem spiritus,
& propterea animalia quæ habent corda magna, sunt timida,
ut lepus & ceruus. Secunda causa fuit, quia cum non semper ge-
neretur in nobis maxima quãtitas sanguinis, & etiam spiritus,
ut plurimum contauitas cordis exticisset uacua: sed quia istæ
auriculæ possunt faciliter contrahi, quando non sunt repletæ,
ibi non erit uacuitas. Item eustatur ponderositas. Quæ autem
sunt orta à corde subsequenter apparebit. Partes autem intrin-
secæ cordis, sunt uentriculi cordis, dexter scilicet & sinister &
medius. Scinde igitur cor primo in parte dextra, ut distingu-
as uentres eius & octa ab ipso, & incipe à cusptide eius sic, quòd
alium parietem non tangas, sed à latere uentriculi mediij diui-
das, & tunc occurret tibi statim uentriculus dexter, & uidebis
in eo duo orificia, quorum unum est uersus epar, & est orificium
per quòd, uel à quo ingreditur uel egreditur uena chilis, & est o-
rificium maximum, quia per hoc orificium cor trahit sangui-
nem ab epate, & ipsum expellit ad omnia alia membra, & quia
per aliud orificium habet plus attrahere, quàm expellere, ordi-
nauit natura, ut clauderetur hora constrictionis quando debet
expellere, & aperiretur quando cor dilataratur. Et habuit tria ho-
stiola, quæ aperuntur ab extra ad intra, & quia per idem ori-
ficium fit etiam expulsio sanguinis perfecte decocti, & licet
non totus expellatur, quia aliqua portio eius expellitur ad pul-
monem, alia pars eius transit in spiritum, ordinauit natura, ne
illa hostiola essent multum depressa, & ut perfecta clausione
non claudantur,

Nota tamen hæc duo. Primum est quòd tibi sensus declarat
quòd uena chilis habet originem suam à corde, quia cum sub-
stantia cordis est pulmo cõtinua, & ipsum non pertransit, & est
maxima iuxta cor, sicut stirps arboris.

Et secundo aduerte quòd ab ista uena, antequam concauita-
tem cordis ingrediatur, oritur uena quæ circumcirca radicem
cordis circumligatur uel circulatur, & ab ea rami oriuntur di-
spersi per substantiam cordis, & ex hac uena nutritur cor. i. ex
sanguine huius uenæ.

Postea

Postea uerò uersus pulmonem est aliud orificium uenæ arte
 italis, quæ portat sanguinem ad pulmonem à corde, quia cum
 pulmo deseruiat cordi, secundum modum dictum, ut ei recom-
 penset, cor ei transmittit sanguinem per hanc uenam, quæ uoca-
 tur uena arterialis: uena quia portat sanguinem: arterialis, quia
 habet duas tunicas. Et habuit duas tunicas. Primo quia uadit ad
 membrum quod existit in continuo motu. Et secundo quia por-
 tat sanguinem ualde subtilem & cholericum, ut igitur non eua-
 poret & non scindatur, hæc uena ipsa habet duas tunicas, quare
 dicta est uena arterialis. Et in orificio isto uel istius uenæ sunt
 tria hostiola, quæ aperiuntur ab intus ad extra, & clauduntur
 ab extra ad intus, perfecta clausione, quia per hoc orificium cor
 tantum debet expellere à se hora constrictionis, & non debet
 retrahere aliquid hora dilationis.

Falsum

Vena arterialis

Galenus non ha-
bet hoc.

Hoc uiso scinde uentriculum sinistrum, ita quòd in media
 huius parte remaneat paries, in quo uentriculus medius, & tunc
 tibi statim concauitas apparet uentriculi sinistri, cuius paries
 est spissior pariete uentriculi dexeri. Et hoc fecit natura propter
 tria. Primo, quia hic uentriculus debet continere spiritum, de-
 xter uerò sanguinem, sanguis autem grauior est spiritu, pro-
 pter quod ratione contentorum, plus aggrauaret pars dextra
 quam sinistra, & ideo cor non fuisset æqualis staturæ, ut igitur
 esset æqualis ponderis, fecit parietem sinistrum grossiorem, ut
 recompensaret sua grauitate grauitati sanguinis. Alia causa est
 quia debet continere spiritum, qui facile est resoluibilis: ut igitur
 non resoluatur paries, fuit spissus.

Ventriculus sinis-
ter.Nota causas pro-
pter quas sinister
uentriculus sit spis-
sior.

Falsa

Tertia causa est, quia hic uentriculus debet generare spiritum
 ex sanguine, spiritus autem generatur ex sanguine à forti cali-
 ditate, subtiliante & euaporante: fortior autem est caliditas,
 quando est in materia & substantia dèliori, quare paries huius
 uentriculi fuit spissus & densus. In concauitate autem eius circa
 radicem sunt duo orificia. Vnum est orificium arteriæ, quæ
 dicitur aortæ, quia immediate à corde orta, uel quia est princi-
 pium originis omnium arteriarum, quæ sunt in corpore, & per
 istam transmittit cor spiritum in ipso generatum, ad omnia mē-
 bra quando constringitur. Et propterea natura ordinauit in prin-
 cipio istius orificij tria hostiola dèsa ualde, quæ perfecta clausio-

In hoc uentriculo
sanguis generatur

Aortæ uena

te, clauduntur ab extra ad intus, & aperiuntur ab intus ad extra, & orificium hoc est ualde profundum.

Orificium arteriæ
uenalis.

Aliud est orificium arteriæ uenalis, quæ dicitur arteria, quia uaporem portat, dicitur uenalis, quia tantum unam habet tuni-
cam, quia natura non fuit multum sollicita de custodia eius, quod per ipsam transit, quod est uapor capnosus uel aër quem attrahit cor à pulmone, & quia per istam uenam cor attrahit & expellit, natura in hoc orificio posuit tantum duo hostiola quæ perfecta clausione non clauduntur, & sunt hostialia multum eleuata, ut apodient parieti cordis, quando expellit & transmittit spiritum, ne per ipsum spiritus expellatur, & ista sunt mirabilia opera naturæ. Sicut mirabile est opus uentriculi medijs, nam iste uentriculus non est una concauitas; sed plures concauitates paruæ, latæ magis in parte dextra quàm in sinistra, ad hoc ut sanguis qui uadit ad uentriculum sinistrum, à dextro cū debeat fieri spiritus continuo subtilletur, quia subtiliatio eius est præparatio ad generationem spiritus.

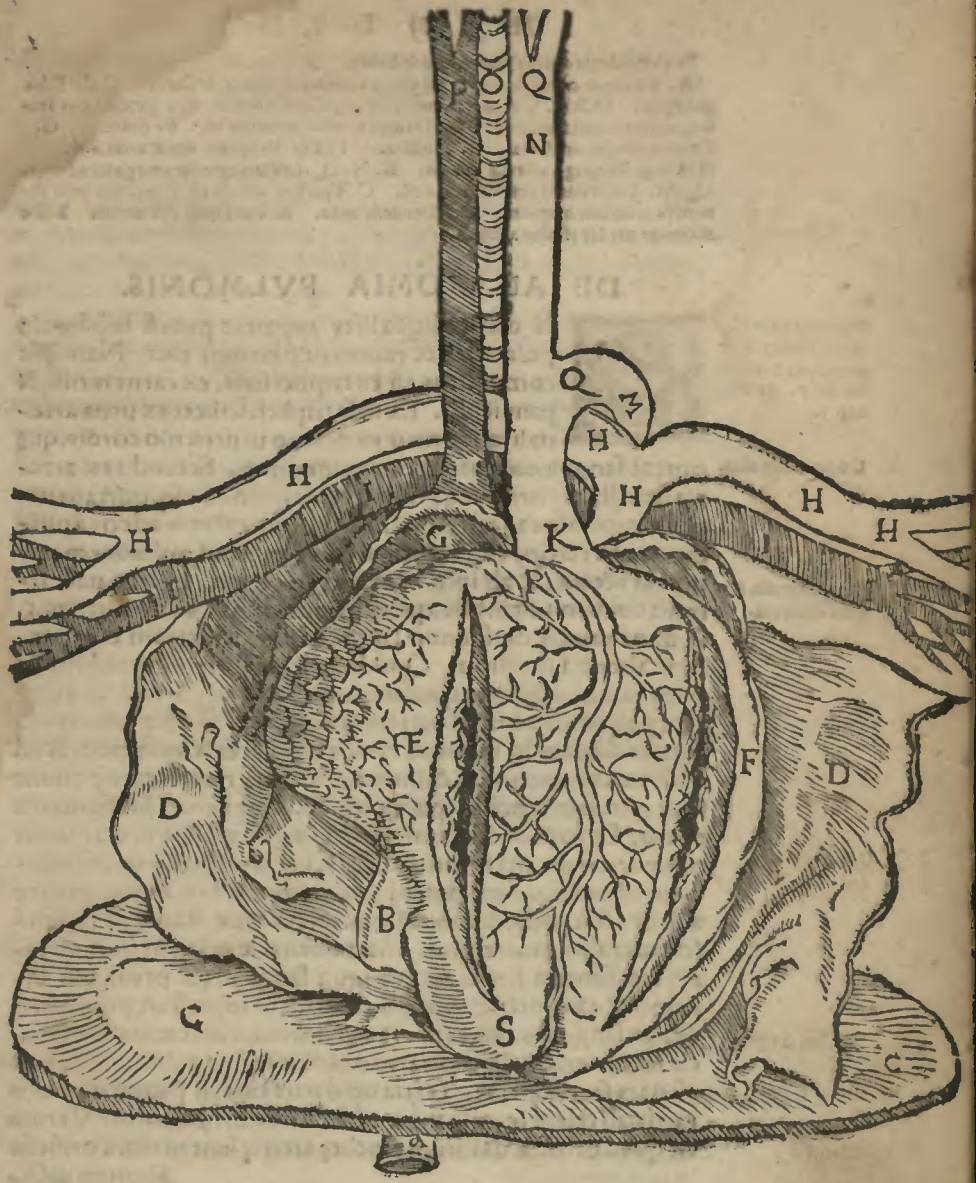
Ventriculus medijs.

Imo ut aures premant distensa, & ideo substantiæ cordis alligata Gal.

Et natura transmittendo aliquid per membra uel uiam aliquam, nunquam transmittit illud ociose, scilicet præparando ipsum ad formam, quam debet suscipere, sicut fecit quando transmittit chilum per meseraicas ad epas, ut ponit Gale. in li. de iuua. 5. de ue. mese. Aliæ sunt partes, ortæ, & istæ. 4. sunt, scilicet uena chilis, uena arterialis, arteria aorti,

& arteria uenalis. Et duo uadunt ad pulmonem, cuius anatomicam statim uideas.

Partes oris a corde.

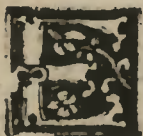
M V N D I N I

In precedenti cordis Figura, sic se habet.

A. Est uenæ cauz particula, ad cordis dextrum finem desinens. CC. Diaphragma. D B D. Cordis est inuolucrum, pellicula tenuis, quæ quoque cor ambrat, referta aquea materia. E. Dexter cordis uentriculus. F. Sinister. G. Dextra cordis auricula. H. Sinistra. IIII. Propago uenæ arterialis. H H H H. Propago arteriæ uenalis. K. N. Q. Initium arteriæ aortæ ascendens. Q. M. Descendens arteriæ aortæ est. O. Trachea arteria est, interclusa inter uenam & arteriam magnam. P. Ascendens uena. R. Vena quæ cor nutrit. S. Basitremis cordis est siue acumen.

DE ANATOMIA PVLMONIS.

Septimo aggreſ.
Anat. Galen. & in
principio 8. uidea
tur & 7. de util.
cap. i.

Compositio eius.

Continentia isto
rum uasorum.

Hoc ius sanguinis.

X dictis aliquantulum apparere potest substantiæ pulmonis & numerus partium eius. Nam ipse compositus est ex triplici uase, ex carne molli, & panniculis. Ex uase triplici, scilicet ex uena arteriali, quæ oritur ex dextro uentriculo cordis, quæ portat sanguinem nutriturum pulmonem. Secundo ex arteria uenali, quæ oritur ex sinistro uentriculo cordis, portans uapores capnosos ad pulmonem, & portans aërem ad cor à pulmone. Et tertio, est trachea arteria, quæ ad pulmonem apportat aërem: & ab ipso ad extra retroducit. Et hæc uasa omnia conueniunt in hoc, quòd quando ad pulmonem ueniunt, in duos ramos diuiduntur: unus uadit ad dextram eius partem: alter ad sinistram. Quilibet eorum iterum diuiditur in duos ramos magnos: quorum unus uadit ad partem superiorem pulmonis: alter ad partem inferiorem. Postea omnes uadunt se diuidendo usque ad ramos capillares & minimos, & ad inuicem continuantur, & intexuntur, sicut rete: & componunt sicut rete, substantiam pulmonis, & sicut uenæ, substantiam epatis. Et scias quòd rami tracheæ arteriæ, sunt iuxta ramos uenæ arterialis, ut cibentur ab ea: & iuxta ramos arteriæ uenalis, ut aërem transmittant ad arteriam uenalem, ut eum portet ad cor: & à corde ducant aërem calefactum & fumos capnosos ad tracheam arteriam. Istæ tamen uix uel rami qui sunt inter eas, sunt ita stricti, ut sint inuicem sanguini, & per uicem aëri intranti & exeunti. Et ideo si dilatantur superflue, potest fieri exitus sanguinis, sine ruptura à pulmone. Concauitatem & uacuitatem retis huius replet caro mollis ipsius pulmonis. Et hæc est pars secunda eius. Tertia uero pars eius est panniculus eius rarus: ad quem terminantur orificia horum uasorum. Verum est quòd orificia uasorum tracheæ arteriæ sunt maiora orificiis aliorum uaso-

uiforum uasorum & aptiora. Primo, quia orta sunt ex ftripite maiori & latiori. Secundo, quia sunt chartilaginofa, & non pelliculofa: & ideo cum fint duriora: magis poffent stare aperta.

Et ex his ulterius nota uiam, per quam à pectore ad pulmonem, & tracheam arteriam expellitur fcreatus, uel fanies, fiue fanguis emanans à pectore, ut in pleurefi: uel à cõcauitate eius, ut in paffione & empimate: quia quando materia in his locis eft congregata, ipfa diuiditur ad minima: & fortitudine pectoris impellitur ad pulmonem.

Et quando pulmo dilatat, orificia uasorum tracheæ arteriæ magis aperiuuntur: & per illa exuccat materiam prædictam & non per alia orificia aliorum uasorum: quia non funt fic lata: neque dilatantur hora anhelitus: & tunc ex uafis illis ille humor, uel liquor expellitur ad uias latiores: & ex illis ad minores: donec ad originem perueniat cannae pulmonis: & tunc cum tuffi extra pellitur: & tuffis etiam adiuuat ad penetrandum hunc catarrum in cannales iam dictos: ex his apparet, quod expurgatur hæc materia, & dato quod non perueniat ad cor. Sed fi expurgaretur per alia duo uafa, bene de neceffitate perueniret ad cor. Hæc omnia habentur à Gale. 5. de interioribus. cap. 3. Sic ergo patet numerus partium integranrium pulmonem.

Partes eius quantitatiuæ funt quinque, fcilicet duæ in parte finiftra: & tres in parte dextra, quarum tertia dicitur pomum granatum, fiue culcitra, quia fuper ipfam fedit uena chilis, & arteria in directo cordis, in loco ubi uena afcendit ad cor. Et ex hoc potes uidere quantitatem pulmonis, quia fi fit paruus non inflatus, fi tamen fufflando ipfum inflaueris uidebis ipfum magnificari. Maior tamen eft quantitas eius in dextra, quam in finiftra, quia in finiftra eft cor locatum, ibi occupans locum.

Figura eius patet, quia ad figuram clibani figuratus eft, in parte posteriori longiorem habens magnitudinem, quam in anteriori. Eius colligantia patet ex dictis. Et iuuamentum & eius ægri tudines fatis funt notæ, nifi quod debes excorticare ramos tracheæ arteriæ, & uidere annulos rotundos, quos expuunt peripneumonici & phthifici, quia illi funt rotundi.

Sed habens ulcus in canna pulmonis, de cuius Anatomia fta tim profequendum, non expuit annulos, fed cortices, & fi annulos expueret, non tamen rotundos, cuius caufam dicemus.

In Figura pulmo

Serratus & Apertum unde.
Hemoptoza.

Tuffis iuuamentum.

Pomum granatum.

Figura.

Annuli in fputo:

INEVI TABIL E
FATVM.
D. I. D.

In precedente Figura pulmonis. A. Trachea est arteria a tergo respicienda, in summitate eius uidetur epiglottim expressam. B. L. I. Est oesophagus, uia cibi atque potus, qui iuxta I, litteram diaphragmati, atque dorso coniungitur. C. D. Sunt rami insignes trochæ arteriæ, in substantiam pulmonis utrinque diuicari, iuxta quos ramos ubique arteriarum atque uenarum uasa esse perpetuo nixu coniuncta uidetur. E. Dextra. K. Sinistra pulmonis. F. Cordis est extremitas. H. H. Inuolucrum cordis est demonstratio. K K Diaphragmatis pellicula. M. N. O. Rami uenarum & arteriarum. G. Ex corde est uena magna.

DE ANATOMIA VENA- rum guidem.

Hæc Anatomia pulmonis, oportet uidere anatomiam tracheæ arteriæ, quæ est uia ad pulmonem, scilicet ut eius anatomiam uideas perfecte, oportet præmittere anatomiam quorundam, quæ cum eo habent colligantiam, necessum fuerit ergo, ut excarnes collum siue gulam, & uidebis musculos

longitudinales, supra quos notabis uenas guidem ex utroque latere unam. Quod sit iuuamentum horum, dixi in anatomia pectoris. Illis eleuatis, inuenies duas amigdalas ab utroque latere unam, quæ sunt carnes glandosæ factæ ad formam & figuram duarum amigdarum, quarum iuuamentum fuit, ut humiditatem, quam generant, congregent, humectent tracheam ne exiccetur propter motum. Secundum iuuamentum fuit, ut replerent & adæquarent loca gulæ, quia gula, propter epiglottim in parte superiori est ualde tumida, & in parte inferiori, propter stricturam tracheæ, est ualde gracilis, amigdalæ ergo illæ positæ infra epiglottim adæquant. Tertium iuuamentum est, ut sint securum uenarum & arteriarum apoplecticarum que portant sanguinem ad caput, & arteriæ portant spiritum, quo postea in rete, quod contexunt conflatu, sub cerebro fit anima lis. Et istæ uenæ uocantur apoplecticæ, quia ex earum plenitudine frequenter fit apoplexia. Vocantur & uenæ somni, quia ex naturali oppilatione facta in rete iam dicto, causatur somnus. Vocantur etiam profundæ, quia sunt locatæ in profundo iuxta siue supra musculos spondilium colli.

Iuuamenta amigdarum diuersum.

Aliud iuuamentum.
Galenicum est.

Venæ Apoplecticæ.
Vnde Apoplexia
Somni causa.

Origo harum uenarum.

Et ut eius originem uideas, scinde furculam, & accipe truncum arteriæ a horti ascendente, & uenæ ascendente, & uidebis quod antequam egrediatur furculam, ramificatur primò

Duo rami uenam & arteriarū. in duos ramōs: quorum unus uadit ad partem dextram, alter ad partem sinistram. Et antequam ad subassellam deueniat alter istorum ab altero: descendit uena per spondiles dorsi ad nutriendum octo costas & partes superiores pectoris: postea penetrat per assellam quilibet prædictorum: & uadit ad domesticum brachij, & in cubito apparet, scilicet in curuatura cubiti: & dicitur basilica, & est inferior.

Ratio cur in pleuresi basilica incidatur.

Et ex his potes uidere quomodo basilica habet continuitatem cum uena, quæ nutrit partes pectoris superiores. Et sic apparet causa quare in pleuresi, in qua dolor ascendit superius usque ad furculam, competit flebothomia basilicæ, ut ponit Hip. 2. re. acu. & Gal. ibidem. Postea aggreditur furculam & ramificatur in ramos, quorum duo obliquantur: & unus eorum uadit ad brachium dextrum: & alter ad sinistrum: & uadit per siluestrem partem brachij: & apparet in curuatura cubiti, & dicitur cephalica. Et habet euacuare à capite, quia continuata est cum uenis duabus directe procedentibus superius ad caput: & istæ dicuntur uenæ prædictæ apoplecticæ. Et sicut dixi de uenis, ita & eodem modo procedunt & arteriæ. Postea iuxta istas arterias & uenas apoplecticas, inuenies neruos duos magnos descendentes à cerebro à sexto pari neruorum: unus à latere dextro, alter à sinistro: & ex utroque formantur & ramificantur nerui reuersiui, qui sunt nerui uocis, quos uidebis suo loco.

Cephalica.

Arteriæ eodem modo ut uenæ se habent.

Residuum autem dexteri cum isophago pro maiori parte coniungitur: & in os stomachi ramificatur: & tendit usque ad fundum, licet aliqua pars eius infra furculam cum uenis & arteriis & capsula cordis coniungatur, sed sinister pro maiori parte cum membris spiritualibus complicatur, & quantum ad aliquid eius cum naturalibus coniungitur.

Nerui reuersiui.

DE ANATOMIA ORIS.

MIS membris excarnatis, eleua simul tracheam arteriam & isophagum, sed hoc non poteris nisi alia membra, scilicet oris eleues, incide ergo & eleua mandibulas inferiores à superioribus, & hoc faciendo notabis anatomiam oris. Nam ipsius oris primo occurrunt tibi labia & inferius & superius, & hæc labia sunt composita ex neruis, carne & cute mira commixtione, ita quod cutis à carne, nec caro à neruis potest separari.

Compositio labiorum.

potest separari, nec panniculus ab eisdem: & hoc fuit, quia labia debebant moueri uersus omnem differentiam positionis, sursum & deorsum, ante & retro, dextrum & sinistrum: uel ergo oportuit, quod haberent diuersos & plures musculos, quod est impossibile propter grauedinem, uel oportuit quod carnem & neruos secundum omnem dimensionem haberent permixtos. Cooperiuntur etiam labia panniculo, qui oritur à tunica intrinseca meri continuata, cum tunica intrinseca stomachi, sicut & omnia membra oris, ut sint sensus elus cuius est stomachus. Et propter hoc contingit quod in uomitu futuro tremat labium inferius. Post labia sunt dentes numero 32. scilicet duo duales inferiores, duo incisui, duo canini. 4. maxillares, & sex molares, & totidem superiores. Et dentes principaliter sunt facti propter contritionem & diuisionem cibi. Secundario propter uocem & distinctionem loquelæ, sicut & labia: & ideo carentes dentibus uel labijs non bene loquuntur. Post dentes est lingua, cuius anatomiam reserua. Postea uide palatum habens concauitatem in cacumine superiori, ut fiat intonatio uocis, & reuolutio ægilis ipsius cibi quando dentibus conteritur. In fine palati uidebis uueam pendentem ad modum grani uui: & ideo uocata est uuea. In substantia existens rara spongiosa, quia principaliter est facta ut superfluitatem descendentem à capite hora reumatismi recipiat, ne ad membra inferiora descendat, & ideo frequenter apostemat: Est etiam formata, ut uocem modulet refrangendo aërem, qui est materia uocis. Sed iuuamentum eius est, ut aërem qui ad pulmonem uadit, & attrahitur per nares & per os, reperiendo aliquandiu in ore retineat ne frigidus sed alteratus ad pulmonem perueniat, & propterea contingit quod habentes abscissam uueam multum sint catarrofi: & ideo prohibetur ab autoribus ne incidatur, sed si putrida aut apostemata sit, debet aduri. Est etiam alia causa, quia propter situm & substantiam eius quando inciditur, raro consolidatur, sed sanies ibi congregatur putrida, & semper sentitur foetor oris, & ideo melius est ut cauterizetur argento ignito. Modus autem est ut habeatur cannula ferrea uel lignea, linita luto sapientiæ, uel creta, ut ponit Auicenn. 4. fen. primi cano. cap. de curatione propter cauterium, & aperto ore & interpositio inter maxillas ligno rotundo, in una extremitate cannulæ imponatur uuula, postea ferrum ignitum

Notus labiorum.

Anatomia dentium.

Lingua.
Anatomia palati.

Uuea.

Intramentum uuulæ.

Adustio seu cauterizatio uuulæ.

Cauterizatio uuulæ.

per concavitatem cannulę intromittatur & contingatur uuala
 2 & cauterizetur^a.

a) Cum, scilicet est elongata, ut dicitur secundum Paulum, qui admonet hæc omnia
 tentanda esse phlebotomia, pharmacia, & sripticantibus, quibus nihil conferentibus,
 si & uox ualde impediatur, & tussis fiat, cauterio est rescecanda, non tamen in totum,
 sed secundum quod est præter naturam longior.

Anatomia faucium.

Post uualam uerò sunt fauces, & loca ampla glandosa apta
 suscipere superfluitates, & ideo frequenter apostemantur, &
 apostema eorum licet extrà non emineat, eminet tamen intus:
 & ideo si os aperiatur, & in profundo aspiciatur, apparet tu-
 mor, & ideo fit ibi Synanchi in secunda specie, & uocant uulga-
 res Bononienses Botium, & in fine siue termino horum existit
 principium cannæ & meri. Et ibi uidebis membrum unum car-
 tilaginosum, cum magna sapientia à natura fabricatum, quod
 uocatur coopertorium, quia hora transglutonis cibi claudit
 foramen epiglottis ad hoc, ut aliquid cibi uel potus non descen-
 dat ad pulmonem, qui posset esse causa suffocationis,

Squantię locus.
 Botium colli.

Epiglottis.

Et ideo contingit, si aliquis ridendo transglutiat,
 quòd tunc uadit aliquid ad pulmonem,
 quia hora risus stat epiglottis
 aperta, & tunc uidetur
 suffocari.

DE ANA-

DR. J. H. MERRILL
DENTIST

Explains the structure of the horse's teeth and jawbone, and the position of the tongue in the mouth. It is a detailed anatomical drawing of a horse's head, showing the teeth and jawbone. The drawing is labeled with 'D' and 'B'.

M V N D I N I
DE ANATOMIA MERI
& tracheæ arteriæ.

Substantia meri
& tracheæ.

IS expeditis eleua quæ sunt superflua ut agilius & leuius uideas anatomiam residuorum, scilicet meri cū trachea, & his eleuatis nota substantiam primo eorū. Nam substantia meri est pellicularis & mollis. Substātia tracheæ est pellicularis & cartilaginosa. Et causa fuit quia meri est uia cibi, qui interdum deglucitur in multa quantitate, propter quod opus interdum uiam eius dilatarī. Sed trachea est uia aëris penetrantis ad pulmonem, qui cum leuis sit, non solidus, per uiam penetrat quæ stat aperta. Via autem pellicularis propter molliciē non stat aperta, sed paries unus cadit supra alterum. Non fuit canna hæc ossuosa, quia debet esse flexibilis propter formatiōem uocis.

Cur non ossuosa.

2) Non est sufficiens hæc ratio, Nam & pectus ossuosum & pelliculosum existens. Idem in canna pulmonis, sed apud Galenum est ratio: quia non est apud instrumentum loquendi scilicet. Gal. util. cap. 3. 4. 5.

Quare plures car-
tilagines.

Circuli imperfecti

Item impediret transitum cibi multi & solidi per meri, & ob hanc causam non fuit tota una cartilago, sed fuerunt plures cartilagines continuatæ per pelliculas simul, & istæ sunt sicut circuli quidam, non tamen completi, sed in figura C. Residuum autem cartilaginis continuat substantiam pellicularis in directio meri, & hæc fuit ne substantia dura cartilaginosa comprimat meri, & impediat transitum cibi. Et ideo scire debes quod a parte anteriori canna est cartilaginosa, quia uersus partem illam non contangit meri. Item tunc tuetur magis a nociuis. Si uersus partem posteriorem est pellicularis, & hoc usque ad epiglottim, quæ tota est cartilaginosa propter causam quæ dicitur, & sic apparet substantia canne. Sed substantia meri est composita ex duplici panniculo, siue tunica intrinseca, quæ uillos longitudinales ad atrahendum habet: & extrinseca, quæ uillos habet latitudinales, aptos ad expellendum illud, quod atrahitur ab intrinseca. Verum est quod prima principalior est secunda.

Meri componitur
ex duplici tunica.

Ex his patet iuumentum horum, & numerus partium eius præter partes tracheæ, quæ partem quandam principalem habet, quæ dicitur epiglottis, cuius anatomiam postea ponam.

Tertio

Tertio uideas differentiã ex parte quantitatis, nam meri est longius & maius canna, quia tendit usq; ad diaphragma, & infra ipsum continuatur cum ore stomachi. Sed canna pulmonis non descendit nisi ulq; ad furculam, & causa patet, quia pulmo statim est sub furcula, sed os stomachi est immediate sub diaphragmate.

Differentia in
quantitate.

Differunt quarto in situ siue loco, nam meri magis est positum in profundo uersus spondiles dorſi & colli, sed trachea anterior magis est posita anterior. Et causa fuit triplex: Vna fuit cum trachea sit magis dura cartilaginosa, & meri pelliculosum, potest magis tueri canna ab extrinsecis alterantibus quã meri. Secunda causa fuit, quia per tracheam attrahitur aër, cuius continuus debet esse ingressus. Tertia causa est quia si meri fuisset positum anterior uersus gulam, uel oportuisset quòd uersus finem tracheæ meri obliquasset uersus dorsum, uel quòd à fine cannae usq; ad principium oris stomachi fuisset uacuitas, sed utrunq; est inconueniens, nam secundum est impossibile, Primum autem pareret nocumentum & impedimentum in actu transglutiendi.

Ratio facta.

His uisis, eleua meri incipiendo à parte inferiori cum sollicitudine, ne tangas aliquem neruum reuersiuum; uerum est quòd faciliter separatur à trachea usq; ad epiglottim, ibi uerò difficulter, propterea quia tunica meri dispersa est in epiglotti, & ideo ab eo non facile separatur. Et hoc fecit natura sagaciter ad hoc, ut in hora transglutionis cum meri eleuetur ad os, ad attrahendum cibum, epiglottis etiam eleuatur ne sui duritie & soliditate impediatur transitum cibi. Et ista continuatio non fuit necessaria in tota trachea, quia ipsa secundum totum, præter epiglottim non est cartilaginosa. Et ex hac anatomia manifestatur sententia Ga. in libello de motibus liquidis, quòd epiglottis hora transglutionis non mouetur sursum, quia aliquo modo moueatur ex se, sed quia trahitur ab isophago siue meri & cãg pulmonis.

Exon.

DE ANATOMIA Epiglottis.

LEVATO merluidebis extremitatem can-
 nalę pulmonis grossam & solidam, quę nomina-
 tur epiglottis. Et hic epiglottis est compositus ex
 quadruplici substantia scilicet pelliculari quę ue-
 latur propter causam dictam, & ex musculis &
 neruis & cartilaginib. Musculi, ut dicit Gal. 8. de iuuamen. sunt
 20. scilicet 12. inter cartilagine eius. & 8. inter epiglottim & mem-
 bra circumstantia, non tamen omnes perfecte possunt discerni.
 Nervos autem inuenies ascendentes ab unoquoque latere tra-
 cheę arteriæ unum: & isti sunt rami orti à neruis supra positis,
 descendentes supradictis, & oriuntur ab eis iuxta cor, & su-
 perius reuertuntur. Et ideo isti uocati sunt nerui reuersiui, siue
 nerui uocis, quia proprie sunt principium motus uocis.

Austrum

Nerui reuersiui.

Et causa, quare hi nerui reuersiui fuerunt, & non directe ad
 epiglottim uenerunt à cerebro, fuit quadruplex, ut ibidem po-
 nitur à Gal. de motibus liquidis.

*Nota intramen-
 tum siccitatis ner-
 uorum.*

Vna causa est, quia isti nerui sunt principium magni motus,
 & fortis & spissi, propter quod debuerunt esse fortes: quare sic
 ei, quia nerui motiui quanto sicciores, tanto fortiores: nunc au-
 tem fiunt sicciores, quanto magis à cerebro remotiores, quia iux-
 ta cerebrum & originem eius nerui sunt ualde molles, pro-
 pter quod, ut essent remoti à cerebro, natura transmisit eos
 usq; ad cor, postea reflexit superius, & reflexit iuxta loca cali-
 da, ut cor, & arteriam aorti, ut fierent sicciores.

*Principium uocis
 cerebrum.*

Secunda causa fuit, quia cum uox sit motus quidam uolun-
 tarius, uel facta à motu uoluntario, principium eius debet esse
 cerebrum, & quia cerebrum non potest multum moueri, tali-
 ter ordinauit natura istos neruos, ut cerebro modicum moto,
 moueretur epiglottis, secundum impetum uoluntatis ipsius,
 modo hoc fit per hoc, quod nerui illi sunt situati ad modum freni
 & habenarum, & ideo dicit ibi Galen. quod cerebrum utitur
 his neruis ad mouendum epiglottim, sicut eques utitur freno
 & habenis ad mouendum equum.

*) Ratio falsa absolute presupponit falsum, contra Galenum de motu musculorum
 qui soli mouentur uoluntarie, cerebrum autem non mouetur ullo modo localiter.

Tercia

Tertia causa est ista qua uox licet dependeat à cerebro tanquam à principio uoluntarij motus, dependet etiam à corde, tanquam ab eo in quo formatur conceptus, & ideo cum sit operatio cōmunis cerebri & cordis, nerui, qui sunt instrumenta uocis debent communicare cordi & cerebro, & ideo cum ortū habeant à cerebro, transitum debuerunt habere iuxta cor.

Alia causa formationis uocis.

a) Contra Galenum manifestissime, tamen si Aristoteles possit concedere conceptus in corde uiri.

Quarta causa fuit, quia nerui ad musculos debent peruenire iuxta principium eorum & non finem, principium autem musculorum epiglottis est uersus partem inferiorem, quare nerui ad eos ueniētes, ab inferiori parte ad eos debent peruenire, quare reuersiui fuerunt. Et istu nerui, licet manifeste appareant tantum duo, tamen multiplicantur postea secundam multiplicationem musculorum.

Duo nerui reuersiui tantum manifeste apparent.

Et ex his potes uidere, quomodo ex incisione neruorum potest accidere læsio, & uocis amissio. Potes etiam uidere quòd quando inciduntur uerui descendentes partes, quorum sunt isti reuersiui, simul amittitur uox & exitus aëris, cum anhelitu, & flamen sine ictu, & flamen cum ictu, & etiam loquela. Quando uerò innituntur soli reuersiui, amittitur tamen uox, & alię operationes non impediuntur.

Amissio uocis est neruis incisis.

Post neruorum anatomiam, eleua neruos & musculos, & conspice tres cartilagine.

Prima anterior maior est omnibus, clipealis siue scutalis appellata, ad similitudinem scuti siue clipei, item, quia posita adexterius ad defendendum, ut clipeus.

Cartilagine epiglottis tres.

Scutalis.

Secunda uerò est ad complendum totum, quod deficit ex prima, & hæc uocatur nomen non habens. Et causa, quare fuit facta epiglottis complete cartilaginosa est, ut sit magis sonora, ut ad ipsam fiat melior reflectio, & non impediat cum hoc trāsglutionem, quia eleuatur hora transglutendi ad superiora cum meri propter causam supra dictam.

Nomen non habens.

Tertia est, quæ existit in medio, & uocantur cimbalaris, in medio autem eius est lingua fistulæ, dicta fistula, ad similitudinem fistulæ artificialis: melius tamen esset assimilare linguam fistulæ huic linguæ naturali; & esset conueniens dictum.

Cimbalaris: Lingua fistulæ.

R V N D I N I
DE ANATOMIA
Linguae.

Linguae fundamētum os.

Locus

Mediū linguae.
Plures arterie.

LX Peditis his, quæ circa pulmonem & cannam eius & epiglottim sunt, remanet lingua, quæ fabricata est in osse facto ad figuram literæ laudæ. Habet enim in suo fundamento os, ut ab eo sustentaretur, & etiam quia diuersis & varijs debet motibus moueri, ut ei innitatur & eidem affigatur. quia omnis motus localis debet esse ad aliquid fixum: & hæc est causa quare os illud fuit figuræ laudæ, quia si fuisset tantum unum ob longum, aut processisset directe deorsum, & tunc penetrasset epiglottim, uel meri, uel stetisset in latere uno, tunc lingua non existeret directa, sed ad idem latus plicata. Postea scindelinguam per mediū, & uidebis magnas & plures arterias ad eam uenientes, ut faciliter moueatur & magnificetur. Videbis etiam duo paria neruorum, scilicet motiuorum, qui magis profundantur in profundo & radice lingue, & sensitiuorum, qui in superficie & panniculo eius expanduntur ad dandum sensum gustus & tactus: & sic iam peruenisti ad anatomiam unius paris neruorum motiuorum à cerebro, & unius paris sensitiuorum in lingua.

DE ANATOMIA
Capitis.

Quæritur motus

MIS expeditis assume caput, quod est uenter postremus, continens omnia membra animata, & specialiter cerebrum quod est immobile, & ideo caruit musculis. Situs eius est pars superior corporis. Causa autem situs eius est supradicta.

Et ex his apparet primum ipsius, scilicet substantiæ eius, quia de se ossuosum est potius quam musculosum.

Apparet secundo situs & locus eius. Et ex superioribus & sequentibus apparebit colligantia eius.

Apparet tertio quantitas eius, quia hic uenter in homine est magnæ

magne quantitas respectu aliorum, & maioris quam in aliquo animali eiusdem quantitatatis cum homine, quia habet continere cerebrum, quod maius est in homine, quam in aliquo animali eiusdem quantitatatis, & debet habere ventriculos maiores & magis distinctos.

Quantitas capitis hominis magna est.

In hac prima figura caeteri crania similia exprimitur.

Figura rotunda.

Figura autem capitis & forma apparet, quia est figura spherice leuiter compressæ ex utraque parte, ita quod secundum anteriora & posteriora tuberositates quasdam habet; secundum uerò dextrum & sinistrum habet planitiem. Causa quare fuit sic rotundum, quia talis figura est omnium aliorum capacissima, & quia ipsa non potest tangi nisi in puncto, & per consequens à rebus exterioribus tuta. His autem duobus indiguit capur, quia debet esse capacissimum propter cerebrū: & quia est ualde dispositum extrinsecus à nocentibus, debet esse tutum ab eis: quare figuræ fuit sphericæ, non tamen fuit figuræ perfecte rotundæ, scilicet leuiter depressæ ex utraq; parte, propter distinctiones uentriculorum cerebri, & propter ortum sensuum particularium à parte anteriori, quare fuit figuræ prædictæ.

Quare non perfecte sphericum sit corpus.

Et ex his apparet quintum, quod consuevit inquiri in anatomia cuiuscunq; membri, scilicet iuuamentum eius, quod est commune & generale, scilicet continere membra animata & specialiter cerebrum, & orta ab eo.

Partes capitis decem.

Sequitur sexto & ultimo uidere numerum partium eis: partes autem capitis secundum Aui. in 3. fen. prima: cap. 1. sunt x: scilicet capilli, cutis, caro, panniculus exterior, craneum, panniculi intrinseci duo, cerebrum, duo panniculi inferiores, rete mirabile, os basilare, & adde undecimum, ut orta ab eis.

Capilli.

Capilli in capite fuerunt generati & ex necessitate materiæ, & finis. Ex necessitate materiæ, quia cum caput sit caminum totius corporis, recipit fumosas superfluitates à toto corpore, quæ sunt materiæ pilorum, & ideo per cutim eius egrediuntur & formantur pili magni, qui uocantur capilli. Necessitas finis fuit, quia cum caput sit expositum rebus exterioribus alterantibus, habuit capillos ut per eos tueretur à nociuis extrinsecus alterantibus.

In hac Figura, duas priores capitis tunicas excoriatas esse uides, A A. Quae capillos gignit pars est. B B. Mox quae cranium ambit pellicula. Inter utramque mediat panniculus carnosus.

Cutis capitis grossa est, quia capilli debent esse firmati & fixi in ea, qui debent habere radices magnas & grossas : & ideo cutis grossa fuit, & etiam quia est scutum & uelamen ossis & cerebri; cum supra cranium non sint muscoli.

Cutis capitis.

Panniculus exte-
rior est factus pro-
pter tria iuuamen-
ta.

Caro apparet in fronte, temporibus, & circa mandibulas.
Elevata cuti cranei, apparebit tibi panniculus exterior, factus
propter tria iuuamenta. Vnum, ut craneum à cute, & cutis à
craneo, sine medio non tangatur. Secundum, ut craneum per
hunc panniculum sentiat. Tertium, ut per hunc panniculum
dura mater suspendatur craneo, quia hic panniculus genera-
tur ex nervis & ligamentis, ortis à durâ matre penetrantibus
per commissuras & poros cerebri extra craneum: ex quibus
contextitur panniculus hic exterior.

DE ANATOMIA

Cranei

CRANEVM est os magnum circundans cere-
brum exterius: in cuius concavitate existit cere-
brum locatum: & ideo magnum est hoc os in ho-
mine sicut & cerebrum, quod uelatum est par-
tibus prædictis propter necessitatem dictam, &
uelat cerebrum propter necessitatem eius di-

Craneum nō fuit
unum continuum
propter tria.

ctam. Istud craneum non fuit unum continuum sed partes ha-
buit, & hoc propter multa. Primo, ut si fieret nocumentum in
una parte, alteri non communicaret uel toti. Secundo, ut fumo-
sitates possent per iuncturas extra craneum expelli. Tertio,
ut uirtus medicaminum tempore necessitatis possit ad substan-
tiam cerebri penetrare.

Iuncturæ.

Istæ partes ita penitus & commode etiam continuatæ sunt
iuncturis, hisque adhærent in fixæ iuncturis, quæ uocantur ado-
ræ, scilicet ferratiles, non enim fuerunt nodatiles: quia non de-
bent moueri ista ossa, sed fuerunt ferratiles, ut firmiorem fa-
cerent colligantiam: & ideo dentales sunt, & fuerunt duplices,
scilicet ueræ & mendosæ. Mendosæ sânt duæ, scilicet in utro-
que tempore una, & dicuntur mendosæ, quia non penetrant in-
terius sed tantum apparent exterius. Veræ uero sunt tres, si-
cut tres sunt uentriculi, scilicet coronalis, facta ad modum co-
ronæ. Sagittalis prorumpens secundum longitudinem ad
modum sagittæ uel lineæ. Et tertio ad oræ laudæ, quæ continuat
craneum posterius, quod est figuræ laudæ. Et fuit figuræ istius
os posterius, quia cerebrum posterius est figuræ pyramidalis:
quæ sit causa istius apparebit in anatomia substantiæ cerebri
posteriori.

Duplices iuncturæ.
Mendosæ.

Veræ.

posterioris. Et ex his apparet quòd in genere quinque sunt ossa capitis, scilicet os frontis: duo parietes cranei: os laudæ, & basilare, quod statim uidebis. Et ex his patet quod sit iuuamentum cranij & partium eius. Aegritudines eius sunt omnium generum: potest enim pati malam complexionem, apostema, solutionem continuitatis. In qua nota quòd ipsa periculosa est, quia discoopertum est aëri: & appropinquans extrinsecis alterantibus: & maxime si fiat in loco iuncturarum: & specialiter in loco quicquid dicitur. Integra; & est pars mollior & gracilior, quæ fit in craneo, & tardius induratur: nec in pueris, quia ibi fit coniunctio sine unione unio-
duarum iuncturarum.

Quinque ossa capitis in genere.

Aegritudines generum.

Bregma.

Hæ Figuræ

M V N D I N I .

Hæ Figuræ Cranij anatomiam, hoc est ossium capituli explicationem, inscripant, ut hic. A. B. Os frontis, quod in medio fururam habet, est. C. Bregmatis os. D. Ossa parotica. F. Dugale, E. Nasi ossa, G. Dentes, I. Colli vertebrae sunt.

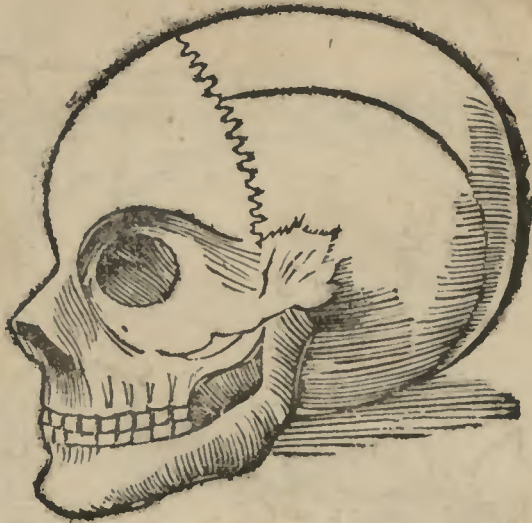

A, Rursus

A. Rurfus os frontis. B. C. Bregmatica offa. D. Petrosum, E. Labdaia
Os. F. Iugulz. H. Inferior mandibula.

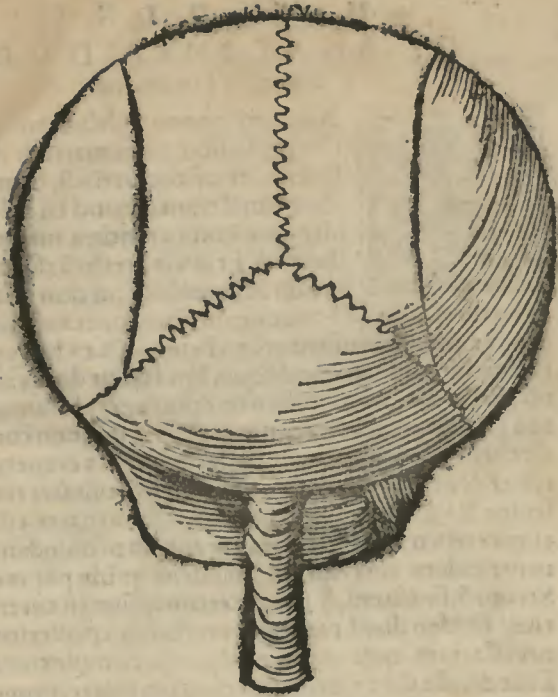

Caput a latere
conspiciendum se
offert.

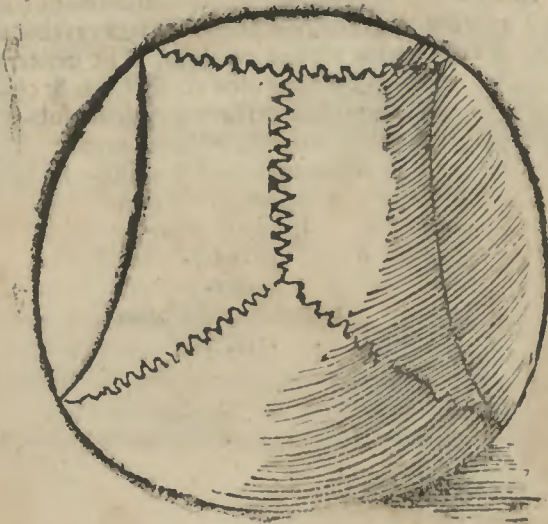

Caput a fronte
conspiciendum.

A tergo con-
spiciendum caput:

M V N D I N I
DE ANATOMIA DVRAE
matris & piæ matris.

Dura mater.

Pia mater.

Quare duo pan-
niculi.

Dura mater ma-
gis alligatur cra-
neo.

PXpedito craneo uidebis panniculos duos, sub eo, scilicet piam matrē & durā matrem factos, ut uelent cerebrū, & ut cerebrū non tangatur à craneo, quod est ualde durum. Et ideo quæ iuxta craneum immediate existit, dura est. Et iuxta cerebrū est pia mater, quæ mollis & humida est, ut non lædat cerebrum,

& etiam quia in ipsa continentur siue contextę sunt uenę, quibus mediantibus nutritur cerebrum. Et ex hoc apparet, quare duo fuerunt panniculi: quia hoc fuit ut durum non contingeret cerebrum, & ut mollis non contingeret craneum. Est etiam alia causa, ut si nocuum accideret uni, non communicaret cerebro. Et dura mater magis est alligata craneo, ut suspendatur ei: & ut ideo per ipsum siue suas porositates transmittit musculos & ligamenta. Habet etiam dura mater continuitatem cum cerebro: unde penetrat in eum in profundum fere usque ad uentriculum anteriorem, diuidens ipsum per medium in dextrum & sinistrum, & diuidit etiam ipsum in anterius & posterius. Et ideo diuidit anterius cerebrum à posteriori. & fuit hoc necessarium, quia unum est diuersę complexionis ab alio, & sicut diuidit dura mater, ita etiam pia mater, immo magis quia cum pia mater sit sustentaculum uenarum nutrientum cerebri, diuisa est per cauernositates cerebri, ut nutrimentum tribuat cerebro, & sic penetrauit usque ad uentriculos cerebri, qui & circum circa uelati sunt panniculo subtilissimo usque ad finem medij:

nam uentriculus posterior panniculo non indiget, propter sita-
tatem eius, respectu anterioris.

Dissecto

Dissecto orbiculariter craneo cerebri, substantia suis pelliculis circumvelata conspicitur. .

DE ANATOMIA

Cerebri.

Panniculis elevatis apparebit cerebrum, in homine maius in quantitate quam aliquo alio animali eiusdem quantitate: quia cor habet calidius eisdem, & indiget propter operationem intellectus pluribus spiritibus animalibus. Et hoc cerebrum habet duas partes, scilicet anteriorem & posteriorem: pars

Partes duae cerebri: anterior, & posterior.

M V N D I N I

Substantia. posterior est diuisa secundum dextrum & sinistrum, & hæc diuisio est apparens manifeste in substantia cerebri, & ex consequenti in uentriculis eius. Substantia eius est substantia medullaris frigida, & humida diuersa ab alijs medullis, quæ non est contenta, ut cranium nutriat, sed potius cranium nutritur ut contineat cerebrum. Et eius iuuamentum est, ut spiritum uitalium sui complexione contemperet, ut fiat animalis.

Iuuamentum.

Leniter utraq; membrana cerebri tegente detracta, tam dura uidelicet quam pia
postea matre, ipsum cerebrum nudum sua forma atq; positionis modo conspicitur.

Postea uerò a uade scindendo leuiter per medium donec per a
 uenias ad uentriculum anteriorem magnum, & antequam pro
 fundes usq; ad lacunam, nota uentriculum esse diuisum, ut dixi
 in dextrum & sinistrum.

*) Modum incisionis huius melius ponit Galenus lib. 9. aggregf.

Et parietes hinc inde sunt descendentes usq; ad basim, & diui
 dentes dextrum à sinistro, & tunc statim uidebis amplitudinem
 in uiscuiusq; uentriculorum, in anteriore a parte eius, scilicet in
 angulo anteriori locata est phantasia, quæ retentiua est specie
 rum a sensibus particularibus receptarum. In angulo postero
 ri est imaginatiua, quæ est apprehensiuua harum specierum in
 phantasia retentarum, & eas apprehendit componendo & diui
 dendo, discernendo hoc esse hoc.

Parietes.

^a Phantasia in ante
 riori parte.

Imaginatiua in po
 steri.

a) Mundinus peruertit ordinem Auicæ. Sensus enim communis huius esse debuit.
 Illam diuisionem Benedictus omnino confundit, & in unam partem resicit, de an
 gulis anterioribus & posterioribus nullam faciens mentionem.

In medio uerò huius est sensus communis, qui est apprehen
 dens species de laras à sensibus particularibus & ideo sensitiuua
 terminatur ad illum locum ut riuus ad fontem, ut uidebis. Et hæc
 omnia sunt dicta secundum sententiam Auicæ. de uirtutibus
 animalium. Et licet secundum sententiam Gal. & Ari. ibi tantum
 sit sensus communis, qui diuersimode potest dici & phantasia
 & imaginatio, ut alias declarauit. Et ex his possunt patere iuuam
 enta huius uentriculi, quia iuuamenta sunt ut imaginationi
 phantasiæ, sensui communi deseruiat, & ut omnibus sensitiuuis
 siue organisi sensuum tribuat spiritum animale ut sentiant. Et
 ex his apparent nocumenta quæ in hoc uentriculo & cerebri
 anteriori contingunt, quia in eo possent omnes ægri tudines fi
 eri: solutio continuitatis, mala complexio, quæ si sint in panni
 culo, dolorem causantur, & si totum circumdant panniculum uo
 cat ur ouum, si mediam partem, hemigrania. Potest etiam pati æ
 gritudinem quæ est apostema, & si sit in panniculis, calidum uo
 catur sirsen, quod frequenter conringit: si sit frigidum, uocatur
 lithargia, si uerò sit in substantia cerebri, pessimum est & morti
 serum.

Sensus communis
 in medio.

Iuuamenta.

Ægri tudines.

Ouum, dolor
 us.

Sirsen.
 Lithargia.

Et potest

**Aegritudo com-
positionalis.**

Et potest pati aegritudinem compositionalem, quæ si est oppilans, non ex toto, aut est substantia uaporosa, & sic uertigo & scotomia: aut est humoralis, & sic est stupor, paralisis & huiusmodi. Si sit oppilans ex toto, aut oppilat uentriculos & substantiam simul, aut uentriculos tantum. Si uentriculos & substantiam, sic est apoplexia: si uentriculos tantum, sic est epilepsia: uerum est quod hæc oppilatio est oppilans uentriculos alios, licet non tantum quantum anteriorem, potest etiam pati malam complexionem: ut melancholiam, & similia.

Apoplexia.

Epilepsia.

Melancholia.

Anchæ.

Ante autem quam procedas ad uentriculum medium, considera intermedia inter hunc & medium, & sunt tria, scilicet anchæ quæ sunt sicut basis huiusmodi anterioris uentriculi, & dexteri & sinistri. Et substantia cerebri ad formam & figuram anchorarum: & lateris uniuscuiusque intra uentriculos est substantia uerna rubea sanguinea, facta ad modum uermis oblongi siue subterranei, ligata ligamentis & neruulis alterutrimque, qui ad suelongationem confringit & claudit anchas: & uiam siue transitum ab anteriori ad medium, & e contra: & quando homo uult cessare à cogitatione & consideratione, eleuat parietes, & dilatat anchas, ut possit spiritus transire ex uno uentriculo ad alios, & ideo uocatur uermis, quia assimilatur uermi subterraneo in substantia & figura, & etiam in motu contractiuo & extensiuo.

Vermis.

Lacuna.

Post hæc descende inferius paulatim, & primo tibi occurret lacuna, quæ est quædam concauitas rotunda & oblonga, in cuius medio est foramen, tendens inferius ad palatum diagonaliter, & eidem occurrit uia directa, quæ à medio uentriculo descendit directe ad colatorium, & hæc lacuna circumquaque eminentias habet rotundas, magnas, factas ad sustentandum uenas uel arterias ad ascendendum à rete mirabili ad uentriculos cerebri dictos: & ideo in basi eius apparent glandulæ quæ sunt iuxta rete mirabile eminentes, & per istam lacunam, uentriculi anteriores & cerebrum, quantum ad medium eius, expurgant suas superfluitates. Sed cerebrum quantum ad partes, anteriores magis expurgat a suis superfluitatibus per colatoria narium.

Ventriculus medius.

a) Non est uerum in naturali dispositione. Gale. util. s. cap. 6.

Et his expeditis statim tibi apparet uentriculus medius, qui est sicut quædam uia, & transitus ab anteriori, ad posteriorem partem, & in isto locata est uirtus cogitativa & memoratiua, qui

hæc uirtus operatur componendo phantasiata, & memorata ut ex sensatis eliciat non sensata. Itē quia ipsa est uirtus regitiua totius animalis. Regimen autem totius animalis consistit in apprehensione potentium, memoria præceptorum, pronosticatione futurorum, & ideo debuit esse in medio harum uirtutum apprehensiuarum & memoratiuarum, fuit etiam in medio horum uentriculorū b ut sit uirtus eius indirecto ad cor, eo quōd uirtus eius est uirtus immediate deseruiens intellectui, quare debuit esse in medio uentriculo & in medio dictarum uirtutum.

Regimen totius animalis.

a) Imo Galenus ponit in ultimo uentriculo.

b) Ratio Aristotelis, sed contra medicos, & est falsa.

Post istum uentriculum procedendo tibi apparet uentriculus posterior, qui est in cerebro posteriori situatus & locatus, & hoc cerebrum est uelatum & distinctum à primo, duobus panniculis iam dictis, quia hoc est molle scilicet anterius, & posterius est durum, & istud cerebrum posterius est locatum quia est principium nuchæ, & quia est principium plurium neruorum motiuorum, motus autem fit per neruos motiuos, qui quanto duriores, tanto fortiores.

Ventriculus posterior.

Istud cerebrum est figuræ pyramidalis, quia uentriculus locatus in eo est etiam figuræ pyramidalis, & causa quare illius figuræ est uentriculus posterior, est quia per partem inferiorem eius, quæ est eius basis, debet recipere, & ideo debet habere latitudinem, per partem superiorem debet continere, & ideo acumen & stricturam debet habere in cacumine ut retineat recepta, quia species melius conseruantur in stricto loco quàm in amplo, & ideo fuit talis figuræ.

Figura.

Et ex his patet quæ sint operationes siue iuuamenta istius cerebri posterioris, quia unum est ut sit principium neruorum motiuorum & nuchæ, aliud est, ut sit instrumentum uirtutis memoratiuæ.

Iuuamentum.

Et ex hoc patet quod passio propria eius est lesio memoriæ, & etiam uirtus motiua leditur, sicut quando læsa est cogitativa: ægritudo propria est in uentriculo medio & quando læsa est iua-

Ægritudo.

M V N D I N I

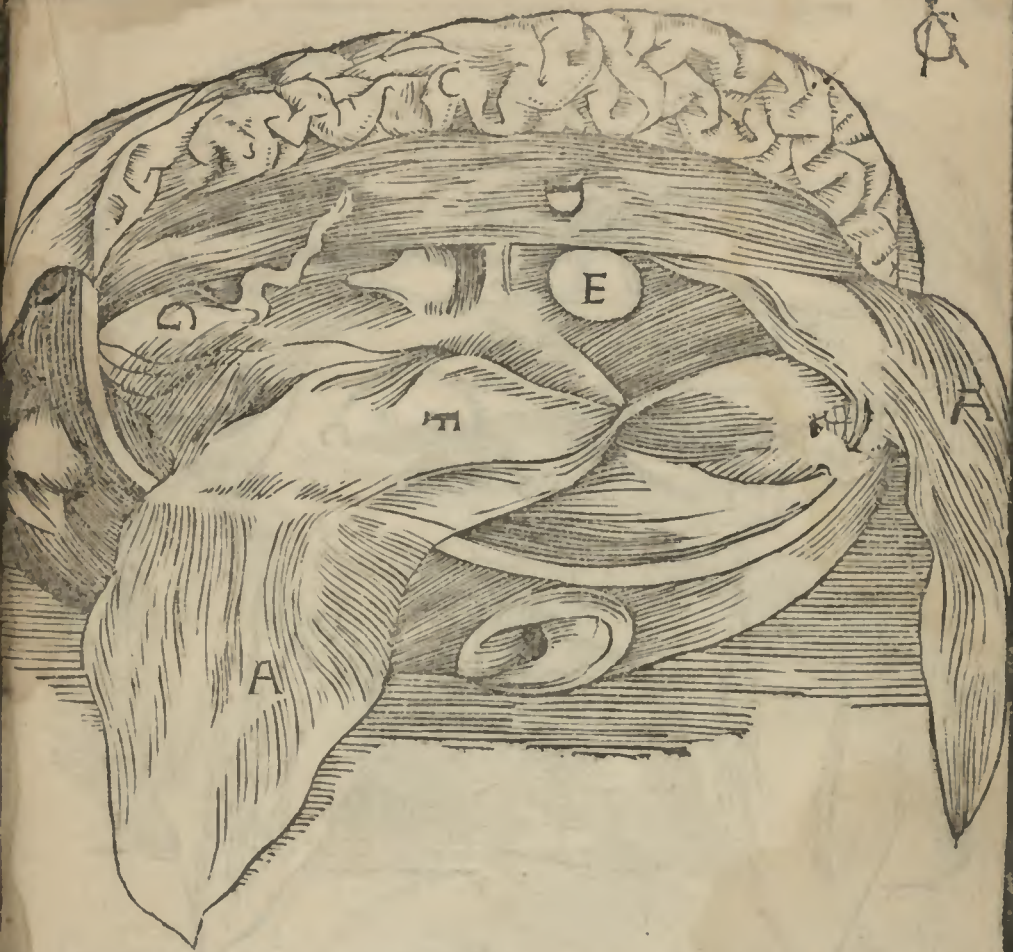
ginatio, passio est in uentriculo anteriori, sicut quando passio est communicans toti cerebro, omnes uirtutes sunt laesa & operationes omnium harum uirtutum.

Sed tudices, quæ est causa quare uentriculus medius non habuit cerebrum medium distinctum sicut alij uentriculi: Dicendum, quod causa fuit, quia iste uentriculus est sicut uia & transitus istorum aliorum duorum, & ideo non debet esse distinctum ab eis secundum cerebrum.

Et hæc de anatomia
• cerebri.

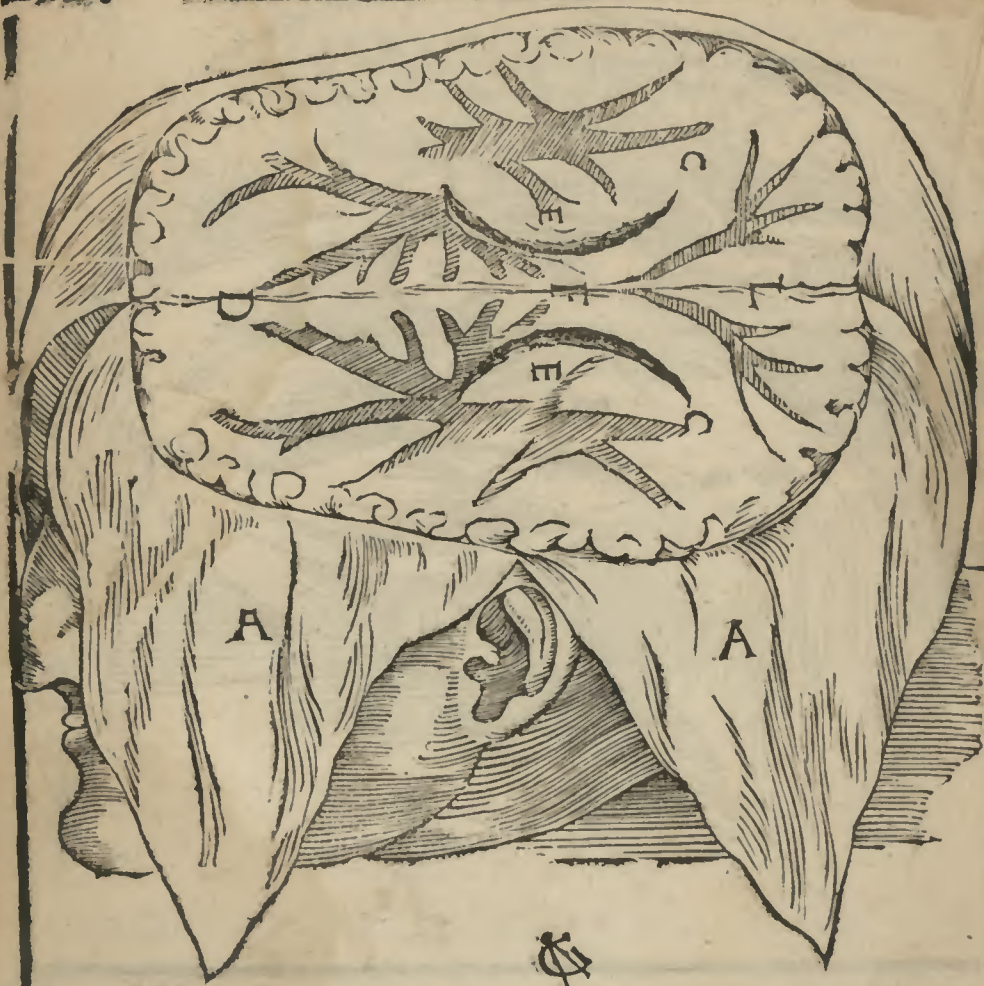
Ha figura, alteram cerebri nempe sinistram partem ademptam, dextra adhuc ille sit
significat, ex quo bifidum esse cerebrum, atq. dextram sinistra per omnia responde-
re, dignoscitur A.F.D.G. pelliculæ sunt que remoti cerebri inuolucrum erant

Hæc figura;

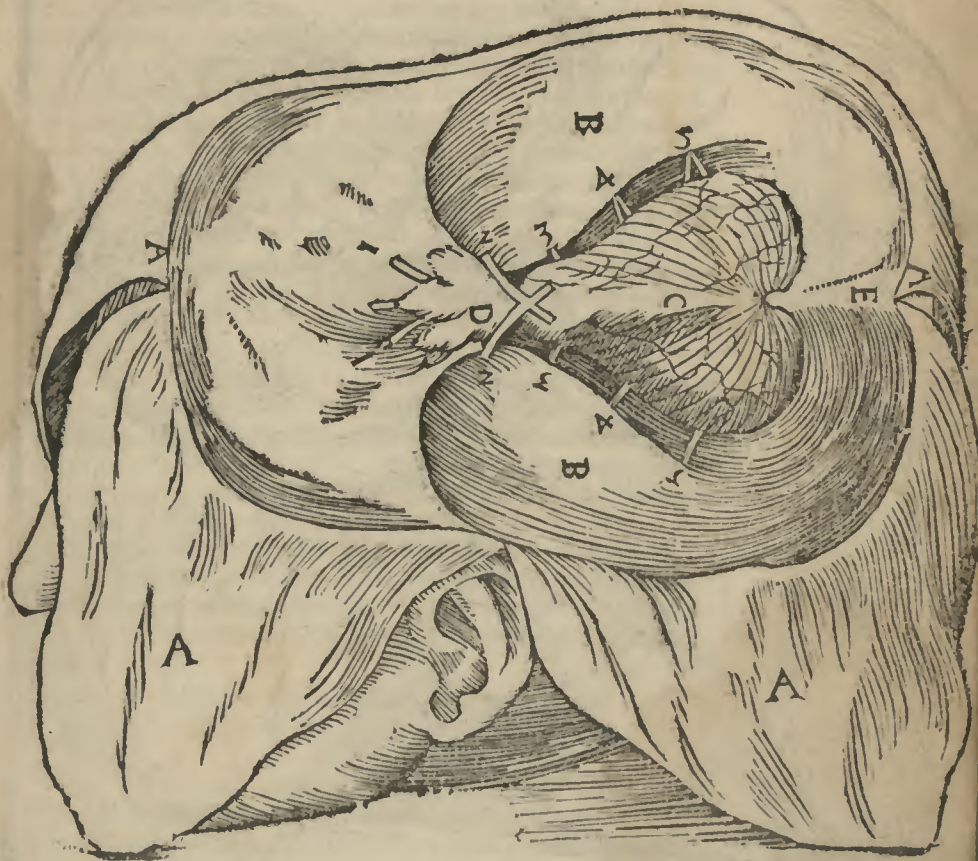

M V N D I N I

Hæc figura, cerebrum in unoq; lute, equaliter ademptum significat, ad primam usq; apparitionem cavitatum, quas ventriculos cerebri nominant.

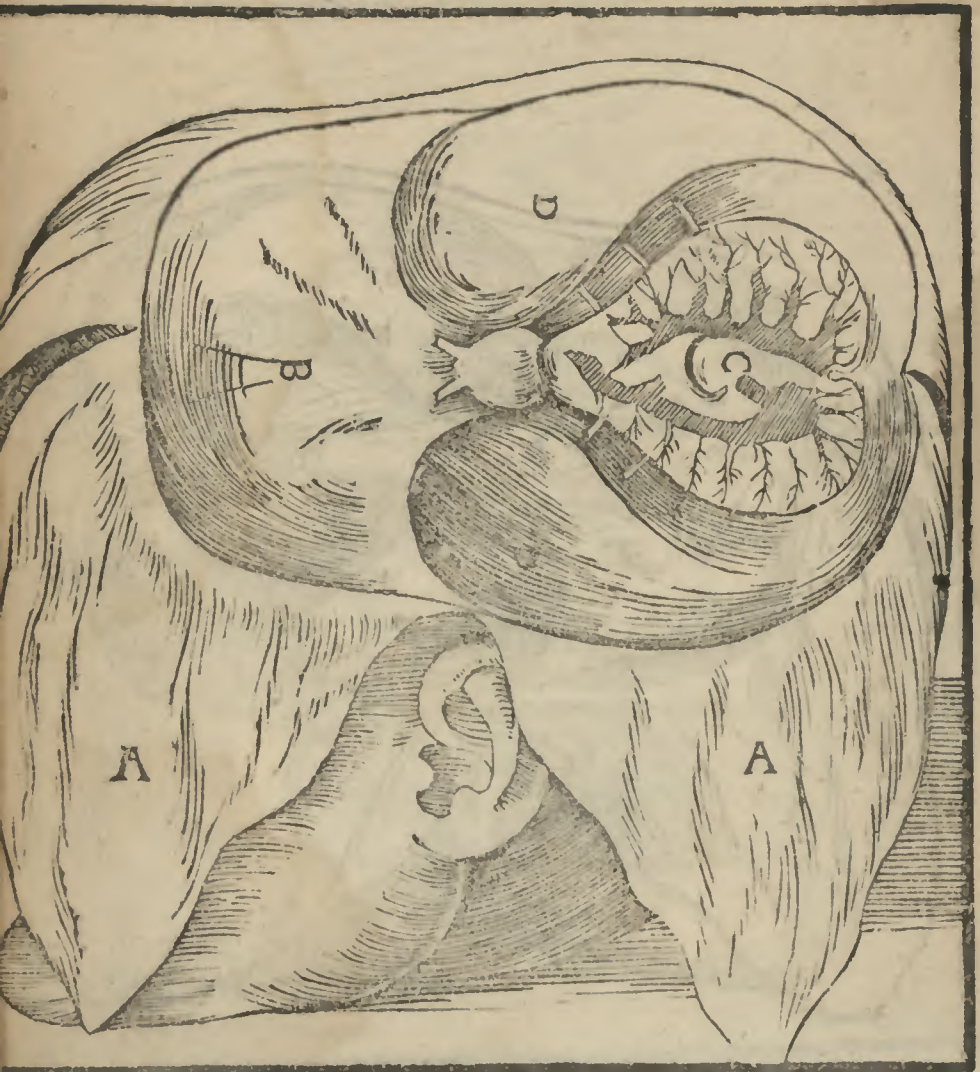

In hac, quemadmodum & in sequenti figura, maiorem adhuc, quam prius, quantitatem cerebri ademptam esse uides, sic ut cerebelli atque prodeuntium partium nervorum propagines aptius uideri queant.

M Ā N D I N I

De Cenario, de Clibano, de Verme, atque adeo de rete mirabili, inuentionis cere
bri partibus, adijcere animum iubeo, quædam enim in postrema cerebri parte, non
sine difficultate cernuntur. Errorem hic meum cum multis cõmunem, ante hæc com-
missum, factor corrigendum.

DE ANATOMIA DVARUM
caruncularum.

IS expeditis oportet cerebrum eleuare leuiter ut non rumpatur aliquis neruus, & incipe eleuare à parte anteriori: & tunc statim tibi apparebunt duæ carunculæ simillimæ capitibus mammillarum. Et in substantia apparent similes substantiæ cerebri: & ideo à medullari substantia sunt ortæ, uelatæ subtilissimo panniculo, qui dicitur pia mater: & ideo fragiles sunt satis: quia non debebant in homine extra penetrare, & hoc quia cerebrum ex odoribus confortatur & fortificatur, quia cerebrum est complexionis frigidæ & humidæ excellenter: odor autem cum sit fumalis euaporatio uel non fit sine fumali euaporatione, habet exiccare & calefacere, quia remittere habet lapsum cerebri: & ideo ipsum habet iuuare, quare natura ordinauit, ut non elongarentur à cerebro, sed intra cranium remanerent in concauitate colatorij siue emunctorij narium, & per porositates ossis narium recipiunt uapores, & odores representant usque ad uentriculum anteriorem cerebri. Postea procede & uidebis neruos duos maiores, qui sunt in corpore nostro, uocatos opticos: quorum origo est à substantia cerebri, & si bene procedas uidebis quòd continuatæ sunt substantiæ cerebri in uentriculis anterioribus, & extra panniculum piam matrem ^a cerebri, antequam cranium egrediuntur, coniunguntur, quia ad inuicem applicantur, uel quia cruciantur existentes perforati in loco cruciationis & unionis ipsorum, ut eis sit unus locus communis ^b, ut species unius rei recepta à duobus oculis & delata per duos neruos, ad unitatem redeant, ut una res non uideatur duæ, sed una sicut debet: & post cruciationem eorum egrediuntur cranium, & quilibet eorum ad proprium uenit oculum, cuius anatomia post ea uidebitur.

Duæ carunculæ.

Substantia.

Odoratus instrumentum.

Anatomia neruorum opticorum.

^a) Quam perforant apparet apud eos & neruus motuus oculi.
^b) Nale hic intellexit Gale. 10. utili. cap. 12.

Post ipsos eleua tantum cerebrum secundum medietatem eius, & uidebis secundum par neruorū subtilium & durorum qui uadunt ad oculos ad mouendum ipsos motu uoluntario. Postea est

Postea est tertium pars neruorum, cuius una pars uadit ad membra facie ad dandum sensum & motum uoluntarium. Et alia pars eius ad miscetur quarto pari: & istud quartum pars simul cum eo quod ei ad miscetur ex tertio pari, & descendit inferius ad loca diaphragmatis, & dat sensum membris inferioribus & uisceribus, & isti ueniunt ad stomachum. Post tertium pars, sunt nerui quarti paris, qui sunt subtiles, & uadunt ad dandum sensum palati. Postea sunt nerui quinti paris, qui uadunt ad os petrosum, quod est in radice auris, & eius foramen per panniculum contextum ex filis horum neruorum, & sic sunt instrumentum auditus. Ultimo est septimum pars neruorum, qui uadunt ad linguam, ad dandum sensum gustus & motum linguæ.

Et ex his procedendo eleuatur totum cerebrum, & tunc tibi apparent duo panniculi inferiores existentes supra os basilare, quod est basis & fundamentum cerebri & totius capitis, & tunc eleua hos duos panniculos ab osse. Et in medio basilari in directo colatorij inuenies rete mirabile contextum cum textura fortissima, & miraculose duplicata ex arterijs subtilissimis ad inuicem contextis, quæ sunt rami arteriarum apoplecticarum ascendentium. In illo rete siue in uenis istius retis, continetur spiritus uitalis, ascendens à corde ad cerebrum, ad hoc ut fiat animalis. Et quia spiritus hic melius alteratur diuisus ad minima: & tunc maxime diuiditur ad minima, quando est contentus in arterijs paruissimis & subtilissimis, ideo istud rete fuit contextum ex uenulis siue arterijs minimis subtilissimis, ut spiritus contentus in eis à cerebro faciliter alteretur & temperetur, & ad formam animalis spiritus conuertatur, licet formam perfectiorem acquirat in uentriculis cerebri sicut sanguis in uentriculis cordis. Et hæc est una ex causis, quare rete mirabiliter fuit contextum uel conflatum sub cerebro, ut ponit Gale. 10. de iuuamentis. & in libro de utilitate pituis. Est & alia causa quia membrum hoc est uere dignum multa custodia a², quare natura locauit ipsum in loco tenuissimo, & forte hoc etiam fecit natura, ut ex uaporibus ciborum & potuum condensatis, à complexione cerebri cadentibus deorsum, ut aliqua opilatio a² tempus fieret in hoc rete mirabili, ex qua opilatione b² causatur somnus. Istud rete c² sustentant duæ carnes glandose facte: principaliter ad ipsum sustentandum ad replendum uacuitates, & ad sustentandum, 2. uenas ascendentes ad cerebrum, &

Diuisio partium
neruorum.

Rete mirabile.

Secunda causa
retis.

a

b c

cerebrum: & .2. arterias ad uentriculos cerebri. Et hæc de ana-
tomia cerebri dicta sufficient.

- a) Est ratio Mundini falsa, saltem in uia Gale.
- b) Immo propter ligationem neruorum.
- c) Contra Galenum de iuamento pulsus.

DE ANATOMIA OSSIS basilaris.

POST hæc omnia uidebis os basilare, quod est
durius ceteris, quia debet esse basis & fundamen-
tum & sustentamentum omniū aliorum, quod
autem debet alia sustentare debet esse durum.
Durum fuit etiam, ut à superfluitatibus, quibus
sumitur, non putrefiat, sed putrefactioni resistat. Istud os diui-
sum est in ossa petrosa narium & oculorum, & ossa duo latera-
lia, que uocantur ossa paris, & sic sunt quinque, & hoc melius dis-
cernes si decoques, uerum tamen est, quod ossa narium sunt
multum cauernosa & porosa, ut superfluitates possint descen-
dere, ut uapor subiectus odori ascendere ad cerebrum.

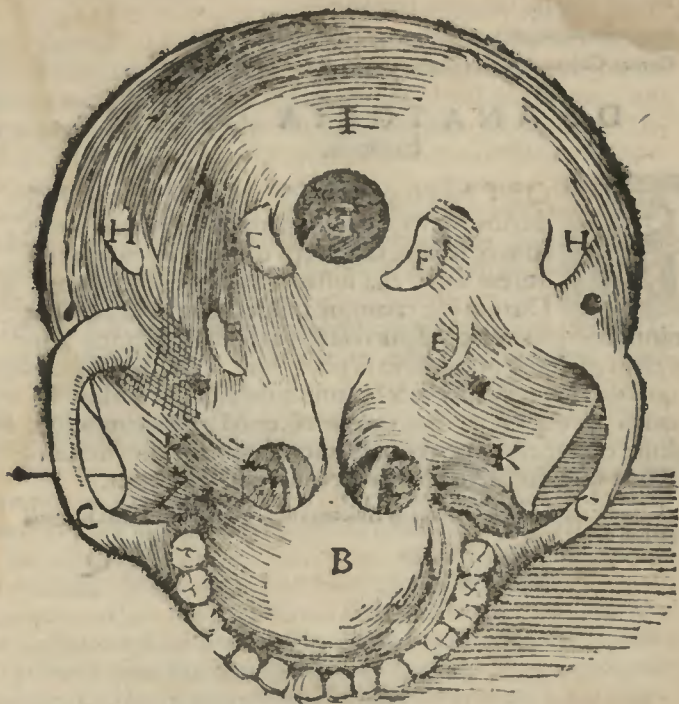
Quasq; ossa
petra.

Vndecimo, capite 20. util. Galenus & Auicenna non numerant inter ossa basilia
ossa narium & aurium.

Q

M V N D I N I

Figura ossis basilaris est, cui particule hæc tenus enumeratæ omnes, et uall inuicem

Anatomia oculo-
rum.
Colligantia &
locus.

Postea scinde alterutraque ossa oculorum & uidebis locum oculi, & colligantiam eius cum neruo optico, & colligantiam eius cum neruis motoris oculi, scilicet cum secundo pari neruorum durorum. Apparet etiam locus eius, quia non est positus multum in profundo: quia debet recipere species in medio existentes, non eminet etiam multum extra in homine, ne ab exterioribus lædatur, cum eos habeat ualde molles & passibiles. Et ideo ad eius, siue eorum tutelam in homine natura ordinauit supercilia, ut à rebus descendens custodiantur, & palpebras ut à rebus occurrentibus antè custodiantur: ordinauit etiam

Inuait etiam tuberositates maxillarum, ut custodiantur à rebus inferioribus ascendentibus, & à latere obuiantibus, sicut ab alio latere obuiant nares. In oculo autem sunt septem tunice, & tres humores. Tunicas uidebis diuidendo oculum in duas partes planè & leuiter, scilicet in anteriorem & posteriorem. Et in anteriori sunt quatuor tunice, quarum tres continuantur & correspondunt tribus tunicis in interioribus, quia uni illarum scilicet coniunctiuæ non continuatur aliqua in profundo siue interioribus. Sicut ergo prima est cornea, quæ dicitur cornea, quia assimilatur cornu in substantia & calore, quia transparentis est, & fuit transparentis quantum ad calorem ut nullius esset caloris ne impediret receptionem omnis caloris. Fuit etiam substantiæ solidæ, quia rebus exterioribus est propinquissima. Secunda est coniunctiua, quia præter corneam exterius est coniungens & uelans & cooperiens totum oculum.

Gal. 10. cap. 6.

Septem tunice.

Cornea prima;
Quare transparentis.

Coniunctiua secunda.

Sclerotica.
Foramen in medio.

Et hæc est sclerotica continuata cum ea & interioribus circumdans totum oculum. Postea sub coniunctiua & cornea in parte anteriori est uuea, dicta sic, quia assimilatur medio folliculo granitiuæ nigræ, in cuius medio uersus corneam est foramen dictum pupilla, facta, ut species uisibilibus possit peruenire ad cristallinam, non impediatur propter obscuritatem uueæ. Et causa cur non fuit oculus totus discooperitus hac tunica uuea, est triplex, una est quia ab ea suo colore uiridi puniceo seu azuro confortat spiritum uisuum, cum fuerit medium inter extremos calores. Secunda causa est, quia si ipsa non esset, spiritus uisuum nimis à lumine exteriori læderetur & resolveretur, & ideo ut staret unitus in uno loco in directo cristallinæ fuit hæc tunica habens unum foramen, quod pupilla nominatur, & ideo contingit quòd si hoc foramen dilatatur à natura, uel aliter, quòd impediretur uisus, & magis impeditur quam si constringatur à natura. Tertia causa est, quia omnis species rei quæ uidetur, peruenit ad oculum in figura pyramidali, cuius basis est res uisa, & eius conus est oculus, siue eius angulus est cristallinus, quare oportet quòd hoc foramen sit strictum.

Hæc Galenus 10. uirilia cap. 3. est eadem cum priori.

2) Non sequitur, imo magis sequitur esse oportere latum maxime propter humorem albugineum, qui propterea est lauis, ut esset aptus recipere plures species sensibiles.

Dicitur etiam uuea hæc tunica, quia continet humorem uueæ

Hoc Gale. 4. accedunt, cap. 3.

um generatum ad humectandum oculum, & ad hoc ut sit medium intrinsecus receptiuum specierum. Et quia tale medium non potest esse nisi aquæ uel aëris à dominio, & aër non potest ibi conseruari, ideo nõ fuit ibi aër, sed aqua. Item quia illuc currit spiritus uisibilis aëreus à dominio, & hic humor continetur in uuea ut prohibeat cristallinam appropinquare aëri exteriori, & ut corneam distare faciat à cristallina, & ut foramen pupillæ stet dilatatum, & propterea egreditur foramen uueæ & intumescit cornea. Et ideo contingit in appropinquantibus morti, cum exiccetur hic humor, quod cornea cadit & applanatur, & tunc à uulgaribus dicitur quod tunc apparet tela ante oculos, & est signum infallibile mortis. Contingit etiam propter eius exiccationem, constrictio pupillæ sicut propter eius multitudinem causatur dilatatio pupillæ. Etiam potuisti uidere notitiam passionum, quæ occultæ sunt, quæ fiunt in oculo ratione huius uueæ, nisi quod restat aliquid dicere de cataracta.

Die augẽ brechen den sterbenden.

De cataracta.

Quare species cũ motu representantur.

Cataracta autem fit quando uapor generatur aut descendit de cerebro uel à stomacho & peruenit in directo pupillæ ad hunc morem hunc. Et existens inter cristallinam & pupillam, impedit receptionem specierum, & quia hic uapor in principio est mobilis species representatur cum motu. Item cum de se fit coloratus mouet cristallinam secundum suum colorem, & cum species consueuerant esse rei extrinsecæ quæ mouet uisum, iudicat uirtus uisua res exterius esse motas, & ideo iudicat muscas uolare, aut cimices uel formicas supra partem ambulare. Postea uerò hic uapor in aquam conuertitur, quæ cum condensatur, in cataractam transit confirmatam, quæ si totam pupillam cooperiat prohibet omnino uisum. Si autem non operiet extoto, aut existit à latere foraminis aut in medio, si à latere, diminuta uidet & iudicat esse rem, si uero in medio fit indicat rem esse perforatam, quia partem quam uidere non potest indicat esse foramen.

Indicare rem perforatam.

Curatio cataractæ naturalis.

Et ex his nota modum curationis cataractæ confirmatæ, quæ fit per manualementem operationem, quia non fit quia ista cataracta penitus extrahatur, quia antequam possit extrahi egredietur totus humor albugineus, sed hoc fit quia acum imponunt perforando corneam longe à pupilla & profundant oblique corneam, donec sit in directo pupillæ, postea ducunt acum ad locum cataractæ uel aquæ

uel aquæ condensatæ, & cum ipsa impellunt ad locum infimum & tunc cum fasciatione & alijs rebus prohibent ipsam ascendere, & ideo tale factum non uocant cataractæ curatiuum, sed uocant abârire, id est, deprimere cataractam, & sic apparet tibi quarta tunica quæ dicitur uuea.

Oculi in parte posteriori siue interiori, est tunica conjunctiua, quæ dicitur secundina, uel quia ipsa secunda est à sclerotica, uel quia secunding assimilata.

Post istas est tunica aranea circumdans cristallinam, uersus partem anteriorem, cui in parte posteriori continuatur tunica retina. Et in medio istarum tunicarum continetur humor uitreus. Et in medio eius est humor cristallinus rotundus torus, siue figuræ sphericæ cum quadam planitie in parte anteriori, & hic humor est magis uersus partem anteriore, quàm humor uitreus in quo locatur, & ideo hic humor factus est ad cristallinum locandum, & ad ipsum nutriendum. Et ex his completa est anatomia oculi.

Aranea;

Retina.

Humor uitreus.

DE ANATOMIA

Auris.

HIS expeditis, uidebis aurem positam à latere capitis, quia sonus percipitur à dextris & sinistris, & ante, & retro, & sursum, & deorsum: Et ideo instrumentum eius potuit locari in dextra & sinistra, non autem in parte anteriori, quia ibi erant instrumenta aliorum sensuum. Auris autem fuit figuræ rotundæ in homine uel circularis, ut essent plurimum capacissima. Et cartilaginosa fuit, ut esset ab alterantibus extrinsecus tuta, & ut esset sonora, cuius foramen est longum terminatum ad os petrosum, in cuius concauitatibus est spiritus audibilis completatus qui est instrumentum auditus, & eius foramina uel cauernositates cooperit panniculus subtilis, contextus ex uillis neruorum auditus iam supradictorum. Ossa autem alia, quæ infra basilare sunt, non bene ad sensum apparent nisi ossa illa decoquantur, sed propter peccatum, dimittere consueui.

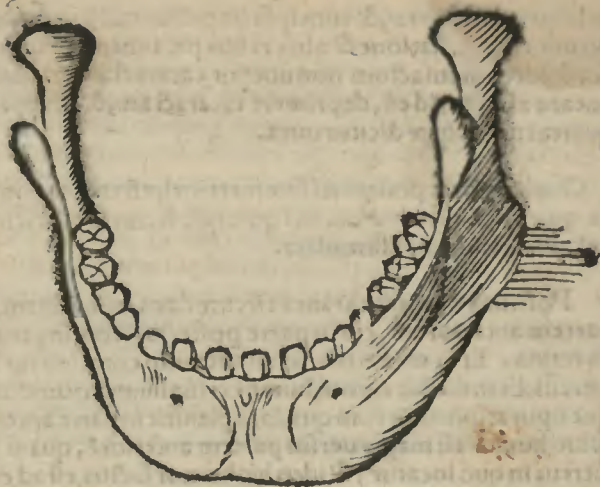
Cur auris non in fronte.

Figura.

Substantia;

Spiritus completatus auditus instrumentum.

Ossa mandibularum.

Mandibula inferior est:

Verum est, quod de mandibularum ossibus potes videre principium & finem, incipiunt enim à commissura siue adorea, quæ est inter cranium & basilare, in loco qui est in fine supercilij & frontis, & procedit versus partem posteriorem iuxta os petrosum, & auriculam, terminantur autem ad dentes, quorum anatomiam supradixi.

DE ANATOMIA

Spondilium,

Collum.

Spondiles colli
septem.

Foramen maius in
collo.

A pite expedito diuide totum corpus secundum longitudinem in duas partes, incipiens a collo usque ad caudam, & tibi primo occurrat collum factum propter pulmonem: & tracheam arteriam in animalibus respirantibus, in quo sunt septem spondiles, & spondiles hæc sunt subtiliores & graciliores alijs, quia ab alijs debent sustentari & portari, delatum autem debet esse leuius deferente, licet autem sint subtiliores alijs, foramen habet magis, quia nuclia est grossior in collo, quam in aliqua parte spondilium, quia ibi est principium

est principium eius, & quia sunt graciles hæ spondiles, fuerunt dure & firmiter continuatæ ut non accidat dislocatio & læsio ab obuiantibus extrinsecus. post istas sunt spondiles costarum quæ sunt xij. sicut sunt costæ xij. septem ueræ & quinque mendosæ. Postea sunt spondiles renum quæ sunt v. & sunt ualde grossæ & magnæ cum sint sicut fundamentum & sustentamentum omnium aliarum & basis. Postea sunt spondiles alanis, quæ sunt implicatura quæ est à dorso ad caudam, & sunt tres minores prædictis, quia debent continuari cum ossibus siue spondilibus caudæ, quæ sunt paruæ. Vltimo sunt spondiles caudæ. Verum est, quod hic debes notare differentiam harum spondilium quæ est, in foraminibus earum per quæ transeunt paria neruorum. & diuersitates etiam earum in alijs siue additamentis earum, siue limentis, ut nominat Auic. sed hæ diuersitates magis sunt notæ in corpore decocto, uel perfectè excocto. & ideo non cures, sed forte aliàs faciam anatomiam in tali, & scribam quæ ad sensum uidebo, ut proposui à principio. In qualibet tamen spondili est nucha quæ est medulla similis substantiæ cerebri, nisi quod uiscosior & solidior est facta, ut ab ipsa tribuatur sensus & motus toti corpori à capite inferius. Et quia orta est à cerebro diuiso secundum dextrum & sinistrum. Hinc est quod in superficie eius apparet filum diuidens eam per medium scilicet dextrum & sinistrum, tantum non penetrat hæ diuisio uel separatio secundum profundum, quia nucha est orta à parte posteriori cerebri, quæ non est diuisa secundum profundum. Et ex hac diuisione siue separatione nuchæ tibi potest apparere causa, quare oppilatio potest contingere in media parte nuchæ, & non erit in alia parte, & ideo paralisis potest in una parte ut dextera uel sinistra contingere, & non in alia. A nucha autem in qualibet spondili oritur unum par neruorum, qui uadunt ad dandū sensum & motum membri determinatis. Quæ autem sunt membra ad quæ perueniunt nerui illi, non bene potest in anatomia tali uideri, sed oportet et aliter liquefieri in aqua fluuiali, & hoc non spectat ad præsens, & si uis hæc membra cognoscere, lege in prima sen. primi can. summa secunda cap. de anatomia neruorum ortum à nucha. Et quia spondiles sunt 30. paria neruorum sunt 30. & quia à cauda oritur unum, erunt 31. paria.

Spondiles costarum 12.
Veræ & mendosæ costæ.

Nucha.

Filum in qu. in.

Quare paralisis in una parte tantum fieri possit.

Ortus neruorum.

Liquefactio animalis in aqua.

Spondilium & neruorum numerus.

cap. Gale. 12. & 13. de neruorum exortu ex quo hæc omnia Auicenna desumpsit.

DE

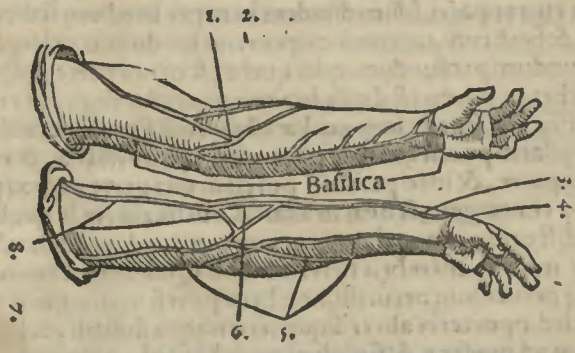
M V N D I N I
DE ANATOMIA BRACHII & manus.

IS expeditis excortica brachium & pedem, & incipe à brachio, & excortica leuiter, ut uideas uenas supra dictas quę ueniunt ad curuaturam brachij, & tunc uidebis uenam supra dictam quę penetrat per subassellam ad brachium, & procedit per domesticam partem brachij, & in parte inferiori cubiti apparet & uocatur basilica. Et in superiori parte cubiti est cephalica, quę euacuat à capite quę ad brachium uenit supra furculam, orta à uena ascendente ad caput, ut supra dixi. Et in medio istarum est unus ramus cõtinuatus in curuatura brachij cum ambabus, & hęc uocatur media, uel alio nomine uocatur communis. Quęlibet tamen harum duarum procedit ulterius usq; ad manum & in siluestri parte manus apparent. Et illa que est inter auricularem & annularem dicitur seylen, & correspondet basilicę. Quę uerò est inter pollicem & indicem dicitur saluarella & floboratur loco cephalicę. Quę uerò est in medio dicitur funis brachij, & retinet locum communis siue basilicę.

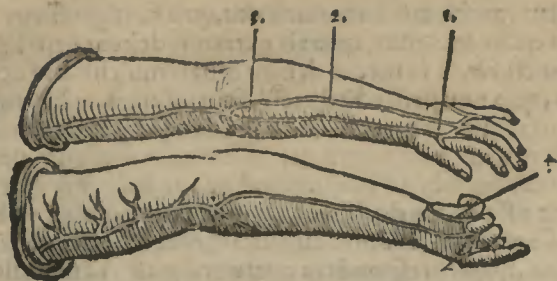
Basilica.
Cephalica.
Media communis

Silen.
Saluarella.
Funis brachij.

1. Cephalica. 2. Communes. 3. Funis brachij. 4. Seylen, diui, ugonis, & errantium. 5. Basilica. 6. Funis brachij. 7. Vena communis. 8. Cephalica.

Post

1. Saluatella Mundini. 2. Funis brachij Auicennæ. 3. Funis brachij uerus.
4. Saluatella Rafis. 5. Salubris Hali, & Sceylen Auicennæ.

Post uenas musculos multos notabis, & chordas multas & magnas & grossas, quarum anatomiam perfectam tali in corpore non labores inuenire, sed in corpore exiccato & ad solem per triennium, ut aliàs monstraui, & numerum eorum perfecte declarauit, & anatomiam talium musculorum brachiorum, & manus & pedum scripsi in lectura, quam feci super primo, secundo, tertio, & quarto. Eleua ergo carnositatem totam usq; ad os, & primo inuenies os quod uocatur adiutorium. Verum est, quod supra dorsum siue pectus à latere posteriori est spatula habens figuram spatulæ lignæ similem, quod os latum est inferius, ut pectus non impediatur & costas, strictum uerò est superius ut adiutorio confirmetur, & ideo in eius extremo superiori habet aliquam concauitatem superficialem ad modum concauitatis rotundæ, in qua ut reuoluetur adiutorium, situata est extremitas rotunda adiutorij, cuius caput primum est rotundum locatum in pixide ossis spatulæ, postea in medio obliquatur versus domesticam partem ut plicatio & amplexatio rerum sit potior.

Extremum aliud habet quali duas eminentias, quia duobus focilibus debet coniungi, & in medio partium, eminentiam habentium, habet magis supra quandam concauitatē, in quam ingreditur extremitas focilis inferioris, quæ facta est ad modum instrumenti hauriendi aquam, ut firmior fiat coniunctio & colligantia, & ideo dislocatio raro & difficulter fit in hac iunctura, & quando fit, raro est, quod possit bene restaurari. Et focile inferius est longius superiori, quia conuenientius est quod illud quod sustentat aliud, sit longius & maius eo quod su-

Sub uena eadem uenæ quæ & in brachio. Musculi. Chordæ.

Os adiutorij. Spatula.

Os spatulæ.

De focilibus.

Dislocatio in iunctura raro bene restauratur.

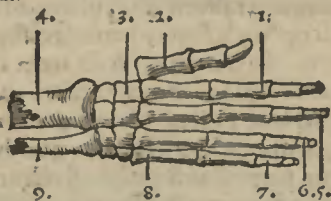
stentatur: ambo tamen conueniunt, quia sunt grossiora in extremis quam in medio, quia ab extremis debent oriri ligamenta & iuncturæ, & in medio debent situari muscoli. Et focile superius, quia non procedit directè, sicut inferius, ut sit causa plicacionis manus & brachij. Post ista duo focilia est rasceta, cuius ossa fuerunt plurificata, ut possit manus in planta eius bene plicari & contrahi ad continuandum res fluidas & currentes, fuerunt ossa eius in duabus aciebus, in qualibet acie, 4. Postea sunt ossa pectinis, denominata sic à forma & figura pectinis, & sic sunt 4. quæ correspondent quatuor digitis, nam pollicis non correspondet aliquod os pectinis, quia pollex non est in eadè acie cum alijs digitis: Postea sunt digiti quinque, in quorum quocunq; uidebis carnem in parte domestica, ut possit cõplicari ad capiendum, & ex duritie ossium eorum non lædantur propter fricationem.

Rasceta.

Ossa pectinis:

Anatomia digitorum.

In hac figura, demonstratur numerus, figure, & situs ossium manus. Sunt in manu, extremitates duorum focilium brachij, & octo ossa rascetæ, & quatuor pectinis, & quindectm digitorum.

1. Primum os indicis. 2. Primum os pollicis. 3. Vnum ex octo ossibus rascetæ.
4. Focile maius. 5. Vltimum os medij. 6. Vltimum os annularis. 7. Secundum os auricularis. 8. Vnum ex quatuor ossibus pectinis. 9. Focile minus.

Caro.

Chordæ.

À lateribus etiam eorum est multa caro, ut inter ipsos complicatos non accidat uacuitas aliqua. Ex parte uerò siluestri nō est tanta multitudo carnis, quia digiti non coniunguntur uersus partem siluestrem. Post carnem uerò sunt chordæ, quarum unaquæq; propria ad propriam uenit iuncturam, & illa quæ ad superiorem uenit iuncturam, ingreditur per medium inferioris chordæ, quia equitare eam non potest, ut sit tuta à nociuis, & per hoc superior magis est profundior inferiori, quia lōgius habet procedere. Item equitat eam, ne tumor & ineptitudo fiat in digitis, non autem procedat ad aliquod laterum, quia ossi proprio debent coniungi in medio directè, & non à latere.

DE

DE ANATOMIA.

Cruris pedis.

LTIMO deuenimus ad ossa, quæ sunt fundamenta totius, & supportantia omnia, & sunt ossa inferiora. Ante tamen quàm ad ossa peruenias excoria cutim subtilissime, & uenas duas descendentes quæ ramificatæ sunt à trunco uenæ

Truncus chilis.

chilis descendens, quæ quando erat in fine spondilium renum, ramificabatur in duos ramos, quorum unus transibit ad tibiã dextram, alter ad sinistram, quod potest uideri ad sensum, & eodem modo ramificatur arteria descendens. Postea quilibet eorum truncorum ramificatur in duos ramos magnos, quorum

Rami chilis uenæ.

unus directe descendit per domesticam partem tibiæ usque ad digitos pedis, & hæc uocatur saphena, quæ propter directionem suam phlebotomata eueniat à membris naturalibus & genitalibus, & ideo à matrice, renibus, testiculis, & huiusmodi: & apparet supra genu & infra, super caniculam & infra in calcaneo, & apparet in pectine pedis.

Arteria.

Saphena.

Commoda saphenæ apertæ.

Alius ramus obliquatur, & ingreditur iuxta iuncturam tibiæ, & ideo uocatur sciatica, & propter obliquitatem, quam

Sciaticæ

habet circa iuncturas, phlebotomata, magis euacuat

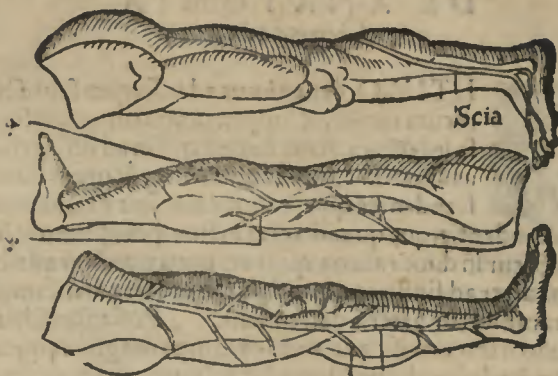
in passionibus iuncturarum, & apparet

in omnibus locis prædictis, in

parte tamen sil-

uestri.

R z

1. 2.

1. Ramus Sciaë. 2. Saphena. 3. Ramus Saphenæ. 4. Ramus Sciaë.

Primum os fœmo-
ris.

Vertebrum can-
næ coxæ.

Scia quid?

Canna coxæ.
Maius os in toto
corpore.

Postea eleua musculos & chordas & uide ossa. Et prima
est os fœmoris supra quod fabricatæ sunt spondiles dorſi: &
per consequens totum corpus in parte inferiori habet pix dem
quandam, in cuius concauitate locata est extremitas rotunda
canna coxæ, quæ uocatur uestrum. Et in medio amborum
in parte anteriori est quoddam ligamentum, quod alio modo
potest uocari uestrum: & quando hoc uel primum resilit fo-
ras: tunc necesse est hominem claudicare, quia crus hic elonga-
tur & firmari non potest: & totum non bene potest supporta-
ri: & necesse est etiam ut crus tabescat: quia uenæ quæ per transe-
unt inferius propter oppressionem, & obliuationem quo-
dammodo oppilantur, licet non perfecte: & iunctura hæc isto-
rum duorum ossium uocatur scia: unde dolor eius denomi-
natus est sciaticus:

Postea uidebis os quod uocatur canna coxæ, quod est maius
omnibus ossibus, quæ sunt in corpore: quia debet esse susten-
tamentum totius corporis, quod concauitatem habuit ma-
gnam ut esset leue, & ut multam medullam retineret: & quia
melius sustentare potest quando non fiat perpendiculariter:
sed quando secundum extrema plicatum est uersus domesti-
cam, & in medio plicatum est & conuexum, hinc est quod non
fuit rectum omnino, sed plicatum secundum modum dictum.

Post ipsum

Post ipsum in iunctura genu sunt duo focilia tibiæ, uersus tamen partem anteriorem in iunctura illa est os quod uocatur patella, facta ad modum patellæ, ut iunctura sit fortior facta ex ligamentis ac si per nodum fuisset ligata, & focile maius est in domestico & grossius, quia illud maius onus habet corporis supportare, minus autem est in parte syluestri non perueniens ad iuncturam, quia factum est tantum ut sit appodiamentum maioris.

Genu.
Duo focilia.
Patella.

Post ista duo focilia, est os cui ista continentur per iuncturam caib siue cauculæ, nominatæ ab osse illo quod caib nominatur. Postea est os calcanei fabricatum densum, & grossum quadrangulatum, ut possit bene figi & figere totum, & propter fixationem bonam, ut quando figitur, cutim ad terram non atterat: natura cutim grossam callosam mulram sub ipso posuit. Postea est naiculare quod est factum ad modum nauiculæ quadrangulatæ oblongum. Postea est rasceta pedis quod compositum est ex quatuor ossibus: & non ex octo sicut rasceta manus: quia pes non debet ita pluribus motibus moueri ad aliquid retinendum ut manus, sed propter fixationem habuit tantum tria. Postea est pecten, quod compositum ex quinque, quia pollex in eadem parte est positus cum alijs. Postea sunt ossa digitorum quatuordecim, quia quilibet digitorum habet tria ossa, & pollex habet duo, & tunc erunt ossa pedis uiginti sex.

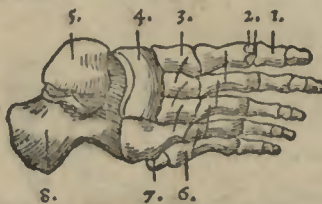
Os caib siue calcanei.

Quæ causa caibi in calcaneo.
Nauiculare.

Rasceta ex tribus ossibus.

Pecten.
Ossa digitorum.

In pede habes os calcanei, & os caib, & os nauiculare, & 4. ossa rascetæ, & 5. ossa pectinis, & ossa quatuordecim digitorum.

1. Primum os pollicis. 2. Duo ossicula sesamina. 3. Quatuor ossa rascetæ.
4. Os nauiculare. 5. Os caib, 6. Ossa pectinis. 7. Os sesaminum. 8. Os calcanei.

Quot autem & qui sint musculi, & chordæ, magis potest uideri in homine exiccato quàm recenter suspenso, sicut aliàs de

M V N D I N I

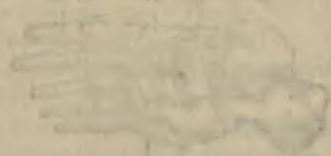
Claravi ad sensum quando legi librom de iuamentis membrorum.

Planta pedis.

Scias tamen quòd chordæ extendentes digitos pedis oriuntur à musculis, qui sunt in tibia in parte siluestri, sed comprehendentes digitos pedis, oriuntur à musculis qui sunt in planta pedis. Nam pars inferior pedis fuit carnosissima multum, propterea ut pes magis figeretur, & cutis ab ossibus non ad terram attraheretur, & ideo in planta pedum musculi contrahentes digitos fuerunt locati, sed extendentes digitos non poterunt locari in parte superiori, quia pars superior debet esse excarnata ne aggrauer pedem.

FINIS ANATOMIAE MVNDINI.

In

In hac figura, ex
 coriatio cadauere
 hominis qualcun-
 que, musculorum
 demōstrationem
 uniuersalem indi-
 care uoluimus,
 cernuntur autem
 hic musculi à fron-
 te, ut in subsequen-
 ti figura à tergo.

In hac

In hac figura, videntur omnes muscoli à tergo, immediate sub cute locati.

Et in hac

OSTEOTOME, ID EST OSSIVM
 corporis humani diuisio, ex Galeno præ
 cipue collecta.

Ossa cranel, id est caluarie 7.

1. Os frontis & coronale. 2. Ossa 2. sphenoidalis, id est sincipitis, & parietalia. 3. Ossa duo lithoidea, id est lapidosa & petrolia: os palati & basilare hic ostendi non potest. 4. Zygoma uel os zygoidea, id est iugale & paris. 5. Clauis os & furcula. 6. Acromion processus superior omoplatae. 7. Anchyroides uel coracoides, processus anterior omoplatae, similis anchorae uel rostro corui. 8. Brachium seu humerus & os adiutorij. 9. Sternum seu os pectoris, constans ossibus septem, exicipienti bus costas ueras. 10. Costae 24. utrinque: ex quibus uerae seu perfectae 7. superiores, nothae seu imperfectae & mendosae 5. inferiores. 11. Xiphoides seu ensiformis cartilago. 12. Plicys seu cubitus uel ulna, & facile malus, quo etiam nomine pars haec dicitur brachium Celso. 13. Cercis seu radius, & facile minus. 14. Corpus seu brachiale & rascera, constat ossibus 8. 4. in singulos ordines coniectis, non incertus horum numerus cum Celso. 15. Metacarpium & pecten ossibus 4. constat Galeno, non 5. cum Celso, Guidone, & alijs. 16. Stigmula 5. digitorum ossa tria. Achrochiron seu manus extrema, etiam carpum & metacarpion cum digitis continet. 17. Myle & epigonatis seu patella & rotula genu. 18. Perone seu sura, os minus tibiae. 19. Cneme seu tibia, os maius tibiae, Nam tota haec pars etiam tibia & crus dicitur, ut in cubito. 20. Astragalus seu talus, & os ballistae. 21. Scaphoides os seu nauiformae. Tria haec ossa nullam habent partem in manu respondentem. 22. Ossa carpi & rascerae 4. quorum maximum & extremum cal caneo commissum, Cyboidea seu cubi forme dicitur: cetera tria nominibus carent: chalcoides quibusdam dicuntur. Carpo respondent. 23. Ossa 5. pedij seu plantae plantae & pectinis metacarpio respondent. 24. Ossa 14. digitorum: 5. pedis.

M V N D I N I

In hac figura, uidentur ossa partis posterioris hominis.

Suturæ capitæ. 1. Obelæa, id est, recta & sagittalis.
 2. Stephanicæ, id est, coronalis, quod coronari solet. 3. Sco-
 raphicæ, id est, temporales uel lepidoides, id est, squamosæ,
 & mendosæ. Et præter has nouem sunt in facie innominatæ,
 quæ ossa maxillæ superioris conne&unt. Ossa 2. maxillæ infe-
 rioris, in mento diuisa. Dentes 32. molares 20. canini 4. inciso-
 res 8. 4. Omoplata seu scoptulum opertum, seu scapula &
 spathula. 5. Collum omoplatae. 6. Caput brachij.

Spina dorsi, constat spondilis, id est, uertebriis 24. Nam col-
 li sunt 7. metaphreni 12. costas 12. excipientes, lumborum sunt
 5. quibus subiacet os sacrum & magnum.

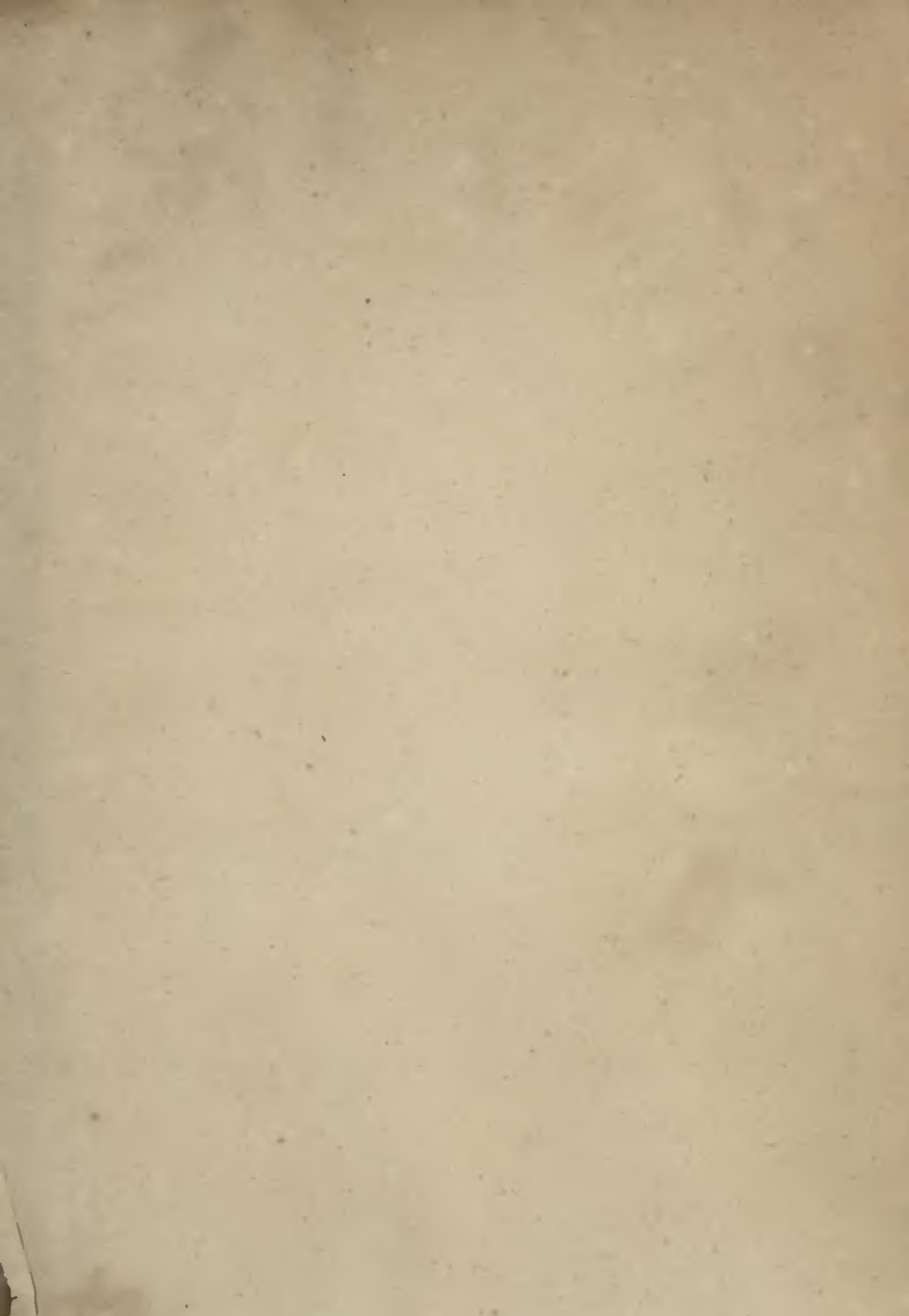
7. Olecranium seu cubiti tuber. 8. Os coxæ amplissi-
 mum & ualentissimum, supernè dicitur os ilium & anchæ ad-
 isthion, qua recipit femoris caput, os isthij, ante ad pudenda, os
 pubis & pectinis. 9. Trochanter magnus. 10. Caput femo-
 ris. 11. Collum femoris. 12. Os femoris seu feminis.
 13. Calcaneus seu os calcis.

CENSURA, DE MVNDI
ni Anatomicis commentarijs.

Videtur Mundinus bona parte, Aristotelis atq; Galeni traditionem de rebus anatomicis, sequi, quamuis eorundem authorum, propter uersionis fortassis infelicitatem, non ubiq; assequatur sententiam, Veriora tamen, rationi atq; experimenio magis consona sunt, que à dictis authoribus quàm quæ à suo prodidit Mundinus: constat enim bonam partem eorum quæ Mundini sunt, aut non esse ueram, aut falso esse citatam, Id quod in peculiari opusculo, hisce commentarijs adijciendo, clarius explicabitur, Vale lector optime.

M. D. XLI.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint text or markings at the bottom of the page, possibly a date or page number.

